

УСНА
ПОЛІТИЧНА
І ЕРОТИЧНА
ТВОРЧІСТЬ

(У ЗАПИСАХ 1920—1940 рр.)

*Пісні
Перекази
Прислів'я
Приказки
Прикмети*

*Упорядкування, публікація
Євгена Пащенко*

2017

УДК

.....

ISBN 978-617-7480-95-1

© Є. Пащенко (упорядкування), 2017

ВІД УПОРЯДНИКА

На початку 1920-х років Всеукраїнська академія наук звернулася до населення тодішньої України з закликом записувати і надсилати до Академії записи усної народної творчості. Заклики повторювалися, мали великий відгомін і результат. Фонди поповнювалися записами, які здійснювали ентузіасти, що надсилали різні за жанром і змістом матеріали, які з часом поступово публікувалися. Проте деякі записи залишалися у фондах неопублікованими. До таких належать тексти політичного і еротичного змісту. Вони відбивали відповідне ставлення до тодішніх подій, у першу чергу до більшовизму, який поширювався по Україні, що гальмувало можливість публікації, а з часом ці матеріали увійшли до так званих фондів обмеженого користування. Тексти еротичного характеру також опинилися у згаданих фондах. Записи політичного й еротичного змісту нерідко знаходяться на одному папері або на окремих листках. Вони представляють різні регіони тодішньої України.

До збірки еротичного змісту включено записи з західної України, вірогідно створені раніше, як і деякі інші, що зберігалися у фондах тодішнього ІМФЕ ім. М.Т. Рильського АН УРСР. Тексти публікуються із збереженням мови оригіналів. Пісенний фольклор згруповано у тематичні цикли, місце і дату запису (якщо вони є) подано у примітках, які зроблені записувачами. Назви творів, якщо вони не вказані у записах, подано упорядником. Окремі близькі за змістом тексти також включено як варіанти.

Зазначена творчість важлива як документ відповідного періоду, як складова усної творчості, і тому вимагає опублікування. Записи охоплюють події з 1920-х років і до 1932 року, коли голодомор пересік народну творчість. Тексти політичного змісту, створені у 1940-х роках, залучено із рукописних збірок, надісланих з Курщини, що на той час належала Україні, і що підтверджує досить динамічна фольклорна творчість, з часом поступово вгасаючи як наслідок репресій і русифікації українського населення.

I.
ПОЛІТИЧНИЙ
ФОЛЬКЛОР

ЛЕНІН, ТРОЦЬКИЙ
НАВАРИЛИ КАШІ

ПРО ХУДОЖНЮ ТВОРЧІСТЬ (З ПОЧАТКУ РЕВОЛЮЦІЇ)

З початку революції по всій Україні почали організовуватися гуртки «Просвіти», які ставили своєю метою поширювати серед молоді культурність, самосвідомість, поважне відношення друг до друга, як це робиться у цивілізованих народів інших країн.

«Просвіти» поділялися на філії: драматична, музична і літературна від зайнятості сил, місцевих обставин і т. ін. До «Просвіти» все населення ставилось прихильно, крім старих, неписьменних, які не розуміють історії своєї країни, або ті, що попадали під вплив монархічно-слов'янських попів.

1917 рік пройшов для «Просвіт» благополучно, але 1918 рік — з репресіями Скоропадського. 1919–1920 рр. теж не гаразд пройшли, бо тут уже вимагалось радвладою робити реорганізацію та перейти на новий статут. Реорганізація «Просвіти» проведена протягом 1921–1922 рр. на хати-читальні, які животіють до цього часу не досить добре. Крім хат-читалень найбільше по великих населених пунктах утворилися ще й «Селянські будинки», яких доля не краща хат-читалень: аудиторія завжди пуста — публіка аж ніяк не йде, бо сучасний репертуар цілком пронизаний агітаційно-політичним змістом, а публіка вимагає естетику, художність, де б можна бачити поле квіток.

Щоб заманити публіку, радвлада вводить картини — «кінематограф» по хатах-читальнях та сільбудинках.

РОЛЯ КОМСОМОЛУ

Роля комсомолу, із моїх власних спостережень в Коржах, а також і по інших місцях України не зовсім добра чи корисна. По-перше, до комсомолу йдуть як в організацію не із-за ідейних інтересів, а прямо для своїх власно життєвих потреб, а саме: влада надає право кожній організації командирувати свого чле-

на по-можливості, безкоштовно, на ліки до одної із санаторій, або до вищої школи — вчитися.

По-друге, скоріше одержати можна члену організації роботу, чи може й гарну посаду, аніж не члену організації.

Часто трапляються випадки, що одного учня виженуть із школи, він повертається до села, починає агітувати серед молоді, щоб організувати їх в комсомол, набалака їм — трохи організував. У свій час одержить собі папірці за свою роботу, при допомозі чого вступає знову до школи, а комсомол, ним організований, розпався, бо свого організатора більше не бачить і не чує його солодких слів — він доганяє свою мету у вузі.

Населення дивиться занадто нелюбо до всіх організацій, а особливо на комсомол. В сельбуді, в там різні хаги-читальні населення не йде, бо іноді виникає непорозуміння з комсомолом. «Я» або «товариш» — цього старіші не терплять. Правда, роля жодній організації була б краща, аніж є, то тільки почують: «Антанта виступає», — тоді кидай все, бо куди ми тоді подінемось!..

І. Т. Сердюк, с. Коржі, Баршівка, І/ІУ-27 р.

ПРО РОДИ ПІСЕНЬ

Пісні найбільше відомі у нашій місцевості: старі українські, козацькі («Ой, на горі та й женці жнуть», «Он, чує мати, чує, де козаки йдуть» і т. ін.). І взагалі, всі ті найкращі пісні, що й Вам відомо, у нас на Україні мають, і мали, і скажу, що ще й довго матимуть до них любов. Пошану до пісень мають і старі, й молоді, із ужитку не помітно, щоб яка виходила.

Потім. Старі до молодих пісень ставляться вороже, а особисто до цих: «Не нада нам манахів, не треба нам попів...», «Бий спекулянтів, дави куркулів».

Що торкається молоді, як ставиться вона до старих пісень, то молоді нема чого ставиться до старих пісень, а треба тільки вчитись, бо нової української пісні гарної я ще не чув у нас. Я не знаю, як там у вас, у Києві, бо у нас по селах щось таке, на мій погляд, твориться, що не к бісу!

Скрізь були аматорські гуртки і кой-що проводилось. Ходили на початку й старі на вистави, а також і на пісні, а тепер, то й молодим нема на що подивиться, і повний застій по розповсюдженню мистецтва на селі.

А усе ті різні агітки! Чомусь думається, що від того усі стануть революційними. Нехай не подумає, хто ці рядки читатиме, що я цілком за просвітянство стою. Я думки такої, що коли старе ломать, то треба й нове будувать. А то залишить село тільки на різних циркулярних обіжниках і вимог статистичних різних, — особливо не заїдеш і я, як учасник по культосвітній справі з початку революції, то скажу прямо, що у селі стає занепад по підняттю культурного рівня.

Немає змоги усього у цих рядках розказать.

Чи ширяться тепер частушки? То скажу, неначе ще більше, як колись. Мені зараз 33 роки. Трохи пам'ятаю і до революції. То раніше не пили — другі того, що дбали про власність і скрязнили, а тепер кажуть: «Нема дурних, кажуть: «Пий туть, бо на тім світі не дадуть!» І дують усі — і старі, і молоді, бідні й багаті, партійні й безпартійні. Захльобує стара побутовщина — минини, христини, весілля. На святах ходять одні до одних, а особисто після кожного базару обов'язково, ідучи додому, коло шинку вип'ють.

А на усіх частушках співають тільки старі пісні. Усіх я не можу перелічити, а буду по змозі записувать ті, що на мій погляд Ви не знаєте, бо у нас багато пісень таких, що відомі нам усім і їх майже по усій Україні співають.

А поки що пробачте мені, що я не те до Вас надсилаю, що було б Вам потрібне, але я не визнаю себе й за це не винен, бо що мені підказує моє почуття, те й пишу.

23 грудня 1925 року с. Лагарі. Омелько Кашарайло

ПІСЕННИЙ ФОЛЬКЛОР

Ленін, Троцький
Наварили каші
Пропили, прогуляли
Україну нашу!

Одчиню я вокошечко
Василечки пахнуть
Поможи мені Господи
По Леніну трахнуть!

Ленін з Троцьким на лугу
Гризли конську ногу.
ТЬфу, какая гадина
Советская говядина!

Ленін Троцького спросив
— Де ти сіна накосив?
Троцький Леніну сказав:
— В селянина я украв.

А у полі сам плужок оре,
А за тим плужком —
Ленін з батожком,
Троцький із мішком —
Пирого збира, у мішок хова,
Все жидам оддає.

На столі стоїть бутилка,
На тарілці виноград.
Ленін Троцькому говорить,
що поїдим в Петроград.

Троцький їде на козлу,
Ленін на собакі.
Комуністи полякались —
Думали козаки!

Ленін, Троцький
Поїхали кататися.
Купили коня без хвоста —
Ні за що держатися!

Ленін поїхав жениться,
Узяв у придане коня,
Коли воно —
Телиця!

* * *

Ленин едит на козе,
Троцький на собаке,
Жидаы смотрят у вокно —
Думают: «козаки»!

Ленин Троцкого спросил:
— Где ты сена накопил?
Троцкий Ленину сказал:
— У крестьянина забрал.

Сидит Троцкий на лугу,
Грызет конскую ногу:
«Что это за гадина
— Советская говядина!»

На столе стоит бутылка,
А в тарелке каша.
Ленин Троцкому сказал:
«Вся Россия наша!»

Сидит Рыков на заборе,
Два армейца по бокам.
Фунтик соли, две фасоли
Дали русским дуракам.

Как на наших на воротах,
На нашей калитке
Повесился комисар
На суровой нитке.

До етнографічної Комісії УАН. Посилаю частину етнографічних матеріалів, записаних на Кубані, що можуть мати значення для порівняння чи для розповсюдження.

1928, К. Маслівець

ЧАСТУШКИ

Я теперь не твоя
И не Сенина.
Я повесила на грудь
Товарища Ленина!

На столе стоит бутылка,
А в тарелке каша.
Ленин Троцькому сказал:
— Вся Россия наша!

Я — коммунистка,
Черные брови.
Хочу напиться
Буржуйской крови!

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В ЧАСТУШКАХ

Послав Ленін із Райвику
на село бумажки,
Щоб зносили мужики
Льон і всі замашки.

— Послухайте, мужички!
Вам бумажка ясна:
Заплатіть ви од корівки
По три хунта масла.

А ще ж цього мало —
Дайте ви і сала,
і сінця, і м'ясця,
і з-під куриці яйця.

Не сидіть ви на печі,
Не підгорбувайте ног!
Запрягайте лошадей
Та й везіть ви продналог!

Ленін Троцького спросив:
Де ти гречки накосив?
— Комуністів посилав,
По засікам вигрібав.

Ленін, Троцький просять масло,
Комуністи — молока.
— Почекайте, дорогіє:
Череда без бугая!

Калінін катається,
Попитайте ви його,
Чим мужик
Питається?

Я на бочкі сижу,
А під бочкой кожа.
Ленін Троцькому сказав:
«Ти жидовська рожа!»

Ой яблочко,
На кусту мотається.

Ленін Троцького запряг,
По саду катається.

На дубі, на вершині
Сидить Троцький в кожушині,
Кожушина лупонить —
Троцький з партії летить.

Лоза гнеться, лоза гнеться,
А дуби ламаються.
Ой, що Троцький не здається,
Думки не цурається!

Ленин умер, Троцкий рад,
Он поехал в Ленинград,
И купил себе коньки,
И летит на Соловки.

ПІСНІ РОКУ 1918 В ПЕРІОДІ ПЕРЕХОДІВ КОЛЧАКА, ДЕНИКІНА, ЧЕРВОНИХ

Коли в наше село входили григор'євці, то співали такі пісні:

Ми суп єдім с картошкой
І всех жидов пабйом
Столовой ложкой,
Столовой ложкой!

Коли в нашому селі були денікінці, а потім їх вигнав Махно, то співали так:

Ой дощ та й іде,
З стріхи вода ллється.
Я — Дінікін, та й удрав,
Батько Махно
Аж сміється!

Коли деникінці стали грабить людей, співали:

Ой дощик іде,
З стріхи вода капа.
Наш батюшка та Диникин
Стал как шляпа.

Коли зірвали моста залізного:

Ой зірвали та моста
На три часті:
Одна часть у воду та й упала,
А другая висіла, гойдаючись.
А Деникін тікав, усміхаючись.
Прийшов комуніст,
Став справляти...
Тая часть
Стала потопати...

УТІКАЙТЕ, КОМУНІСТИ!

Ішов броневик,
соскочила рейка.
Утікайте, комуністи,
бо вже близько Трейко!

*

А Деникін на Україні
Чай пив з пирогами,
а потом летів оттуда,
як разбитая посуда!

*

Ви сидіте на балконі,
чай з лімоном пйоті,
как прідет Петлюра,
што ві запойоті?

*

Саша Керенский зломав
Під собою лесницю,
А в Америці відкрив
Ветрянюю мельницю.

*

А поляки пили каву
Та й забрали руску краву.
А москалі пили чай
Та й пропили рускій край!

САМ ПЕТЛЮРА ІДЕ

І шумить, і гуде,
Сам Петлюра іде.
Утікайте, комуністи,
Бо у море зажене!

Козаки ідуть
із Петлюрою,
А за ними Грушевський
Із бандурою.

Ой дощик іде,
На порозі слизько.
Тікайте ви, товариші,—
Гайдамаки близько!

На бочкі сижу,
А на бочкі слизько.
Ой тікайте, деникінці.
Бо Петлюра близько!

Я на бочкі сижу
А под бочкой слизько.
Убирайтесь, більшовики,
Бо Петлюра близько.

ІДЕ БАТЬКО МАХНО

Іде батько Махно
Із Петлюрою,
Виганя більшовиків
З їх комуною.

Ох, яблучко,
Із листочками,
Іде батько Махно
Із синопками.

Дощ іде, дощ іде,
А в Полтаві слизько.
Ой тікайте, комуністи,
Бо махновці близько!

Ой дерево
Із листочками,
Пішов батько Махно
Із синопками.

А в батька Махна
Золотії гори,
А кадети — дураки,
Б'ються за погони!

Комунар молодий,
Нащо женишся?
Прийде батько Махно,
Де ти денишся!?

Комуніст, комуніст,
Куда топаєш?
Прийде батько Махно —
Пулю слопаєш!

Ой, вишеньки
Розцвітаються.
Комуніст всі
Розбігаються!

Пароход ідет
Аж до пристані,
Будем греблі гатить
комуністами!

ВПЕРЕДИ МАХНО СУРОВЫЙ

Из-за холма, из-за леса,
На тачанках, вдоль реки
Вереницей бесконечной
Наступают мужики!

Впереди — Махно суровый,
Вдохновитель боевой,
Он повстанцев криком грозным
Увлекает за собой...

ПІСНЯ НА МОТИВ «ІНТЕРНАЦІОНАЛУ»

Повстанці гнали комуністів
Із монастирської гори,
А ті тікали, не оглядались
Через балки, через яри.

Чуєш, кури покрали
І за півнем прийшли,
В Інтернаціоналі
Украдену курку знайшли.

Вставай, Данило і Гаврило,
Бери лопату й рогачі,
Гони кацапів з України —
Нехай не портять нам харчі!

Чуєш, кури покрали...

ЧЕРЕЗ РІЧЕНЬКУ МИ ЙШЛИ

Через річеньку ми йшли,
На поляні стали.
Гей-гей, во-ха-ха,
На поляні стали!

Ми не довше полчаса
Командира ждали
Гей-гей, во-ха-ха,
Командира ждали!

Іде, іде командир
З своїми військами,
У їх ружжя на плічо
З гострими штиками.

Комуністи — дураки
З голими руками.
Гей-гей, во-ха-ха,
З голими руками!

Ми герої-козаки,
Комуністи — дураки.
Ми комуну розібйом,
На Україну жить пойдьом.

На Вкрайну мі пойдьом,
Ми комуну розібйом.
На Україні добре жить,
Є що кушать, є що пить,
Можна в золоті ходить.

ЗА БАНДИТА МЕДВЕДЬОВА

Ох яблучко, вітерок шматає,
В Жандобоковці-селі Медведьов гуляє.

Ох яблучко, всі тебе любили,
В Жандобоковці-селі Медведьова вбили!

Медведь, ти дурак, що водки напився,
В Погорільцях Костюку на віз повалився.

Погорілець везе — усміхається,
А Медведєв на возу в Бога матюкається.

Ти, Медведь, ти дурак! Не ругайся в Бога!
Подивись на гору, яка там тривога.

Коновальник біжить, огонь одкриває,
А Медведь із кармана бомби винімає.

Що конячка Костюка кріпко іспуталася,
А в Медведя у руках бомба розірвалася!

Медвідь на возу дригає ногами...

ОЙ, ЯБЛУЧКО

Ой яблучко, разцвітається,
Савецькая власть распускається!
Ой яблучко із листочками,
Прийде батько Махно із синочками.

Ох, яблучко, да петроградськеє,
Ох ві, девочки, да гайдамацькіє!
Ой, яблучко, разпрекрасное,
Утікай на Кавказ, бо йдуть красніє!

Молодий охвіцер, золоті погони.
Утікай поскорей, доки є вагони!
Ох, яблучко, да покотилося,
Советская власть да воротилася!

Ой, мамінька, я українка.
Піду замуж за червонця — буду баринька!
Ох, яблучко, да одкотілося,
Советская власть провалілася!

Ой, Україна, чего нос повесила?
Прийдут гайдамаки — будет весело!
І шумить, і гуде — Ленін, Троцький іде,
А Петлюра гайдамаків із собою веде.

І шумить, і гуде — сам Петлюра іде.
Утікайте, комуністи, бо у море запихне!
Ой, вишеньки, розквітаються.
Комуністи да розбігаються!

НЕ ХОТЯТЬ МУЖИКИ СОВЕЦЬКОЇ ВЛАСТІ!

Ой яблучко —
На чотири часті.
Не хотять мужики
Советської власті.

Ой яблучко,
олов'яноє,
А советська власть
Окаяная.

Ой яблучко
разцвітається,
Советська власть
распускається.

Ох, яблучко
да откотилося,
Советська власть
да провалилася!

Ох, яблучко
да покотилося,
Советська власть
да воротилася!

Ох, яблочко,
Куди котішея:
Більшовицька власть
Не воротіться!

Ой яблочко —
Революція!
Надоїла мужикам
Контрибуція!

А СОВЕТСКАЯ ВЛАСТЬ НЕ ВОРОТИТЬСЯ!

Я на бочкі сижу,
Бочка котиться.
Надоїла мне комуна —
їсти хочеться!

Я на бочкі сижу,
Бочка золотая.
Надоїла комуна —
Дайте Миколая!

Ох, яблучко,
да на позиції.
Надоїли мужикам
Реквизиції!

Ой, яблучко,
революція.
Скидай, тату, штани —
Реквізиція!

Ой, яблучко,
із цибулею.
Проваліться, жиди,
із комуною!

Я на бочкі сижу,
Бочка котиться.
А советская власть
Не воротиться!

КОММУНИСТЫ –ОСТОЛОПИ

Коммунисты-остолопы
Поглядите на себя:
Вы жидовские холопы,
Жид верхом вас обуздал.

Пароход идет,
Вода с пристани.
Будем рыбу кормить
коммунистами!

Дезертир молодой,
Чого тібе нада?
Пуля в лоб, тело в гроб —
Советская рада!

ГОП, МОЇ ГРИЧАНИКИ!

Гоп, мої гричаники,
Жиди — наші начальники,
а робочі — батраки,
хлібороби — дураки.
Хлібороби — дураки,
а ми комуністи.
Ваше діло — хліб робити,
Наше діло — їсти.
Гоп, мої гричаники,
гоп, мої білі!
Аби ваші злитки хліба
в руки нам поспіли.

у кого ілишки є,
Той обутий буде,
в кого залишків нема,
того власть забуде.

Гоп, мої гричаники,
Гоп, мої горячі!
Три дня голодний ходе —
Того власть не баче.

Хто гречаники продав,
а власти і люди визнають,
того зараз на дошку
й голоса лишаяють.

Гоп, мої гричаники,
гоп, мої вкусні!
Доки гричаники дістану,
не раз шкура лусне.

Гричаники на запарі,
бо не стало волів парі.
Гричаники на меду,
і корову поведу.

Гоп, мої гричаники,
гоп, мої білі,
бо у очірідь стою
цілих дві неділі!

Колективно учіняла,
Кума мі ті помагала.
Колективно напекла —
Ледві з хати утекла!

Не ходи, кума, до хати
гричаники їсти,
бо й сама я не бачила,
як з'їли комуністи!

Гоп, мої гричаники,
гоп, мої білі!
Аж ще мої гричаники
на пичінку сіли!

НОВІ ЧАСТУШКИ, ЩО ВИНИКЛИ ПІД ЧАС КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

Куди йдеш, куди йдеш
Куди шкандибаєш?
Іду в СОЗ на поправку,
Хіба ти не знаєш?

Батько в СОЗІ, мати в СОЗІ,
діти плачуть на дорозі.
Нема хліба, нема сала,
Бо совецька власть настала.

Вийду я на город,
Подивлюсь на градку.
Ой пішов би я в СОЗ,
Там нема порадку.

У зв'язку з суцільною колективізацією та після тих волинок, що мали місця в нашій місцевості, виникли різні частушки та приказки. Ці частушки та приказки поділяються на колективні (ті, що за колектив) та антиколективні, але так як більшість людності поза колективом, то звичайно, більше частушок тих, що проти колективізації. Але, як одні, так і другі, виникли з народних уст цього року. Можливо, що цих частушок вдасться записати побільше.

Кухар Ф. Т., с. Титьків Полонського р-ну Бердичівської округи. 1930 р.

ЯК СВЕРДЛОВА ПРОЖЕНЕМ

У СОЗІ добре жить:
Один робить — сім лежить!
Батько й мати роблять в СОЗі,
Діти ходять, плачуть на дорозі!

Питається вітер мороза:
— Чи є чоботи у СОЗа?
— Нема чобіг — самі лапті,
— Розлітиться СОЗ на клапті!

Ой бий лапті, побивай!
Як ті лапті поб'єте,
В СОЗі другі поплете!

Ой туман яром котиться,
Жить нам в СОЗі не хочеться!
Тоді краще заживем,
Як Свердлова переживем!

Тоді добре будем жить,
Як наш СОЗ побіжить.
Тоді добре заживем,
Як Свердлова переживем!

Колективізація суцільна села Добровілля наробила багато фактів та подій... На СОЗ стали складать пісні. Одні складають, а другі передають та вчать ці пісні.

Свердлов чи пров. СОЗу Ворошилов у селі Добровілля не користуються авторитетом через бідність і злидні села.

ЕПІЧНІ ТВОРИ

УЖЕ РОКІВ З ДВІСЬЦІ

Уже років З ДВІСЬЦІ,
як козак в неволі
Понад Дніпром ходе,
викликає долю.
Гей,гей, вийди,
доле із води,
визволь моє серденько
Із біди.
Не вийду, козаче,
не вийду, соколе.
Ой рада б я вийти,
так сама в неволі.
Гей, гей з неволі, у тюрьмі
під московським караулом, у ярмі.
Ой пане Богдане, в раз, сукин сину,
занапастив Польщу,
ще й нашу Україну.
Гей, гей занапастив, зруйнував,
бо в голові розуму мало мав.

УЖЕ ГАЇ ЛИСТОМ КРИЄ...

Уже гаї листом криє,
хоч лист ще є маленький,
Ой дай Боже,
щоб скорше став він величенький (2 р)
Уже гаї листом вкрились густо...
Ой час, батьку, відплатити
за українські біди (2 р)
Ой час, діти, ой час, ще й година,
Бо вже стогне від ворога уся Україна (2 р)
Ходім, батьку, до Кийова,
гей так не сива, діти,
Без Симона тим Кийовом
нам не володіти (2 р)
Проси ж, батьку,
в допомогу Симона Петлюру!
Просив би я,
так прочикапивсь перед ним іздуру (2 р).
Бийте ж, діти, воріженьків, рятуйте Україну –
Може, Симон подарує всю мою провину (2 р).
У неділю вранці-рано, гей,
гуркнуло з гармати.
Ото почав пан Зелений
Україну рятувати (2 р).
Ой рятує, вимітає, гей, вичища Україну —
Його слава, доки світу,
не вмере, не загине (2 р)
Ой гуркнуло у Трипіллі, в Каневі лунає,
Отаману Зеленому Дніпро помагає (2 р).
Пливуть Дніпром комуністи,
гей, спілі й неспілі,
Не хоче їх риба їсти, бо осточортіли!

*Чув на Золотонішині в районі Чельязова
десь у 20-х рр. 13.01.1925.*

*

І Польща все товчеться, все їй мало!
Нехай собі товчеться —
время не настало!
А прийде лиха година і на її плечі,
Тож стягнемо і поляка
з українській печі!
Україно, моя мати,
скільки в тебе всього є!
А розкрий очі, подивися,
бо воно все не твоє.
День і ніч ти працюєш,
аж піт з тебе тече,
Та тобі не потрапляє —
через пальці протече.

А російський соловей тільки защебече,
а український люд підставляє плечі.
Як російський попугай
тільки що ізкаже,
А український люд без подушки ляже...

Україно, моя мати, яка ж ти щира,
Бо тебе підтримує православна віра.
Ти все молишся богам
да піддержуєш брата,
А на себе не дивишся — сорочка подрата.

А боги нам допомагають —
аж волосся лізе!
А ворог з нас сміється
да ззаду лиже.
«Нехай, дума він, молиться,
він гріха боїться,
А мені того і треба —
тим часом нажиться».

Отака-то твоя доля, мати Україна,
Поцарапане обличчя і набита спина.

Да за твою усе ласку ти і получаєш,
Де би щоб не трапилось,
а ти отвічаєш.

І коли ж настане час, коли ж стрепенешся?
І злякається твій ворог, а ти засмієшся.
А щоб не трапили й куди — од тебе тікати...

1930 р.

ПІСНЯ УКРАЇНСЬКОГО ЛЮДУ, ЗІБРАНА МНОЮ З БАЛАЧОК НАСЕЛЕННЯ

«Вот полным полна моя кобушка»,
Єсть і вуголь, і руда.
Плаче Франція-зазнобушка —
Без Росії їй біда.

А в руках Україна —
матеріали доставать,
а Росія поспішає усе Франції віддати.
Україна поспішає,
щоби більше запасти,
А Росія поспішає
більше друзів завести.

Україно, моя мате, як же тобі больно,
Що тільки на словах ти живеш і вольно.
А на ділі — то не так, усі з тебе тягнуть,
А як витягнуть всі сили, то косо поглянуть.

Америка і Англія — всі до тебе лізуть,
Да все тебе, моя мати, одусюди лижуть.
Да всі тебе підтримують, щоб духом не впала,
Да щоб їхня щира ласка даром не пропала.

Нехай лижуть — налижуться коліс і зануде!
Україна, моя мати, самостійна буде!
А тоді аж спочине, як не буде брата
Да нікому тебе буде із-за спини драти.

Усі бачим і всі знаєм, що треба робити,
Та вже тільки діло в тім, що сили підбиті.
Нехай сили наберемся до тебе і линею,
Усім своїм ворогам ми очі заліпим!

ПІСНІ ПРО ГОРОЖАНСЬКУ ВІЙНУ ТА ВІЙСЬКОВИЙ КОМУНІЗМ

Думки мене обгортають,
Серце хоче щастя,
Очі сльози виливають,
Бо кругом безладдя.
Всюди плач і стогін лютий,
Смерть на волі і в тюрмі,
Суд в застінках не відкритий
Для людей і правоти.
Вільно розмовлять не можна
І спокійно жить в дому,—
Іхать шляхом небезпечно
Навіть старцю й бідняку:
Обберуть тебе, як білку,
І мандат твій заберуть.
Добре, як живого пустять,
А вже, певно, що наб'ють.
До всього цього ще й злидні
Обгорнули нас усіх
І поменшало вже щедрих,
А настало більш скупих.
Дехто з голоду конає,
А хто нишком їсть книші,

І чимало умирає
Без їди і у нужді...
Сіль нас дуже придавила,
Бо всього дорожча стала,
А про Крим ми вже й забули —
Так недоля нас скарала.
Ми й горілку споминаєм,—
Під час не погано,
Без лікарства пропадаєм,
Бо його чортмало.
І без світла ми никаєм,
Мов кроти у темноті,
Та за сахаром скучаєм —
Його трудно вже знайти...
Зате грошей в нас багато —
Всяких там володарів,
Тільки толку в їх мало,
Бо нема товарів.
Люд службовий, мов у пеклі,
Гірше, аніж у панщині живе:
За тверді ціни він працює,
А по м'яким усе бере.
Хлібороб не знайде місця,
Де б свій хлібець приховать
Та щоб нишком, потихеньку
Його дорого продать.
Покіль інший його збуде,
То навозиться, мов кіт
Над великим шматком сала
І пролле в турботі піт.
Духовенство не вгадає,
Кого в церкві поминать,
Та у Біблії питає:
«Чи ще довго всім страждать?»
Жидові найбільш турботи:
їх шанують і їх б'ють,
І вони уже не знають,

Як їм лихо цеє збуть.
На Україні ревуть, стогнуть
Рушниці й гармати —
То все волю добувають
Біднії й багаті.
Добирають і руйнують,
На розбій міняють,
А інші і не знають,
За що умирають.
Більше тих,
що мовчки сидять
Та кінця чекають...
Є й такіє, що із бою
Додому втікають...

Записано 20.03.1930 р. студентом Піантковським Іваном (бувний учитель) в селах Конотопської округи. Ці пісні співали здебільшого стариці-співці: Дворецький (що мав додаткове прізвище Дідко) і Максим Олешенський.

САТИРИЧНІ ТВОРИ

РІЗНІ СУЧАСНІ ПРИКАЗКИ, ЩО ПОВСТАЛИ ПРОМІЖ СЕЛЯНСТВА ПОЛТАВЩИНИ ТА СУМЩИНИ ПРО СОЗИ

Ой СОЗи ж ви, СОЗи
— Ростуть на вас лози!

— А ми лози не злякались
— Та всі в СОЗи записались!

Ой горе тій чайці, горенько небозі.
Пийте, люде, горілочку —
поки ще не в СОЗі.

— І пташкам у гурті веселіше,
а нам, людям,— та й ще більше.

— Пиймо, куме, тут,
бо в СОЗі не дадуть!

— В колективах пить не будем,
бо всі будем культурні люде.

— Що СОЗ, що мороз -
це наші вороги.

— Ой, морозе-морозенку,
розрівняй нам борозеньку.

— Куди йдеш, що несеш? —
Йван Гринька питає.

— В колектив, наш актив майно забирає.

— Ой, куркулі, куркулі, чого ви здуріли?

— Що на нас так розгнівались — трохи не поїли.

— Не йди в колектив, бідняга, козаче,
бо там буде життя тобі собаче!

— Ой не бреши, куркулю,
бо за це дамо тобі в лоба кулю!

— Хомо, чого ж не в активі,
хіба вже нема пива?!

— Я хоч і Хома,
та зате в мене багато ума!
А в активі працюють
й колектив будують.

— Риба не рак,
а Хома — дурак!
— Не лай Хоми,
бо підеш без голови!

ПРИКАЗКИ

Як був цар та цариця,
то їли коржики та поляниці.
Як прийшли німці
Та й поздирали штанці.
Як прийшли більшовички
Та поїли й сухарчики.
Настала Совітська власть,
то нічого і в рот покласть.

*

В старину мы когда жили,
Пузо толстое носили—
Вот такое, гей, вот такое!

Но как выросли совети,
Стало пузо вот как это
Точно палка, ох и жалко!

*

Раньше пили ми чаек
І к нему лімончик,
А тепер пуд муки
Стоїть мільончик.

*

Спекулянт молодой.
Чого журися?
У Москві сто рублів
Стоє курица.

*

Дезертири по всім свету
Не хочять служить совету.

*

Ех, яблочко,
кисло-сладкое.
Без штанов, без рубашки
Діло гадкое.

*

При Николае-дурачку
Был и хлеб по пятакчу.
Теперь советская власть
Нету хлеба у нас!

*

Ой, яблочко,
Закотилося,
А советская власть
Провалилася!

*

Ой, Украина,
Чего нос повесила?
Прийдут гайдамаки
— Будет весело!

*

ЦАРЬ ПОСЕЯЛ ПШЕНИЦУ

Царь посеял пшеницу, а царіца віноград,
Царь прайоб усю Расею, а царіца — Пітроград.
Когда зволіш, курва, ждять до суботи деньги,
А в суботу получу — тебе, курва, заплачу.
Получил, получил девяносто два рубля.
Веселісь, душа и тело, — вся получка полетела!

*

Не надо нам монахов, не надо нам богов,
поедем ми на небо, разгоним всех богов.
Не надо нам монахов, не надо нам богов,
Бей спекулянтов, души кулаков!

ХЛІБ КОМУНА ЗАБРАЛА

Наша Україна хліборобная —
Хліб комуна забрала,
а сама сидит голодная!

*

Если б не было муки,
Не было б и теста.
Если б не было соввласти,
Не было б и трестов!

*

Вставай, Ленін!
Ой вставай, Ленін,
Ой встань, детка!
Замучила пятилетка!

*

Пуза голі,
Лапті в клетку —
Выполняем п'ятилетку!

*

Подивися Ленін, сам,
Як танцює комнезам.
Сам робити не схотів,
Послав жінку в колектив!

*

Встань, Володю, подивись,
До чого ми дожились:
Ні корови, ні свині —
Тільки Сталін на стіні.
Сидить боком, сидить фас —
Це він думає про нас
І показує рукою —
Їдь в Західну за мукою!
Спасибі Сталіну — грузину,
Що одягнув нас у резину.
Є і боти, і калоші,
Дір нема — уже хороші.

*

Да, товариші!
У нашому Союзі
Дуже цікавий герб:
серп і молот — хоч жни, хоч куй,
все одно получиш хуй!

*

Еге, ранше були царі,
а тепер звізда —
і ось, бач — гола пизда.

*

Ой, капут, капут, капут.
В нас по-новому їбут:
Руки вгору, пузо вниз,
Щоб родився комуніст.

*

Зверху молот, знизу серп —
Оце наш радянський герб.
Хочеш ори, хочеш куй —
Все одно дістанеш хуй!

*

Нема сала, нема кики,
Тільки танці та музики.
Хата боком, клуня боком
І кобила з одним оком.

*

Ой на хаті серп і молот,
А у хаті — смерть і голод!

*

А в колгоспі добре жить —
Є що їсти, є що пить —
Сироватка замість пива,
А в борщі — одна кропива.

*

Їмо гичку,
П'єм водичку —
Виконуєм п'ятирічку!

*

Самогонку гоніть,
Далеко ховайте —
Як прийде міліція,
По бутілці первака
Від куба давайте!

*

Вже не стоїть з притикою
Цар Микола над рікою,
А стоять все з наганами
Та малі й погані...

А НА РАДЯНСЬКІМ КРАЮ

А на (нашім) краю
Рядна та рядюги,
А на радянськім краю —
дівчата блядюги.

А на радянськім краю
Собака насрала,
А радянськім дівчатам
На подарок послала.

РАНЬШЕ БЫЛ ОН СМАЗЧИК

Раньше бил он смазчик — смазывал вагоны,
А теперь посмотріть — золоти погони.
Раньше была прачкой, звали міня Лукер'я,
А теперь на фронте — сестра мілосердья,
Раньше он в буфете подносил конфети,
А теперь посмотріть — іздают декрети.
Раньше был он Йосько, жид обыкновенный,
А теперь посмотріть — комісар военный.

Раньше бил я босяком,
Под мостом валялся,
А січас я камісар,
Свободи дождался.
Раньше бил я трубачіст,
Чистіл я все трубы.
А теперь я комуніст
І знімаю шуби.

*

Ходить шахтар по ночам,
угрожає богачам:
«Хочь якому багачу
назад в'язи зворочу».

Як шахтареві не вірять,
Як він багатий:
Вісім собак на цепу,
а він — дев'ятий!

Ой ти, бог, ти наш бог,
Тільки болтаїш.
Записався в комуну —
Не работаїш!

ЧАСТУШКИ ОБРАЗЦА 1923 ГОДА

Перед вами бумажка одна,
Она нібальшого фасона —
На ней пишеться «сотня рублей».
А щитається «десять мільоно».

Ах, боже, боже ти мой,
Какая большая невзгода!
І представте, что это деньзнак
Образца двадцать третього года.

Перед вами мальчішка малой
І под носом сирая погода.
І представте, что это купец
Образца двадцать третього года.

Коль в ресторан ти тепер же зайдьош,
Пошамать что-нибудь желаеш,
То в супе замявкает кот,
В котлетке собачка залает.
Ах, боже ти, боже мой,
Какая большая невзгода!
І представте, что его обед
образца двадцать третього года!

ПРО СОВЕЦЬКУЮ ЖЕНУ

Я вам пісеньку спою
Про совецькую жену,
а совецькая жена —
Ето чисто сатана!

*

Ой, яблочко, куда котішся?
Ой, маменька, замуж хочеться —
Не за Троцького, не за Леніна,
А за донского козака, за Каледина.

*

Ой, яблучко, куда котися?
Ох, маменька, да замуж хочеться —
Ні за Леніна, ні за Троцького,
Но за Гетьмана да Скоропадського.

*

А я в своїй красоте
Очень надуверена.
Еслі Троцький не возьмет,
Вийду за Чичеріна.

*

Ой, мамінька, я українка!
Піду замуж за червонця — буду баринька!
Ой, яблучко, половиночка!
Мій муж більшовик — я вкраїночка!
Ох, яблучко, да петроградськое!
Ох ви, дівочки, да гайдамацькіє!
Я на бочці сижу да усе співаю.
А мій милий більшовик — я його не знаю!

НЕПАРТІЙНОГО ЛЮБИТЬ...

Надо хату ізрубить — не хватає лесу.
Непартійного любить — нема інтересу!

Карти мої, ви гадательніє!
Комсомольці — ребята завлекательніє!

Не журися, Мар'яна, що я комуніст –
Мужик хліба намолотить — буде що їсти!

Полюбила Колю я. Колю-комуніста.
Пила-їла, що хотіла, ще й ходила чиста.

Бригадира полюбила й на роботу не ходила,
Даром грошики брала, ще й стахановка була!

ДАВАЙ, МИЛКА, РОЗВЕДЬОМСЯ

Ішов лісом з інтересом —
Там шовковая трава.
Давай, милка, розведьомся —
Теперь повніє права!
Хоча й не венчаться,
у сільраді за столом
Сісти й розписаться.

КАРЛА МАРКСА Я ЧИТАЮ...

Карла Маркса я читаю, Сирьожа —
Ні чорта не понимаю,
Ну так что же!

Сидит милий на заборе,
С вираженням во взгляде,
Прокламації читает,
Прокламації читает —
Ні черта не понимает.

ПРИСЛІВ'Я І ПРИКАЗКИ

— Знаєш, як розшифровується ТОРГСИН¹?

— Як?

— Товариші, опам'ятайтесь! Росія гине,
Сталін істребляє народ.

Торгсин — Торговий синдикат.

Не дай, Боже, з Івана пана, а свині роги,
бо всіх людей поколе.

Для колгоспу це не по дорозі,
а для себе нема не по дорозі.

Яка власть, така й масть.

Яка влада, така й помада.

Тепер світ на брехні й на курвах стоїть.

Блат вище Наркома

---

¹ ТОРГСИН — торговля с иностранцами (рос.)

ПРОЗОВИЙ ФОЛЬКЛОР

ПРОРОЦТВА ЗА В. І. ЛЕНІНА

Я гуртові дав тему — зібрати матеріал серед колгоспників про Володимира Ілліча. Тим часом подаю точну копію, що в оригіналі подав учень 7 групи:

«Одна баба, років із 80, письменна, вірує в Бога, читала Библию і дочиталася, що 1900 року був такий лютий і всім людям був ворог: звір — не птиця і не людина, і не скотина, а сам собі якийсь видимий ворог для людей, звірів та для птиці.

І його прізвище можна скласти із 15 сірників. То це вийде прізвище «Ленін»!

Посилаю це, як досить оригінальний «апокаліпсичний» твір.

*Подав О. Скубко, с. Новосвітівка на Луганщині Донбас,
22.11.1931 р.*

ЯК КУЛЕБІВЦІ ДО БОГА ХОДИЛИ

Чули літом від однієї баби із села Кулебовки, яка каже, що бачила своїми очима.

Погано стало на світі жити. То наложи, то на роботу йди, а там у підводу поженуть, то ще що-небудь найдуть. Поки не було комуністів, поки й гарно було, як прийшли вони, так горе одно та й годі. Хіба з ними поладиш? Ти їм жарене, а вони тобі шмалене, та ще й Бога антихристи не приймають — кажуть, що нема. А ми їм доказуємо, що є. Радили так люди (це було на Кулебівці) та й порадили до Бога піти жалуватися. Та як тільки піти? Звичайно, пішком не підеш, бо це ж треба йти вгору. І порадили краще полетіть на аеропланті. Вибрали людей чи п'ять чи шість душ, сіли на ероплан та й поїхали.

Летіли, летіли уже й смирка, а воно все не видно Бога, вже й на небо прилетіли, а його ніяк не найдуть. Коли чують, щось гука; оглянулись — Ілько-пророк; поздоровкались, так і

так, відкіля та кудя, та хто послав? «Погано нам жить, так нас де вибрали люде, щоб ми нашли Бога та попросили його, щоб він послав комуністам якусь кару. Так ось, будь ласка, покажіть нам, де Бог або позовіть його до нас». Коли воно Ілько як розгнівається, та як загупотить: «Та ви ще, сякі-такі, думаєте, що я не зрозумів, що ви, шпіони, прийшли з землі! Вам мало того, що його розпинали за вас, мало ви з його смієтесь, так ви ще хочете його з собою взяти?! Та я вас, сякі-такі...!» Та як турне їх на землю, так вони, бідні, летіли, летіли — яж у жар їх кинуло. Та як прилетіли та з жахом як вдаряться об землю, так ероплан так і розлетівся. А вони, бідні, до того захекалися, що тільки дихали — до того перелякались!

*Записав Н. Максимівнко, 1925 р.
Кулебівка, біля Новомосковська.*

ЯК ГРИЦЬКО У БОГА БУВ *Записав од тітки Горпини Іванової:*

...Було це у діда Грицика в 1929 році. Ліг він спати, а йому й приснилося, начебто до нього прилетів сам Бог, посадив його на візка і повіз на небо. А що ж він там і бачив? І душі людські в таких коробочках, і всіх янгелів, святих, як Павла, Деміяна...

От приїхав він до своєї хати. Прощається з Богом, а той Бог і передає людям від себе поклону, щоб люди не записувалися в комуну, бо скоро буде страшний суд, і йому це саме пропонував.

Грицько знову питає Бога, що ж йому робити в тім разі, коли люди не ймуть вірі. Так написав би такий лист і що золотими буквами на білому-білому папері. Проснувся Грицько, і справді — коло його папір лежить. Поніс він його у церкву. Прочитали людові. А після піп пропонував йому й хату освятить.

Все це було правда, їй Богу. Я сама тоді ходила хату святить. Так, сину, колись всьому буде кінець! Хтось і держить світ, тобто праве ним — без цього неможливо.

1927 14/V село Мала Виска на Зіновщині

САМ ЧУВ

Сам чув. У селі Палієвка на Зіновщині мало будто бути принесено Христа з потікшого кров'ю. Довго ждали такого дня селяне, але нічого не вийшло.

Записав 1927 року І. Кудря.

В ОДЕСІ БУЛА ЇДНА ХАТА

В Одесі була їдна хата. І там жила вдова. Кожний день уночі в дванадцять часов приходило три монахи й правили. Не монахи, а сказати, святі чудотворці, такі святі, що над головою вроді так місяць.

От в ту хату вночі прийшов іден комуніст з бомбами. От приходять туди тих три святі. Поправили, іден каже: «Що з ціми людьми робить, що вони не вірять?!» Другий каже: «Треба послати чудеса». Третій каже: «А що робить з тим, що он під ліжком?» От кажуть: «Узять та й пустить,— на світ Божий, щоб проповідував».

Той кинув бомбу й вона не розірвалась і йому покорчило руки. Він закопаний по шию у землю й туди до нього багато ходило людей.

1920 рік

НЕ ЗАПИСУЙТЕСЬ ДО КОМУНИ...

Це було ще в 1920 році — тоді саме, як ікони обновлялися... Розказував дід Омелько, чабан:

...І було це в одному селі при долині. Жила там одна вдова в маленькій хатці. От так під вечір до неї приходять троє старих дідів та й просяться ночувати. Як не відговарювалася стара вдова, все ж таки нічого не помогло. Так і залишились.

Один раз прийшли, за ним другий — і кожен день зникали. У вечір приходили вони знову.

Стала боятися вдова та й пішла пізніше, покинувши свою хату, до сусідів ночувати.

Довго сусід не вірив, що в неї так робиться, а після і каже: «Ти ночуй у мене, а я піду до тебе, залізу під піл і звідти взнаю».

Так і зробилося. Прийшли три діди, посідали на лавах, та й ну вести розмову про се, про те, дожидаючи свою господиню. Так і не дождалися, сіли самі їсти. Наїлись, помолились Богу та й кажуть: «А ну, добрий чоловіче, вилазь із підполу, нам Бог у молитві сказав, що ти тут є. Ми його посланці: прийшли проповідувати на землі проти босурманів, проти комуни, і пошлемо за непокаяння всьому народові голод» .

Що робить, виліз чоловік. Просив, просив їх, щоб його помилювали, але нічого не допомгло. Вивели його тільки за поріг, як він зараз і вліз по шию в землю. Дали вони йому евангеліє і кажуть:

«Доки ти не прочитаєш сорок раз його, доти будеш гнить у землі».

І десь зникли. Читав чоловік, покинув читати, бо вже на-доїло, і прохав людей, щоб вони його викопали. Копали люди, копали, але все земля зрівнювалася і ще гірші муки терпів закопаний чоловік.

І от в одну ніч на місці чоловіка виріс високий дуб. І ходять до того дуба святі люди богу молитися, щоб іще їх не наказав...» Закінчуючи, дід додав: «Отак, сини мої, не записуйтеся до комуни, бо і з вами буде це саме».

Записав 21.02.1926. І. Кудря, село Палієвиха на Зіновщині

ПРО ТРЬОХ БОГІВ І БІЛЬШОВИКА

Колись у одній вдови збиралися на раду Боги. От раз вони збралися й балакають:

— Давай ми пошлемо великий голод,— каже один.

— Ні,— каже другий,— давай лучче пошлемо на великий урожай, а то люди скажуть: «Через Совецьку Власть і нас Бог

голодом карає». — Ні,— каже третій. — Не треба посилать урожаю, бо тоді люди скажуть: «От бач, який урожай дала Совецька Власть».— Давай ми пошлемо грязь (болізь), щоб вона видушила всіх більшовиків і всіх нечестивих людей.

От так вони й погодились. Ухвалили послати грязь. Удова злякалася і зазвала на другий день до себе в хату більшовиків двох, щоб вони вбили всіх трьох богів. Вони полягли під кроватю, пообнажували шаблі й лежать. Коли входять боги. Посіли за столом і про щось балакають. От один більшовик кидиць на їх бомбу! Вона не розорвалася, а так, як яблучко покотилася. Він кинув другу, тая теж так само. Він кинув третю. От один Бог тоді й каже:

— Да ти не кидай на нас отих своїх яблук, а вилазь сюди! Більшовик вискочив з-під кроваті і хотів за всього розмаху вдарить Бога шаблею. Тільки замахнувся,— так стовпом і став. Другий думав, що то він шуткує. Він вискочив з-під кроваті да замахнувся на його шаблею.

Теж став стовпом коло його, з піднятою в гору шаблею. Бог тоді й каже: — Отож, хлопці, не буднишайте шабель на старших од себе.

При цих словах Боги вийшли з хати, а більшовики так і осталися закам'янілі. Удова тоді й покинула свою хату.

*Запис. М. Компанець.
с. Рудне. В.-Димерского р-ну, 1930 р.*

ОГНЕННЫЙ СТОЛБ

Несколько мальчиков станицы Незлобной пасли в степи овец и заночевали. В полночь, видят они, небо осветилось и спускается к ним огненный столб. Перепугались мальчики, бросились бежать, но вдруг слышат: «Стойте! Передайте вашим отцам, матерям, всем родичам и всем людям, чтобы никто из них не вступал в колхоз. Горе будет вступившим! Попалю их дома, их скот, их самих и детей так, как спалил я землю, где стоял огненный столб».

После этих слов огненный столб начал подниматься все выше и выше, пока не скрылся из глаз. Подошли мальчики к тому месту, где стоял столб и видят, что не только трава, но и земля прогрелась, а на месте столба образовалась яма. Бросили мальчики овец в степи и бросились ночью в темноте домой, рассказали всем виденное и слышанное.

Запис, в Гомельской обл. Бурый К. I.

КОМСОМОЛЬЦІ І СВЯТІ

В Золотій балці і в селі люди почали помічати, що в хаті-пущці щось ночу світиться. От 3 комсомольці порадились, щоб засісти. З вечора вони залізли в піч, і коли смеркло, то зайшло 3 чоловіка з свічкою в руках. Один говорить: «Що ж його робить оцій власті?» Коли послать смерть на комуністів, то багато постраждає їхніх невинних дітей. Краще ми про це будем говорити потім, а зараз давайте вирішимо, що зробить тим, що нас підслухують».

Комсомольці похололи. «Вилазьте!»,— проговорив один з них. Комсомольці повилазили і хотіли стріляти, але не стріляли, бо не піднялись руки проти них, а зараз позагрузали по пояс. А коли прийшли по них рідня, то почали виривати з землі, а вони все глибше і глибше загрузали в землю.

*Перекази релігійного змісту,
що переказували їх люди під час існування Рад. Влади.
Записав Гнут, Іван. 1925 р.*

КАЛИНІВСЬКЕ ЧУДО

За Бердичивом на роздоріжжі є хрест. Тудою їхав один Москаль. Взяв та й вистрілив у нього. Попала куля Христові у праве ребро, та вернулась і його вбила. От проїзжали тудою люде та й побачили це. Стали люде дивитись, що кров йде. Кров йшла

всього три дні. Почали люде сходиться з процесіями й назвали те місце Новим Єрусалимом. Процесії кожен день одна з одної дороги, з другої так і ходять. Москалі розганяють тих людей, а вони, мов ті свині, тиснуться.

Большевики казали, щоб цього Христа купили за скількох золотих тисяч. Одному чоловікові приснилося: «Не викупляйте мене, я через сорок день воскресну сам».

Приходило сорок день, на сороковому дню взяли, зняли Христа й сказали людям: «Йдіть, дивіться у Вінницю». Люди йшли дивиться. Вистрілили сім раз — кров не йшла. На восьмий раз пішла кров. На Хресті його вже не було. Спасені. Хоч і нема Христа, але можна його бачить, як зайдеш з правого боку.

Вночі коло Хреста люде бачили, що вночі стало видно, як із неба до землі проти Хреста — Голуб пролетів й назад вернувся в небо. На облаках багато людей бачили, що була Матер Божа.

Большевики кажуть, що в тому Хресті була порожнеча й там було залізо. То там були тріщини й туди ходила вода. І як там заржавіло, то большевики — дохтора. Дохтор обслідував ту кров й сказав, що це є іменно кров. Тоді вони його аристували, це скоро буде суд.

Вночі, як це було мало людей, большевики хотіли його вкрасти. Хотіли різати — не брала пилка, рубати — не брала сокира. Хотіли викопати — не можна було через те, що не брав заступ.

За 70 верст за Хрестом від Калиновки показала Матер Божа й було написано, щоб туди поставили 40 раз по 40 з кожного села на два хреста й Спасителя. І там образовалось ціле кладбище за тих, що вони побиті на війні.

З одного села один чоловік віз два хреста й все лузчало зернята й плювало. Привозить він туди. Приходить один старий та й каже, що твій хрест тут не прийнятий, бо ти на його цілу дорогу плював. І той чоловік повинен був повезти додому.

Якісь курсанти пішли до того старого діда та й кажуть: «Ходім». Ну, той з ними трохи побалакав, значить, поговорили. Ідуть вони, аж той старий уже їм приготував води й ложечку і каже: «Ви, кажеться, хотіли зі мною трохи побалакати, так по-палуста».

КАЖУТЬ, ЩО ТАМ СИДИТЬ ЯКИЙСЬ ПРОРОК

В Чернігівщині, в лісі, москалі рубали дрова й відбились вони. В одному гурті було п'ять чоловік. От показується до них якийсь старичок. Він проходить та й каже їм: «Бог помоч!» Вони відказують:

«А ти його бачив?» Він відказує, що ви не годні бачити.

І начав той старий їх сварить і на їхню владу наринаць. Тоді вони за його взялися: «Де твої документи?!» А він відказує: «Щоб вас було більше, то я би показав, а то, що я вам буду там показувать». От ті свиснули і їх назбігалоса багато. Тоді старий роздівся і на його тілі було багато ран.

І вмить його не стало — подавсь вверх. Тоді вони попадали й сказали, що є Бог.

Топіру вже того хреста в Клиновії і нема. Вночі большевики зрізали. Люди казали, що ми будемо ходять до пенька, а як не буде пенька — до ями, а як не буде ями, то на те місце.

Волынский пролетарий. 13.XII.1923

«Сообщаемая нами история, по словам односельчан, такова: в 3-х верстах от Калиновки живет какая-то Черноморец Меланья (бывш. проститутка) и в Калиновке ее подруга Шморгун Мария. Эта Черноморец вместе с учителем, диаконом и священником вставили в перекрестке креста жестяную банку с бараньей кровью и водой. Подпоили милиционера и он выстрелил в крест. Кровь текла понемного 3 дня».

Т. Шаламнин «Сафатова долина» (та же газета)

«...Затем верующие, согласно «распоряжения», в Калиновке начали отправлять большие деревянные кресты в Подольскую губернию в какую-то Сафатову долину.

КОМСОМОЛЕЦЬ І РОЗП'ЯТИЙ ХРИСТОС

В одному селі комсомолец ішов поз гроби і побачив, що біля воріт гробів стоїть хрест і намальований Розп'ятий Ісус Христос. Він розсердився на цей малюнок, витяг наган і стрільнув просто в нього. Пуля попала, пробила тіло і з нього начала іти кров і капать додолу. Люди, що не робили, але вона виходила (засипали тоді, коли перестала йти). Вони взяли коло хреста викопали цю землю сажень глибиною, а цю яму завозили новою землею, все ж таки ця земля покривалася кров'ю, що виходила з землі.

Переказ записав Гнут. Іван. 1925 року.

БІЛЬШОВИК У ЦЕРКВІ

Колись з однієї церкви все світиться вночі і світиться. От один більшовик і пішов з гвинтовкою в церкву. Настало повночі. От зразу так і осіяло в церкві. Більшовик насторожився й слухає. Коли зразу стеля в церкві лопнула і більшовик чує голос:

— Ти чого сюди прийшов?

— Щоб узнати, що тут світиться,— каже більшовик.

— А ти можеш читати євангеліє?

— Можу, — каже більшовик.

— А ну ж читай,— каже воно йому.

Більшовик тоді по матерічці на євангеліє.

Воно тоді й питає:

— А можеш ти прикладом стукнуть у землю?

— Можу, — каже більшовик.

— А ну ж стукни,— каже воно йому.

Більшовик як стукнув, так по коліна в землю й загруз!

Ця легенда дуже була поширена в 1922 році в добу громадянської війни. Записав Компанець Михайло, учень із села Рудні Броварського р-ну Київської округи 1930 року. Коментарі з преси, надіслані збирачем фольклору Г. Глушенко.

ПРО КОМСОМОЛКУ ТА ДВОХ ЧОРТІВ

Це було в с. Богданівці Броварського р-ну, минулий рік (1929) під Великдень. Усі пішли на цілу ніч у церкву, а комсомольці зібралися в сельбудинкові на збори. От після зборів ішла одна комсомолка додому. До неї на дорозі причепилися два чорти: з красними очима, з красними язиками і з довженими хвостами, і самі чорні, як уголь. От вона як уже не тікала, а вони все перед нею танцюють: один спереду, а другий ззаду. Вона тоді підбігла до одної хати. І почала з усієї сили стукати в вікно, їй одчинили. Вона й кричить:

— Ой, Боже мій! Що ото за мною женеться?!

— Да дурна ти, — кажуть люди, — нема нічого!

— Еге, нема, он дивіться, які чорти два!

Упустили її в хату. Вона й знов стала кричати.

Люди й питають:

— Чого ти, дурна, кричиш?

— Он-он-о, у вікно деруться чорти!

А їх і не було. Вона після того лишилася ума!

Тепер ходить малоумною.

*1930р. Найбільше ця легенда поширена тепер.
Розказувала мені мати, а їй десь жінка з с. Богданівни*

ПРИГОДА З БІЛЬШОВИКОМ

Один раз зайшов більшовик у хату до одного чоловіка. Той саме молився Богу. От більшовик ікони всі побив, лампадку побив і хотів ще чоловіка зарубати. Тільки він став виймати шаблю, а чоловік став знімати з шиї хрестика. От він замахнувся шаблею, а чоловік наставив проти його хрестик. Він стовпом і став. Чоловік тоді наложив коло його біблію і сказав: «На, читай! Читатимеш ти її 42 дні і не будеш ні їсти, ні пити». Більшовик став читати. Біблія сама перегортається, а він її читає.

От почули про це більшовики. Вони набрали заступу й прийшли його одкопувати. Тільки почали копати, дак він і кричить:

— Ой, не копайте, бо болить!

От один, як копнув, так повна ямка крові й набігла. Вони тоді перестали копати. Він читав біблію 42 дні. Через 42 дні він виліз із землі.

*Ці легенди були поширені у 1922 році.
Записав Компанець Михайло, учень VI групи
Броварської трудової школи із села Рудні
Броварського р-ну Київської обл. 1930 р.*

БІЛЬШОВИК ТА ІКОНА

Колись у одного чоловіка обновилася ікона. Син його служив у більшовиках. От прийшов він додому, да батько й каже:

— А в нас ікона обновилася.

— Що ви мені очки вставляєте? — каже він. — Поки мене не було, так ви її подчистили хорошо, а потом дурака й валяєте. Ось я її хорошо сейчас осмотру!

Він узяв ікону в руки й хотів розколупувати. Тільки колупнув, так рука до ікони й приросла. Так і остався він з прирощеними до ікони руками.

*Розказував років два тому позад
Скоробагатько Грицько Яковлевич, якому було р. 73.
Записав Компанець Михайло, учень VI гр. 1930 р.*

СИНУ, НАДБАВ ЛЮДЯМ ВІКУ

В одній церкві щоночі світилося. Всі боялися доходити туди. В попа був син комуніст. Ото він бере з собою старосту церковного і йдуть. В церкві за царськими вратами стояв Ісус Христос і Богородиця. І просить вона свого сина: «Сину, набав людям віку!» А Ісус Христос і каже:

— Не можу. Ще покараю їх градом і голодом, а коли й ще не покаються, то буде страшний суд.

Волинь, 1928 р.

ТАК І ХОДЯТЬ

Світилося в церкві — один комуніст каже: «луна», а другий «свічки» ...Пішли — так ходять і зараз, і не можуть вийти.

*Записано зі слів робітника, що переказав народну цутку, коли був на селах Дніпропетровщини.
1930 р.*

БІЛЬШОВИКИ І СВЯТИЙ ГРОБ

За границею десь там появилась труна в церкві. На неї було написано: «Запровадте мене туди, де Ісус Христос ранений». Тоді вони взялись піднімати — не могли підняти. Тоді взяли шість дванадцятирічних хлопчиків і підняли. Вони неї не несли, а вона сама йшла й полетіла. Проводили неї аж до границі.

Тут, коло границі, не пустили большевики. Вони сказали, щоб дали стільки золота, скільки та труна заважить. Взялись піднімати Москалі й не підняли. Взяли дванадцятирічні хлопчики й підняли, поставили на вагу.

Гроб заважив половину фунта. Заплатили їм стільки золота й провадили до Христа.

На Київщині, у Білій Церкві, росте гора. Москалів багато туди гнали, щоб розкопати ту гору...

1923 р.

ДИТИНА З КІНЬСКИМИ НОГАМИ

В Києві в одній комуністці родилась дитина з кінськими ногами та з крилами. І ось до цієї комуністці ходили всі люди й кажуть, що це її Бог покарав за те, що вона не вінчалась у церкві. Третього травня прийшла до нас одна жінка, та й журиться, що нема дощу, а потім каже:

«Та як же він буде, коли он чули, що в Києві було!»

*Новомосковськ.
Українські педагогічні курси*

ПРИКМІТИ

Від політики: сонце захолинуло, носило мало тепла і не буде уже ні весни, ні літа.

*Записано від говіючих баб слободи Новоселівка
на Дніпропетровщині, 1930 р.*

Комунисти зараз оббирають багатих, дійде до середніх, а коли зробляться бідні, то всі полізуть до комуни, мов комашня.

Записано від дітей 12-14 років. Роз'езд-Рудаєво

З ДОНЕЦЬКОЇ ДОРОГИ

В 1921 році зимою дуже блискало. Кажали, що то має бути страшний суд. То всі святі у Бога випросили, та Бог дав ще на 40 років і сказав: «Покайтеся!»

1923 р.

Оце будуть вішати піонерів, бо це мені так казали, що хто запишеться до піонерів, того будуть бити — так не пишійся, хлопці, в піонери.

*Записано від хлопця 12 років в селі Рудківці,
1930 р.*

ЗАПОВІДІ БІЛЬШОВИЦЬКІ

Епоха військового комунізму — це хвиля, котра своїми реквізіціями, конфіскаціями заставляла людей, особливо селянство, творити поезію, ворожу та доброзичливу, тим чи іншим партіям (частушки лімони).

Одним із характерних елементів народної творчості, котрий освітив сторінку життя військового комунізму, — це т. з. «заповіді більшовицькі». Чого звуться заповіді, це тому, що вони є антагоністи заповідям релігійним, і «більшовицькі» через те, що в народі йде молва про те, що їх «більшовики вдумали». Добре відомі ці заповіді були ще в 1920 та 1922 році. Зараз вони померли.

Всіх їх було раніше 12 штук, тепер я ледве-ледве зібрав шість.

*Етнографічний збірник студента I курсу
Вінукрпедтехнікуму Іванюка Гриця,
квітень 1926 р.*

ЗАПОВІДІ БІЛЬШОВИЦЬКІ

— Аз есьм господь бог твій Бронштейн (Троцький), іншого бога не признавай, а то в морду дам, стрілять буду.

(Під словом Бронштейн розуміють Троцького. Це з того, що кажуть, нібито коли Троцький був єврей, то його прозвище було Бронштейн, і коли вихрестивсь, то став Троцький. Народне повір'я).

— Сотвори собі куміра чи з срібла, чи з золота, чи з чогось-нібудь коштовного, аби було з чим прийти і сказати: «руки вверх!» та й пограбувати.

— Брешти на всі заставки, бо правда — то є буржуйська вигадка.

— Почитай отця свого і матір свою по всій московській матриогнезії і до благоді лет довголетен будеш на землі.

(Московська матріогнезія — лексікон московських лайок — матюкання).

— Не кради, а бери як своє, а хто заважатиме — на віз та в багнету.

— Не лови гав — на те свобода.

*Хутір Партівка, с. Халявицина,
записано від Криця Бойка, 13.11.26 р.*

ПРИКАЗКА ПРОТИ ТОЙ СВОБОДИ СЛОВА І ДРУКУ У СУЧАСНИЙ МОМЕНТ

Будьто у Миколаїв у цирку вийшли два клоуни і стали здоровкаться оден до одного, бо сильно довго не бачились: «Здорово, брат! А, здрастуй». «Что ты так братец похудел?» «Да вот, ровно год я бил у Петрограде, и от, прохожу мимо памятника Петра великого. Мне так стало жаль! Я вспомнил, какой великий человек, наш преобразователь России, и громка запел «Боже, царя храни», а мене за это на год у тюрьму. Ну, й ти, брат, тоже что-то похудел». «Да, брат, я тоже полтора года тому назад бил у Москве и пошел у Кремль. И от, подхожу к памятнику, где похоронен Ленин. Мне так стало жаль. Я вспомнил, что какой он великий человек, он нас визволил спод капитала, и я запел:

«Вставай, проклятем заклеяменный...», а мене за это на полтора года у тюрьму. И от, только я вышел и не успел еще оправиться...»

Цю приказу розаказано того, що я казав: яка січас свобода друку і слова по зрівнянню до революції, а міні уліпили отаку приказку.

*Розказав Мулдуванов Іван, 50 років,
селянин у с. Болгарці. Живе увага слухачів,
безумовно, на боці оповідача.
Записав 8 січня 1926 р.*

УСНА ЮМОРЕСКА

Було це за часів горожанської війни, саме тоді, як брали продразверстку скотом, курьми, яйця, свині, сало, масло, та як утворились на селі перші райкоми.

Приніс ото дід Степан продразверстку в райком — яйця. Увіходе, поздоровавсь, питаїцця:

— Це рай? Службовці сміються і кажуть:

— Ні, рай, дідусю, на небі.

— Ну, та як його в чорта називається те, що яйця прийма?!

— Ага, так от у ті двері ідіть,— кажуть діду.

Пішов дід Степан далі, відчиняє двер, входе. На столі гра грамохвон, а коло його сидить голова райкома. Дід Степан питає:

— Оце рай?

— Що, що?

— Оце рай, що обідрав наш край,— питаюсь?

— Та що за рай? Райком, може діду?

— Та я не знаю, як його звати! Те, що яйця прийма?!

— А що ви принесли? То давайте!

Дід Степан віддав яйця, получив квитанцію, виходе. Грамохвон гра козачок, голова придриндринкує, а потім і каже дідові Степанові:

— Що, дідусю, розщитались? Можна одної і вшкварить. Як ушкварить!

— То й давай,— каже дід Степан. Закатав холоші і пішов танцювать! Вибива та й приспівує:

Ой, ти рай, ти наш рай,

Обідрав ти наш край,

Забрав свині, телички,

І послідні сорочки!

А голова тоді на діда:

— Годі, годі! Нам таких співак не нужно! А дід Степан не слуха, далі танцює і приспівує:

— Роки прала, вишивала,

Я до пізна не спала,

Шовком шила я, красила
А комуна заголила!

— Вийдіть, вам сказано, чортове опудало старе! — гримає голова. Дід виходе і коло двері пританцьовує і далі співа:

— А у раю босяки,
Беруть кури,
крашанки,
Беруть наші
волички,
Вівці й коники!

Голова вдарив діда наганом по плечах, дід Степан тоді й навтіки!

*Записано на х. Гутирівка Полтавського
округа Реієтилівського р-ну Куреленівської сільради
20.11.1928 року від Марії Антонівни Власенко,
50 років, хліборобки.*

ПИСЬМЕННА, МІСЦЕВА

Ця усна гумореска живе вже більше як 7 років в х. Гутирівці і переказуєця один другому. Узнавши случайно з журналу «Наше слово», що всі усні документи, які живуть межі людьми, можна записувати і переказувати Вам, і я оце один такий документ записав від селян.

Д. Уманець

ПРИКАЗКА ПРОТИ КЛЯТОГО ГОЛОВИ С-Р У ЧАС ВІЙСЬКОВОГО КОМУНІЗМУ

У 1923 році у селі Белграді був головою тамішній партієць т. Станів, а тепер член Райвиконкому, зав Комунгоспом Возне-

сенська. І оден час він спитав у своїх опозиціонерів. «Що я роблю не правильно?» І йому була дана приказка:

«Жило собі одне сімейство багатеньке. Багато було братів і одна сестра, сильно клята, як змія. Не давала покою нікому у хаті, і вони її ніяк не могли отдать заміж, щоб здихаться такого ідола із хати. І от, накінець, найшовся молодий, посватав. Брати згодні на усе, якби скоріш її здихаться. Отдали і думають, що вона там не уживе і оп'ять прийде до їх жить. Той не був дурень, узнав її з ніг до голови і повів інакше справу.

Одного разу зібралися їхать до рідні у гості. Запріг він трое коней, узяв дві собаки і ружо. Ідуть степом, вискочив заєць. Став цькувать — собака нелове. Він «бу-бух!». Убив. Ідуть дальші. Пристала одна коняка. Він її випріг — «тарах!» І убив. Гайда далі. Пристала ще одна. Він і ту убив, а одної везти важко і їхать осталося недалеко — з версту. Він — до жінки: «Мотя, запрягайсь, бо одна не везе». Мотя боячись, щоб її не убив, надіває хомута і везе повозку до своєї рідні у гості. А ті не дождуться: уже повинен быть зять і дочка, а їх немає. Коли от нарешті приїжджа — запряжена. Стали розпитуватися: «Що з тобою, він, мабуть, не хорош і тебе обіжає?» Вона: «Де там, він дуже гарна людина, тільки сильно строгий!»

То оце й ти такий, сильно хороший председатель, тільки сильно строгий.

СІЙБА

Як виїде мій батько на поле, положе хреста, що печений з хліба. На середохрестя спечуть із хліба хрест (права середа) і лежить він до сівби. Уранці батько встане, нас трое вже на дворі, увійде в хату, всі станемо на коліна, помолимося Богу, а тоді в поле ідемо за хрестом.

Приїде, серед ниви зробе на землі хреста, положе хрест, печення, перехрестія і каже: «Уроди, Боже, скрізь — і там, де сіяти, і там, де не сіяти».

Посіє, а тоді, як довідаєшся, прийдеш, подивишся, а воно — пшениця як море стоїть!

А тепер! Стук, грук, з матюками,— тиркають—тиркають, а воно нічого й не роде!

Записав від Уляни Жажки, 33 роки, неписьменної, члену СОЗ-а Ворошилова, жінки уповноваженого в сотні, родом із експортневого двора с. Добровилля.

10.XII.30 р.

ЄВРЕЙ І СТАЛІН

Один багатий єврей, бувший купец, хлопотав, щоб його прийняли в партію. Йому одказали, ни прийняли. Тоді він поїхав в Москву до Сталіна. Сталін сказав йому: «Одгадай де находится Ленін, тоді прийму». «Ленін находится в мавзолее». Сталін тоді й каже: «Нет, ти не отгадал, он живеть в сердцах наших». Єврей тоді каже: «А тепер одгадайте, товариш Сталін, где находится Троцькій?» «Он сейчас за границей во Франції». «Нет, он живеть в пиченках ваших». Т. Сталін согласився з тим, що Троцький правда сидить в пичінках і тоді розришив прийнять єврея в партію.

*Записав 19/XI1945 р.
од Ілляшенко Івана Егоровича 56 років,
(фершал с. Кондратовка)*

ЄВРЕЙ І КАЛІНІН

Один єврей просив видать йому загранишний паспорт. Паспорта йому ни видали. Тоді він поїхав в Москву до Калініна. Калінін спитав єврея: «А зачем ти едїш за границу, там интересного мало». «А мне напїсал брат, что там хорошо живуть». «Хорошо там, где нас нет». А я так і хочу, т. Калінін, уехати туда, где вас нет».

*Записав 19/ХІІ 1945 р. од Ілляшенко Івана Егоровича 56 років
(фершал с. Кондратовка)*

МОСКАЛЬ І БОЖА МАТЕ

Один ільковський москаль був у Білі на партійному собранні. Як їхав з Білої додому, на путі в полі вийшла з жита жінчина з сіянієм над головою. Вона сказала йому: «Я — Божа мате, прийшла предупредити всім жінчинам, щоб вони покаяться. Іди, скажи всім, що ти чув, і що бачив. Розкажуй всім жінчинам, і хай вони покаються. Як покаються, так тоді Бог продлить віку, а як ні покаються, так тоді Бог убаве віку». Ото він вислухав і поїхав. Проїхав з кілометр чи трохи менше, йому прийшло на ум спитати у неї документ, хто вона така є, чи не шпionка бува. Вирнувся він обратно, і як доїхав приблизно до того самого місця, де він бачив ту жінчину, встановився і почав придивлятися в жито. Вона знов вийшла і спитала його: «Тибі чого треба?» «Покажи документ, хто ти така є». «Я ж тобі казала, що я Божа мате, а документів у мене нима ніяких». «Давай документ, я буду бачить, хто ти така, може, ти шпionка. Я тебе ористую». Тоді піднявся вихор схопило москаля з сидла і бросило його на землю. Він упав і довго лижав біз пам'яті, потім очнувся і ледве добравсь додому. Він дома нікому ні сказав, що з ним злучилось. Чириз три дні жінчина та явилась до того москаля ноччу і спитала у його: «Ну тож ти сказав жінчинам, щоб вони покаяться?» «Ні, ще ні казав». «Ну так скажи нипримінно». І потім богзна куда ділась. Москалева жінка чула цей разговор, а жінчини тії ні бачила. А уже як Божа мате скрилася, вона спитала у чоловіка: «С ким ти балакав, тобі снилось чи ти на яву кого бачив?» Він тоді признався і розказав жінці все як було. Тепер його жінка всім бабам розказує: то її чоловік чув і бачив. А сам він лижить хворий, бо дуже забивсь, як його вихор бросив на землю.

*Записав 7/11 44 р. од Бакуленко Оликсахи Ларіоновни,
42 років, с. Кондратовка*

ОДИН КИРГИЗ

Один киргиз хвалився: «Как бил Царь, так я 10 раз в год плакал. Пріезжает ісправнік, возмет 10 баран, я плачу. Пріезжает пристав, возмет 5 баран, я плачу. Пріезжает уряднік бірьот 3 баран, я плачу. Старшіна бірьот 3 баран, я плачу. Пісарь бірьот 2 баран, я плачу. Стражнік бірьот 2 баран, я плачу. А большевік хорош — забрал всех, целый атар, і я поплакал раз і тепер больше не ішачім.

*Записав 18/X 1946 р. од Ілляшенко Івана Ягоровича,
56 років, с. Кондратовка*

ПОДАРОК СТАЛІНА

Одного разу Литвинов поїхав заграницю на якусь конференцію. А Литвинов, як всім звісно, уже дуже старий, у його член ни вставав уже. Загранишні вильможі задумали посміяться над ним, взяли цілу сотню мужських гандонів і всунули йому в портфель. Ото він вишов на трибуну казать реч. Кинувся витягати з портфеля свої замітки, а з його посипались на пол ті гандони. Литвинов одразу догадався, що це хотіли над ним посміяться і почав казать: «Ето вам прислав подарок Т. Сталин, он знает, что вы их ежедневно употребляете».

*Записав 21 /X 1946 р. од Ілляшенко Івана Ягоровича,
56 р., с. Кондратовка.*

ОДНА МОСКОВКА

Одна Озірковська московка получила з фронту од свого чоловіка посилку з разним барахлом, її щоночі у сні німці ни давали спокою, турбували од неї: «Оддай наші вещи!» Вона обратилась до попа і просила, щоб він посовітував, що їй робить. Піп сказав: «Всі вещи, які ти получила, роздай бідним та сиро-

там і одслужи молебін». Вона так і зробила. Після того спала спокійно, німці у сні ни тривожили її. Могло бути, то її чоловік, як грабив ці речі у німецькій хаті, так німці споричались, а він їх всіх побив.

Записав 14/IX 1946 р. с. Кондратовка.

ТРИ ГРОБИ

В кінці мая цього 1941 року в селі Красеньке Красно, Яружського району, Курської області була така приви́денція. Там є церква, вона засипалась колхозним хлібом, а в цей час вона була пуста, була прибрана, приготовлена задля нового урожаю. По ночах парубки ни раз замічали, що в церкві блищить огоньок. По пирвах вони ни звиртали на те уваги, думали, що там хто-небудь з колхозних робітників порайтсья, що-небудь налажує в закрамах. А потім в одну ніч ішли вони з улиці так, як в північ. Ішли вони мимо церкви і звирнули увагу на той огоньок і їм зробилось моторошно, аж волосся дибором стало, а один з них хлопець був одважний, такий смільчак, що нічого ни бояв. Ото він і каже своїм товаришам: «Ходімте, хлопці, в церкву, подивимось, що там таке робитсья». Вони побоялись іти, ни захотіли. «Ми, — кажуть, — боїмось страшно»... «Ни хочите, так я піду сам», — каже смілий. — А ви постійте тут». Ото він пішов сам. Увійшов в церкву, дивитсья — там сидить старий дід. Дід той глянув на його і каже: «Ти ни боїсья?» «Ні, ни боюсья, — каже парубок». «Ну так іди сюда». Парубок підійшов до того діда. Дід тоді й каже йому: «Ну, коли та ни боїсья, так ходім у вівтарь, я тобі щось покажу». Ото вони пішли. Парубок дивитсья, а там стоїть три гроби. Дід той одкрив перший гроб, а там повно гадина, копишутсья, в'ютсья, як в'юни. Тоді дід той каже: «Це так люди будуть копошитсья, будуть пиридвигатсья з міста на місто, і ніде собі спокою ни найдуть». Потім дід той одкрив другий гроб, а там повно крові. Дід тоді й каже: «Це буде война і людсьька кров буде литсья річкою». Потім він одкрив третій гроб, а там повно чоґось блискучоґо на пробі золота, так і сяє як сонце.

Дід і каже: «А це, хто опісля війни останиться живий, буде жить цвісти, блистіть, як сонце. А тепер іди ти додому і всім розкажи, що ти бачив. Та ни барись розказувать, бо чириз три дні ти умреш». Так і злучилось: чириз три дні парубок той умер.

Записав від Руденко Варвари Ів., с. Кондратовка

В с. Гоптаровці у одного старика є така книга, по котрі він пізнає, що уже було, і що буде впириді за кілька років. Як почалась війна з німцями, так він дивився по ті книзі і розказував людям, що війна закінчиться на Покрову, 1 октября цього 1941 року. Його визивав Председатель сельсовета і казав йому, що за таку агітацію я тебе направлю в Н.К.В.Д. А він йому одповів: «Одправляй куда хочиш, я кажу ни од себе, а це так книга докажує, так і я кажу».

Записав од Грибанової Дуні, с. Кондратовка

СТАТУЯ СТАЛІНА ТАНЦЮВАЛА

Шостого январа 1942 р. Дуся Грибанова бачила сон: ниначе статуя Сталіна танцювала, а потім знов стала на своє прежнее місце. Думають, що сон цей означа победу на нашу сторону, і що Сталін, як був, так і буде править Совецьким Государством.

Записав од Дуні Грибанової, с. Кондратовка. 1942р.

ЯК МОСКАЛЬ З СИНОМ НАЖРАЛИСЬ

На кутю під Рожиство один москаль з сином нажрались куті з медом до самої глотки. Син наперся так, що аж живіт тріщав. Він хватався за живіт і спитав батька: «Батя, чо нинче по всему свету кутя?»

«Да, повсюду кутя». «Пропадутъ, батя, все люді. І на будущий год будя кутя?» «Да, будя». «А міня небудя». «Аідежтибудіш?» «Да я лопну, меня разарве».

Записав от Руденко В.Я., с. Кондратовка

ТАКИХ ЖЕНЩИН, ЯК В РОСІЇ...

Американський посланник Буліт був командірований в деякі диржави по важним справам. Буліт був дуже симпатичний і балакучий. Приїхав він в Францію, встановився в номирах Центральної Гостинниці. Узнали про це високовельможи і дамочки, кинулись до його знакомитися і кругом обсіли його, як мухи струп. Кожна з них старалась затронуть його своїми питаннями і розговорами. Він ні встигав одвічать всім на питання. А вони біз перестану скрипотали, як сороки. У Буліта багато було важних бумаг, з котрими треба було розобратися, а женщины йому ні давали ходу. Буліт спитав у одній женщины: «Ви замужня?» «Да, замужня». «Дети у Вас есть?» «Да, есть». «Все от мужа?» — спитав Буліт, — ілі билі до замужества?» «Что за странный не скромный вопрос?» Підхопилась і вийшла з комнати, і всі останні одна за другою оставили його в покої. Із Франції він пириїхав в Англію. Там теж дамочки ні давали йому спокою. Щоб збавится од них, він і тут завів таку ж розмову, спитав одну: «Ви замужня?» «Да, замужня». «Дети есть — спитав Буліт. «Да есть». «Все они от мужа, ілі билі і до замужества?» Дамочка фиркнула, підхватила і вийшла з кімнати. Із Англії Буліт виїхав в Росею і йому теж ні давали спокою женщины. Артистки і жінки комисарів знакомились з ним і засипали його всякими питаннями. Щоб збавится од них, Буліт попитався і тут розігнать їх своїм питанням. Він спитав одну: «Ви замужня?» «Да, уже пять лет как замужем.» «Дети есть?» — спитав Буліт. «Да, есть, парочка». «Оба от мужа, ілі одін із ніх бил до замужества?» «Да, одін бил до замужества», — сміло біз запинки одповіла женщина. Він спитав другу «А ви мадам ілі баришня?» «Я замужня». «Дети у вас есть?» «Есть одно»... «От мужа ілі било до замужества?» «Конечно, от мужа». «А будучі баришней ви много абортотв сделалі!» «Ето позвольте знать мне, я учета не вела». Буліту далі й казать нічого було.

Женщины од його не тікали. Буліт тоді подумав сам собі. «Нахальних і бізстижих женщин — таких, як в Росії, я ніде ні зустрівач. Ти їм хоч у вічі суп, а їм все Божа роса».

Записав од Приходько Зої Андр., с. Кондратовна

«ЧТО ЭТА ЗА ДЬЯВАЛ ГАЛАВАСТИЙ?»

Один москаль поїхав в город на базарь з жінкою, а вона зроду ни була в городі. Ото вони в'їхали в город, поставили свою конячку в краю базарю і пішли базарювать. Стали проходить чириз центральну площадь, московка побачила пам'ятник Ленина і пита москаля: «Что эта за д'явол галавастий стоїть?» «Малчі, дурочка, а то услышуть, арестують, пусть сатана стоїть, он тебе ні трогая!»

Записав од Серік Олени Олексійовни, с. Кондратовка

ОДИН МОСКАЛЬ ЗАГУБИВ...

Один москаль згубив на шляху торбину з харчами і сокиру. По ті дорозі ішов хахол і підняв ту торбу і сокиру. Москаль хва- тивсь — нима торбини і сокири. Він тоді кинувсь шукать, пішов по шляху, віткіля їхав. Зустрітись москаль з хахлом і пита: «Ти ні нахаділ тапара і кастьорку?» «Ні, такого я ни бачив, я найшов торбину з хлібом та сокиру». Москаль кивнув рукою і промовив: «То ни майно», і побіг далі.

Записав од Серіка Івана Фидотовича, с. Кондратовка

ПРИЇХАВ З МОСКВИ ПРЕДСТАВИТЕЛЬ

Приїхав з Москви в район представитель по молошному ділу. Пішов він на молошну ферму провірять коров — підійшли до одній корови, він пита: «Ета корова что дает?» Предсідатиль колхоза одповів:

«Корова ця молоко дає». Підійшли до другої корови, пред- ставитель пита:

«А ета корова что дает?» «Молоко», — сказав Предколхоза. Підійшли до третьої корови, представитель теж саме спитав:

«Ста корова — что дает?» «Молоко», — одповів Председатель колхоза. А представитель із Москви каже: «А почему так, все молоко да молоко, а у нас в Москве больше спрос на сливки». Предколхоза каже: «Корова сливок ни може давать, сливки ми робим з молока». «А нельзя ли сделать так, чтоб коровы давали сливки, посредством скрещивания коров ілі какім іншим способом?» «Ні, товариш, заставить природу робить по-нашому ми не в силах», — одповів йому Предколхоза.

Записав од Ільяиенко Ів. Як., с. Кондратовка

«ВОТ Я І ХОЧУ ПОЕХАТЬ ТУДА!»

Один жид просив видать йому загранишний паспорт. В області йому розрешенія ни дали. Тоді він поїхав в Москву до Калинина — Калінін його прийняв і почав його розпитувать, як йому жевется, і чого він приїхав в Москву. Жид ІССІ^КЄ : «Я приехал прямо до вас, просіт вас, что би разрешили выехать за границу». «Не советую вам покидать нашу страну, у нас во всем полная свобода, а там того нет. Куда б ви не поехали, то всеравно надо трудітся, надо работать — тогда і будет что есть. Как говорітся, хорошо там, где нас нет». «Вот я і хочу поехать туда, где вас нет».

Записав од Ільїиївнко Ів. Як., с. Кондратовка

БОГ ЙОГО ЗВЕРГНЕ

В Гоптарівці єсть одна женщина, котра з малих літ читала біблію. Так, вона вичитала, що Гітлер побідить весь мир, і тоді він скаже: «От який я сильний і могущественный, завладав всим миром», а ни добаве, що я мав покоровив з Божою помощью. І за те його Бог звергне з царства, і настануть 2 царі.

Записав од Вакуленко Ал. Іл., с. Кондратовка

ТРИ СМЕРТИ

Всякому чоловікові, як кажуть, на роду написано, скіко йому жити, коли вмerti, і од чого. Росказував про себе піп отець Николай. В гражданську войну одно время квартирували, каже, у нас красні, чоловік 5 че 6. У нас вони пошти й столувались, нашим сіном і вівсом коней своїх годували. У нас і в мислях ни було, що вони за всі наші услуги думают зништожить нас. В послідний день свого пробуванія у нас замітно було, що вони тривожутся, мотужатся; похоже, білі на наше село наступали.

Звечира мы рано полягали спать. Уклались спать і красні наші кватирани. Так, як в північ, постукав хтось під вікно і об'явив тривогу. Салдати всі підхопились, наскоро одяглись, за винтовки, і один за другим — з хати. Побігли 5 чоловік, а шостий остався в хаті. Я ни спав, слухаю, що далі буде. Солдат пирид нашою кроваттю став на коліни і направив винтовку на мене. Заторохтів притвор, торохтів притвором, щолкнув — вистріла ни получилось. Він знов почав двигать притвор, торохтів притвором, щолкнув — вистріла ни получилось. Він почав третій раз совать притвором, а тут, як вихор, вривається в хату салдат і крикнуб: «Бросай все, ідем скорійша!» «Я ще ни справився, получила осечка!» «Бросай, после розправимся!» Солдат з полу підхвativся і побігли вони з хати. Ми тоді посхвачувались з кроваті. Я набосоніг обувся, накинув на себе підрясник, а попада моя наділа на босу ногу чиривички, накинула на себе одіяло, і гайда. В двері ми ни пішли, а вилізли в вікно, яке виходило в сад. По саду ми ішли потихеньку, прикрадались, щоб ни зачипитися за гілку і ни наробить шуму. Дойшли ми до краю города і там в куцах сховались. Сидимо ни живі, ни мертві і прислухаємось, що воно далі буде. Слухаім: в край села послышались вистріли з винтовок і з кулеметов, а далі по силу затріщали винтовки і пулемети. Чуть було команду, шум, так продовжалось часів три, потім стихло. Ми сиділи нирухомо, вижидали, поки розвиднится.

Стало світать, попада потехеньку пішла до свого двора садом. Підійшла до хати: у дворі тих коний, що були, нима, а стоять другі і по двору ходють салдати в погонах.

Вона прислухалась до їхнього розговору і поняла, що це білі, і що красних вони прогнали. І так ми остались живі. Бог спас нас од смерти. Одна біда пройшла, надвигалась друга. В нашому силі жив отпетий вор і розбойник, він ни раз був в тюрмі і його ни раз били. У його був син — такий же, як і він. Як вступили в наше село білі, так почали арестовувать вредних елементів. Аристовали і сина цього самого отпетого бандіта. Він прийшов до мене просить одобренія, щоб його сина освободили. Я йому й кажу: «Я ніякої власті ни маю освободять виновних, проси одобренія у общества». «Та знаєте, тепер общества ни збереш, а вас вони можуть послухать. Ви все-таки пирид ними чоловік видний, вам повірють». «Ну, як хочиш, а одобренія давать я ни буду, писать ниправду нисогласин». Він тоді більше нічого ни сказав, надів шапку і пішов, а на порозі промовив: «Ну помни ж!..»

Після цього я став остірігатся. Днів чириз три в глуху ніч постучало у вікно. Я питаю: «Хто там?» «Ідіть, батюшка, в сторожку дитину пирикристиць» «Ни піду, прийдите завтра дньом». «Дитина слаба, до ранку ни дожеве». «Жива будет, дождите, сказав вам». Днів чириз 2 звечира, тікшо стемніло — знов заявились звать дитину кристити. Я ни пішов, так що йому ни вдалось і на цей раз виманить мене з хати. Тоді він придумав таку штуку. Дньом вислідив, що ми з матушкою були в саду, а хати ни замкнули, взяв драбину, підставив до вічка і заліз на чирдак. Прийшли ми з саду на обід, дивимось — драбина стоїть ни на тому місті, де була. Я догадався що тут, щось ни так. Взяв драбину, од вічка прийняв. Пройшов день, стало вечеріть, що його робить, в хаті спать опасно. Ноччу злізе — поб'є. Ми тоді потехеньку пішли в сарай, полізли на чердак, посідали і дивились у вікно, що в криши було устрояне. Пізно вечиром, уже по силу ні в кого ни світилось, слухаїм: з чердака, щось стрибнуло і пішло в хату, двері заскрипіли. З четверть часа ничуть було. Потім вийшов з хати і пішов за двір, бормотав сам собі: «Щастя твое, що сховався». Ни вдалось йому і на цей раз мене вништожить.

Ни пройшло й тижня, він рішив прямо дньом покончить зо мною. Так як в обідню пору, під'їхав на дрожжах до двора,

прив'язав коня і направився в хату. Я якраз тоді сидів в кухні за столом. Він увійшов, і здоров ни сказав, а тіко сказав: «Я прийшов з тобою пощитаться». «А за що ми будим щитаться?» «Та ти сам добре знайш». Потім витяг з кешені кісет, почав виртїть цигарку, а сам видно волнується. Ни спів він зробити цигарки, увішов до мене титарь. Бандїт аж побогровів, йому розумїтсья приход титаря був ни по нутру. Він злобно спитав титаря:

«Ти чоґо прийшов? Що тобі треба?» «Та прийшов провідать батюшку». Ни пройшло і филини, увійшло 2 чоловіки з сусіднього сила, прийшли просить мене, щоб я приїхав до них служить. Тут уже бандїт зовсім уші опустив, закурив, за шапку і подався, і вже після того більше ни наvertsався. Сина його розстріляли, а старого аруштували, і ни відомо, куда він дівся. Так що, і на цей раз спас мене Бог од смерти.

Пройшло ни багато время, красні білих прогнали, і знов настала совецька влада. Я виликий охотник ловить рибу удочками. Ходив за 3 версти од села, там мій човин був до вирби прикований. Одного разу я досидів до пізна, уже дуже смеркло. Поки я дойшов на половину путі, було уже зовсім темно. Іду я, приглядаюсь. Дивлюсь, впириді на дорозі щось мряче. Придивився, тимніш замітно: стоять два вирхових. Прислухавсь: вони між собою гомонять, один каже: «Це патлатий, іде з рибної ловлі», а другий каже: «Давай ми його розшльопочім, щоб він більше людей ни дурив і ни обсасував їх». Почувше таку реч, я звирнув з дороги та в соняхи, і поліз по соняхах на четвереках, вони посипали з винтовок на мене. Ішов, ішов ниначе довго, став виходить з соняхів, дивлюсь: ниподалеку од мене ті самі вирхові стоять. Я тоді знов в соняхи і поповз зовсім в другу сторону. Виліз я в яр і тоді яром пішов в обход, і чуть ни заблудився. Прийшов додому — уже півні заспівали.

Так от, як бачиш, три рази смерті, як кажуть, була на носу і я живий остався. Послі я узнав, що вирхові, котрі на мене стріляли, були міліціонери, їздили в розведку, ловили шпїонів.

*Росказав Тарасевский Николай.
Записав Тарасевский П. К.*

ЩОБ ПОКАЯЛИСЬ І МОЛИЛИСЬ

Недавно з пригородньої слободи г. Курська була на ст. Псел жінщина, так вона розказувала, яка їй була приведендія. Договорила вона шофіра, щоб на машині поїхати в ліс по дрова, їхали вони лісом, опушкою. Дивляться, збок дороги стоїть мішок повний, зав'язаний. Шофир остановив машину. Підійшли до того мішка, помацали — похуже на зерно. Вони хотіли було забрати той мішок і положить його на машину. Кинулись його піднімати, ні могли здвинути з місця, і з тим покинули той мішок, посідали і поїхали далі. Проїхали з півкілометра чи й менше, дивляться — збок дороги стоїть відро з кров'ю. Шофир ні став встановлювати машини, поїхали далі. Проїхали ще з півкілометра, дивляться — ниподалеку од дороги стоїть жінщина і туже, та так жалібно, як по покойнику. Шофир машини ні остановив, а навпаки ускорив ход, бо їх узяв страх — аж волосся дибом стало.

Доїхали вони до міста, почали нагружати дрова, дивляться — вийшов із-за кущі старий, нивеликого росту дідок, поздоровкався з ними і каже: «Ви лісом їхали?» «їхали». «Що ви, бачили там що-небудь?» «Бачили». «Ну що ж ви там бачили?» «Та бачили там мішок, хотіли його взяти з собою та ні могли його підняти. Потім бачили відро крові і жінчину, стояла ниподалеку од дороги і жалібно тужила». Тоді дідок той сказав: «Ото ж глядіть: в сорок сьомому году буде великий урожай — такий, що ні зможуть його убрати, і буде велике кровопролитіє; а що жінщина плакала, — то Божа мате молицця: плаче, тож розкажіть всім своїм силянам, щоб покаялись і молились, що господь ізбавив їх од великої напасти.

*Записав од Галки Трохимовни Шинкаренко,
с. Кондратовка*

ЯКІ БУВАЮТЬ ТЕМПИ

Одного разу М. І. Калінін здумав поїхати провідати свою родину в Калінінську область. Приїхав він в село в те, де він народився. Там він зібрав обциство і довго бесідував з своїми зимляками. Він обцистився їм помогати, в чім вони понуждаються, і пояснять їм, коли вони нидопоймуть чого-небудь. Радив їм чаще ходити в ізбу-читальню і читати газети. Ото він побув там кілька днів і вирнувся в Москву. Колхозники с. Калініно, проводив виликого начальника, свого зимляка, прийнялись за читку газет. В газетах їм ни раз трапилось слово «Темпи»: необхідно повисіть темпи. Давайте ми напишем Михайлу Івановичу, він нам пояснить, що значить темпи, а голова сельради каже: «Пошлем пісьмо — дуже довго прийдецца ждати; поки тудя дойде пісьмо та поки віттілья дойде... Та ще ни одразу він може одписати нам, бо йому ни одно діло. Та ще, може воно йому самому в руки ни попаде, а затормозится в канцелярії. А саме краще, давайте ми пошлем чоловіка в Москву до Михайла Івановича, і тоді ми чириз 2-3 дні получим поясненіе. Узнаїм, що воно за слово темпи». Всі согласились, і ни довго думавше, підрядили чоловіка в Москву до Калініна.

Приїхав він в Москву, з виликим трудом добрався до Кремля, де жив Калінін. Його там стража ни пускала, а він заявив, що я, мов, зимляк Калініна, і приїхав до його по його ділу по визову. Охранник доложив Калініну, що до його приїхав зимляк по його ділу. Калінін розришив зимляка пропустити. Посадив зимляка на кресло і почав його распитувати, чого він приїхав. Посланник розказав: «Я приїхав до вашої милості, Михайл Іванович, з просьбою, щоб ви нам пояснили, що за слово «темпи». Ми читаїм газети і там часто трапилось слово Темпи. Ниобходимо повисіть темпи, а що за темпи, ми ни понімаїм. Калінін підійшов до вікна, побачив там постройку нового дома, тоді й каже зимлякові: «Ось дивись у вікно, он де строїтсця дом, його можно строять три годи і можно зробити за одно літо, а для того, щоб швидче зробись, треба повисіть темпи, значить треба увилічить мастирів і робочих, і щоб біздоганно підвозили матеріал, і мастира щоб робили бистро, ни пінілись. А он, дивись, я тобі

поясню другий примір. Он ідуть три автомобіля, вони визуть на пікарню муку, а щоб більше привизти муки і бистріш її доставить, треба повисить темпи, добавить машин і ускорить їх ход. Тепер ти пойняв, що значить повисить темпи?» «Пойняв».

Тоді Калінін угостив зимляка обідом і він поїхав з Москви в своє село. За дорогу він забув, яки приміри приводив йому Калінін. Приїхав він додому, зобралось общество. Голова сельради почав питать посланника: «Ну, розкажуй нам, Василь Питрович, що тобі сказав Михаїл Іванович?» «А ось зараз буду пояснять вам». Василь Питров сів до вікна, подивив на сило: постройки хати ніде ни було дивится. Іде обірваний стариц з торбою, він тоді й каже: «Ось, дивітся, іде один стариц, а як повисим темпи, так їх буде йти ни один, а багато і будуть проходить швидко одін за другим. І поясню вам іще другий примір». Ото він знов глянув у вікно: по дорозі ніхто ни їхав ни на машині, ни на возі, а побачив — нисуть гроб з покійником. Він тоді й каже: «Ось дивітся у вікно, нисуть одного покійника, а щоб повисить темпи, довжні нисти багато покійників, і щоб швидче їх проносить».

«Ага, тепер і ми будим знать, які бувають темпи», — обізвались деякі мужички.

*Записав до Вакуленко Олексахи Ларивон,
с. Кондратовка*

ЖИВ ОДИН ЧОЛОВІК...

В селі Біловського району Курськай области жив один чоловік помені Гришака. Жив він дуже багато. У його сімейство було вилике, всих з малим і старими до 20 душ: 4 сини та 4 нивістки, він сам та дітей 10 душ. У його було 6 коней, 3 корови, 2 підтьолки, свеней зрослих штук 10, поросят малих було пропасть; овичок штук 50, птиці тиї видимо ни видимо, пасіка була колодок до сотні. Зимі було 6 наділів, дисятин 30 з гаком. Жить можно б було саме краще, як кажуть, ни жить, а радуваться. їсте можно було, що тіко здумаеш, і чога захочиш. Одягаты можно було чисто: в гарну і дорогу одіж.

А він жив якось по чудному. Він дуже був скупий. Во всьому сам собі одказував, все грошики копив та хазяйство своє розширяв. Лапті на йому були старі, ростьопані, онучі теж старі, диряві, і оборки всі ужиків. Тіко й гарного було для його, що він був один мужик над всіма бабами, як півень над курьми.

Скінчилась війна, настала революція, почали його потрохи скубте. Забирали в його хліб по казбонні ціні, а то так і зовсім дарма, брали і скотину. Після того він став іще скупіший, налітали і банди і грабили у його, хто що зумів взять. Він тоді почав всяке зерно і продукти ховать під землю, виривав потайні ями. Воно там все портилось, гнило. А що було на виду, забирали, ріквізівовали. Тут уже пониволі довилось їсте внатрус і будь надголодь. Двох його синів на війні вбито, і тут дома от якоїсь упідемії умерло дітвори 8 душ. Осталось всіх живих 10 душ. В 23 році всю землю розділили на живі души, так що землі уменшилось набагато. А далі зажиточних почали обкладать виликими налогами. А вже в 29 і 30 роках почали заможних кулачить. Забрали в Гришаки весь скот і всяку збрую і орудію. Добрались і до золота, забрали 1500 карб.

Гришака після того чуть ни повис, ходив, як нисамовитий і все сам себе проклинав: що я за дурак був, — чого я скупився, чого я все загібав і беріг гроші, копив їх, ни тратив ни на шо. Ходив обірваний, отрьопаний, нидоїдав, нидосипав. І для кого ж я дбав, навіщо ж я його беріг, і кому я все збирав! Досталось все моє добро чортам, ни тружинним лодарям. І чим же я тепер згадаю всю жисть? Для кого, і для чого я жив?! Якбе я знав таку напасть, так краще б я сам все своє добро проживав: одягався б чисто по купечеськи, їв бе сало: жарене, варене і так, кусками. їв бе щодня пшинишні пироги та паляниці. Купував бе на базарі рибу всяку, вина, консерви, ковбаси і всяку всячину. По крайні мірі, я згадував бе тепер, нащо я жив, і для кого трудився. А тепер то я довжен робить, у мене все забрали, ограбили.

Тепер бе я й рад пожить, як слідує, так уже пізно. Нізащо розійтись і ніде нічого ни достаниш. Тепер і за гроші нічого ни найдиш. Одного разу Гришака зійшовся з своїм ошибку, що він нивмів жить так, як треба було. Сусід вислухав та й каже: «Правда твоя, куме, то ти поніс вилику ошибку в жизні, тіко ти

каїся не в пору і робить треба було ни так, як ти тепер розмитляїш: жить тіко для свого чрева. Пить, гулять і роскошно одягаться теж ни розумно б було. За це Бог теж ни потерпів бе. А як бе ти жив розумно, як подобае хрисіянину, то хоч бе ти й жирно і вкусно їв, ні в чом ни одказував свої душі і пирид їдою випивав бе по чарці, то за це Бог ни осудив бе. Бо і в писанії сказано: пени да не упівайся, і чисто ходить ни гріх. Тіко на злишки, на бариші ни розширять своє хазяїство і ни копить гроший, а помогать бідним людям, удовам та сиротам, і жертвувать на всякі добрі діла, тоді б ти був прав, і тепер бе тебе нихто ни обіжав. Бог бе тебе зашитив».

«Да, це правда твоя, куме, якбе я знав, що воно так получиться, так чого б я раде товкся день і ніч, ніколи ни мав собі спокою. Нидосипав і иноді нидоїдав та все робив, старався, щоб більше зробить, получить бариша. А було б міні ни поропится, а робить спрехвала, ниспіша по свої силії, ни пиририватся, як кажуть: спать уволю, їсть одпуза і поласішого, ходить чистенько, і коли бува пир гул в роботі, випить з добрими людьми, а то я прожив дурний вік ни за собачий міх, ни в славу ни в память. А тепер що я буду робить, хоч петлю на шею накидай».

Ни волнуйся, кум Гришка, треба всякі трудності пириживать, так большевики кажуть. У тебе всього було гуком і ти ни міг ним вдоволится, як треба, а тепер все у тебе отняли, забрали, оставили тебе на бобах. А у мене нічого лишнього ни було, я жив в наитруску, і тепер у мене нима нічого, і забирать у мене нічого було — он ми тепер порівнялись з тобою: у тебе нима і у мене нима, тибі жаль і досадно, що у тебе все забрате, томися, тоскуїш, а міні жаліть ні по чому — як було, так і є. Все це од Бога, все робится по його плану.

Чоловік родится голий і в могилу нічого з собою ни бере, а навіщо ж тоді його копить. Бог послала чоловікові багатство задля того, щоб він помогав бідним, вдовам, сиротам і калікам. А хто цього ни робе, а все копить, сам ни зна для кого і для чого, у того все равно піде прахом, як кажуть, випадком випадє. Тепер багатьох заможних розкулачили, так вони хоч і пострадали, так за те будуть згадувать, що пожили роскошно: пили, гуляли і чисто зодягались, їх Бог наказав за те, що вони жили тіко для

свого чрева, а добрих діл ни робили, вдовам і сиротам і калікам ни помогали. А тебе Бог наказав за те, що ти жив ни для себе, ни для людей. Пострадав за свою скупість, тобі нічим згадать прошлого».

«Правда твоя, куманьок, я це знаю, та тепер уже того ни верниш, а тіко жаль і досадно, що я прожив вік ни за собачий міх, сам ни пожив, як слід, і людям ни давав. Ну для людей ни всякий то роскидався із заможних. Я хоч бе сам пожив так, як колись жили багаті пани. Якбе я знав, що мене постигне така напасть, так я щодня пив, гуляв біз просипу, ласо б їв, чисто по-панському одягався, воловодився б з молодими бабами. А тепер уже того ни верниш: жизнь пропаща. Жисть похужала, стало жить скрутно, тяжко і прошлого згадать нічим, якбе ни скупився, так хоч бе згадував прошле».

«Ну то, кум Гришака, тепер хоч і є каяття, та нимає вороття. Ошибся в жизни, підчинився скупості, так тепер ни жалкуй, тепер же ції ошибки ни справиш, а саме краще жить так, як написано в святому писанії, тоді ошибки ніколи ни буде, ни прийшло тобі тоді в голову жить по Божому, так попробуй жить тепер так, як треба». «Ну вже ж, куме, будим жить до самої смерти, тіко кожин жеве по-разному. Інші живуть заможнo, всього у них гукoм, а як гарненько розібраться, так вони живуть далеко хуже од самого посліднього середняка і даже бідняка. На первий погляд, ништо цьому ни захоче повірять, а як гарненько розібраться з усима подробицями, так получатся й справді тако, що бідніший жеве краще од багача. Ни всі однакові, були і є багачі. Іншія жили багато і ни в чому свої душі ни одказували, їли-пили, що хотіли, і чисто зодягались, а багато таких було заможних, що ходили в латках. їли, пили все гнеле та вонюче. Муки намелють разом возів два і їдять місяців 3-4, поки мука зляжиться або зогріється, а мотиль заведеться, і багачеві доводиться їсте леглий хліб, а також і пшоно розходують, поки прогіркне. Також і мнясо їдять, поки завоняється і черва заведеться. А у бідняка повсіда все свіже. Він їсть повсіда свіже, ни гниле, ни вонюче. Що заробе, те й проїсть, виликого запасу ніколи ни заганя; як появиться лишня копійка, він її ни копить, а зараже трате на одіж або на обужу, і инший бідний чистіше ходе, чим заможний».

«Все це правда, куманьок, а тіко чоловікові дуже трудно жить так, як святе писаніє уче. У кожного чоловіка своя слабость, один стараїстя все більше і більше накопить добра, хоче, щоб у його було всього багато. Хоче, щоб у його було всього більше, чим у других. А що скоріш збільшить своє хазяйство, скупий чоловік одказує собі в гарні пищі, їсть, що попало і одягайтся в лахмот, щоб тіко більше було в хазяйстві прибутків. А інші, хоч і заможні, а ни скупі, ті стараються багато всього і наровлять, щоб ласо ззісте, випить і чисто одягтця і бідним людям допомагають, ни од чистого серця, а із-за самолюбія, хочуть показать себе блаженними милостивими». «Ти, куме, все це пізнав і робираєся, що гарно, а що ни гарно, а тоді, бач, тобі затуманили скупості голову і ти ни міг розличать, що гарно, а що погане, і ни жив так, щоб було всим гарно. А саме краще житі по закону Божому, жить одним дньом ни заботится о завтрашнему дню. Жить так, щоб і себе ни обіжать ни в чом, нужди щоб ни було, і других ни обіжать, по мірі можливості помогать бідним, особливо вдовам, сиротам і хворим. Хто твердо вірує в Бога, і що Христос есть син Божий, прийшов в мир спасти людей од муки вічної, той жеветак, як учив Христос. Любить треба ни тіко ближнього свого, а любить треба і врага свого, тоді тіко ми будим угодні Боку і попадаєм в царство Боже, в вічну жизнь, а як будим виставлять напирід своє «я» і будим гордиться, що ми кращі других, як поступали фарісеї, тоді ми ніколи ни попадем в рай. Тепер ми бачим, що Богу угодно було наслать на нас всякі напасті за наші гріхи. Одступили ми од Бога, од його закону. Тепер всі ми довжні страдать, мучится і кращого тепер нам ни ждять, погибним всі, як мухи. В писанії сказано, що останится на землі одна третя часть людей. Мирної, хорошої жизни на землі ни буде, бо мир од землі знят; хто жевет з Богом і надїтця на його, тому Бог помога, а хто надїтця на себе, на своє «я», що, мов, ми зробим отак і отак, тому Бог ни поможе і кругом буде нивдача, наприклад, візьмим войну: большевики воюють біз Бога, надїются на свою силу, на своє вооруженіє і стойкость бойців красної армії, а воно получайтся навпаки: німці умудряются наводити паніку і наші герої командіри розбігаются хто куда, а німецькі солдати яких-небудь 2 роті бируть

наших солдат цілий полк в плен. Тут багато порте діло зміна. А все це бува од того, що Бог зануманює їм уми і вони ни знають, що вже настало послідне времня, скоро буде кончина миру, а хоч кінець світу. Уже чимало де чоґо збулося і все збуваїтся по писанію. Твердо віруючі в Бога і Іісуса Христа, котрі в серці своєму мають духа Божого, проречуть, що вже анґель збросив на землю серп, як сказано в откровенії. Бо жатва уже поспіла. Нам грішним, і то видно, що жнива уже йдуть, косять людей, як траву, або никчемний бурьян. На фронті нас гибнуть міліони людей, а хто втік з фронту, б'ють людей за партійность, за партізанство, винного и нивинного. Пленні гибнуть од голоду, окруженці блукають біз документів, ни мають причалу, ходють, поки попадатся німцям на зуби, і тоді їх розстрелюють. Жидів і комуністів всих бізпощадно б'ють і вішають. А скіко мирних житилів гине, жінок, дітей і стариків од бомб'южки, і так од рук катів-німців за ріжні причини.

Або де йде фронт, всих висіляють: іди, куди хочиш, бросай печне й ване, а села палють все зништожають, а люди плитутся, сами ни знають куди, на вірну голодну смерть — та так складаїтся, що инший чоловік і хотів бе спастись, сховатся од смерти, так нікуда і сховатся. Кому намічено погібнуть, як кажуть, на роду написано, коли погібнуть, так хоч і в піч замажися, і там смерть найде. Та стало тяжке время, як сказано в писанії: горе, горе живуцїм на земле».

«Правда твоя, кумоньок, що горе тепер велике для всих, малих і виликих, і для всих народів по всі землі. А що ж нам тепер состається робить, хоч бе скоріш умерте, щоб цього горя ни пириносить». «Та ні, куме Гришака, поки ми живі, треба все пириносить з терпенієм, біз ропоту і гніву ни на людей, ни на Бога. Тепер остається тіко одно: твердо вірувать в Ісуса Христа, то він, син Божий, і то він своїм страданієм, своєю кровью іскупив нас. Треба старатся жить так, щоб він взяв нас до себе». «А як же ми довжні жить, щоб спастись, щоб угодить Богу?» «Та ти ж, кум Гришака, грамотній, прочитай еванґелію і там побачиш, як жить». «Та я малограмотний і у мене нима еванґелії. Я колісь давно чув од хлопців, як вони ходили в школу, так читали еванґелію дома, на скіко я помню, там написано так, що нам,

грішникам, жить так, як там написано, жить ни можно, дуже трудно все виполнити: що ни ступиш, так і согрішиш» . «Та то, куме, нам так кажится. Треба тіко пириродится, викинуть з свого серця зло і посилить в нього добро і тоді піде жисть по новому». «А як же його розбиратся, що добре, а що зле, можно ж помилится». «Як твердо будим вірувать в Бога і любить його всим серцем і всюю душою, тоді нам видно буде, що добре, а що зле. Головне любить Бога, а друге любить ближнього свого, як самого себе, і треба любить врагів своїх, а як ці заповіді будиш виповнять, то вже ни будиш лаятця, ни божитця зря, нікого ни обманювать, ни брихатя, ни воруватя, ни п'янствувать, ни блудничатя, нікого ни обіжатя. Буть кротким, смирним, ни роздражительною, щоб хто тобі ни сказав плохого, краще пиримовч, а коли буде приставать до тебе і буде з тебе глузувать, увались од нього. Краще быть обіжиним, чим обіжатя другого.

По мірі можливості, помогай бідним, вдовам і сиротам, навіщай хворих і заключенних в тюрми. Все це виповнить ни важно ни чували носить на плічах.

Слід увалить з серця свого зло і покинуть своє «я», а для цього перше всього треба роскаятця пирид Богом в своїх гріхах, в своїх худих поступках, і просить, щоб він простив всі гріхи і більше їх ни спомянув. І розумітця, щодня треба молитця ранком і вечиром, а так же пирид їдою і роботою треба просить благословенія Божого, а опісля благодарить за пищу і за благополучіє в роботі». «А чога ж ти будиш стоять півчаса? Це ранше молились ни по существу. Становлютця молитця пирид обідом, а пиричитують всі молитви: отче наш, Богородицю, достойно есть, верую, псалом 50-90, да воскресне Бог і інші. А це все лишне і воно ни по существу. Ранком треба коротко поблагодарить Бога за те, що він хранив тебе от всякого нищатця, і прочитать молитву господню «Отче наш», а пирид обідом коротко попросить благословенія так: «Господі, благослови пищу, яку прінять для подкрепленія нашей плоти і духовних сіл во славу твою, аміні». І всяку просьбу складать коротко і ясно». «У православних заведино молитви читать, котрі написані в молитвяннику всі підряд, на всі злучаі, пиричитують молитви заучині, а ни з свого серця по свої нужді, по потребності». «Правильно, ку-

маньок, по здоровому змислу, так ми й довжні молитися, а ни многословить, а під час і пустословить. Та тіко за революцію і за радянську владу в запалі так людей нажахали за релігію, що тепер хто ще ни забув Бога, так молитися стісняються при людях, будуть глузувать з його. Та стіснятєся тут, куме, нічого: це ни ворувать і ни мошенничать, а Бога просить і його за все благодарить наша обов'язка. А коли вже так, щоб ни соблазнять других, ми можем молитися в тайні і господь воздасть нам явно. Можна помолитися так, щоб ни хто й ни бачив, так і в писанні сказано. Що значить, ми ни твердо вірим в Бога, боїмось людей, молитися стісняїтєся, а в писанні сказано: «Кто мене постидїтєся, того і я постижусь перед отцом моїм». Тепер уже багато є таких дураків, що в Бога лаютья і ни стидятєся й ни стісняютєся людей. А Богу молитєся і благодарить його за те, що він нас держе на світі ми стісняїмєся, стидимось. Ти, куме, на те ни потурай, то з тебе будуть глузувать, а коли хочиш спастись, щоб опісля смерти ни попасте в пекло, забудь про все пройшло, роскаїся пирид Богом в своїх гріхах і починай жить так, як Бог вилит, бо уже послїдні врими на настали, скоро приїде Христос судить нас, а ми ще ни готові зустрітити його. Покаїся і віруй, і живи по-новому, по-Божому, і згадуй, і ни журись про те, що ти потїряв своє майно. Умреш, воно на тім світі нинужне буде тобі. В писанні сказано: «Ни со ирайте собі сокровища на землі, бо все воно прах, тленное. Тибі досадно, що ти бичувавєся всю жись до старості, все наживав, та збирав собі багатство, ніколи тобі було за свій труд пороскошувать, пожить так, як жили пани, і все досталось кумусь ни тружиному. Ну що ж поробиш, так Богу було угодно. Тепер того ни верниш. Тепер осталось нам жить ни багато, пострадаїм, помучимось кїлька років, а там будим царствувать, якщо ми це мале время видиржим, будим жить по-Божому. Це діло ни плохе, куме, тіко видиржим, ми зумїїм прожить так, як закон Божий гласить? Будим крипитєся, щоб видержать. Сами по собі ми слабї, безильні, а треба просить Бога, щоб він дав силу, дав терпенія. Треба просить Бога, щоб він увалив з серця зло і всилив в нього духа святого. Тоді ми будим в силах видержать таке тяжке время: зможим прожить до самої смерти біз гріха, по волі Божї, а ти, куме, коли дньом за роботою ни маїш часу,

або мішають люди помолитися, вроді совісно, так молись ноччу. Особливо, коли ни спится, молись усердно, всю ніч, поки й задрімайтся. Чистосердечно роскайся в гріхах своїх і Бог почуе твою молитву, простить всі гріхи тобі».

«Спасибі тобі, куме, за добру раду. Буду просить Бога, щоб він вивів мене на путь спасенія, а то я зовсім було надумав повиснуть або утопится». «Ни, кум, цього ни треба в голову брать, це мислі ничистої сили. Враг нашіптує такі мислі. Сатана користуйся такими злучаями. Як хто почина одчаюватися, розчаровуватся в житні, то сатана тут як тут, почина нашіптувать, що инакше ни можно, як тіка повиснуть або утопится. Почнем, куме, з цього дня твердо вірувать і молится, і жить правидно, як заповіді гласяць, і помимо того давай будим трубить всим родичам і знакомим, і всим своїм силянам, і всим, хто зустрітисся, щоб покаялись і вірували в Христа, поки ище ни пізно, бо послідні дні зимної жізні, а поки всього найкращого, треба йти корову напоїть та корму їм підложить, досвіданія...»

Опісля такої розмови старик Гричашка дістав собі шіванелію, найшов собі очки і щодня молився, а иноді цілими ночами молився, як ни спалось. В сімействі стало тихо, смирно, ні на кого ни кричав, ни лаявсь, а до всих звиртавсь ласкою, кротко, водки він ни став пить, а курить він і до того ни курив по скупості своїй. Всі стали дивуватся, що Гришака став зовсім другий чоловік, Гришака старався жить на скіка міг правдиво і другим почав толкувать, що уже послідні дні, і що треба всим каятсся, вірувать і молится, і толкував, що по всим признакам настали послідні врими́на, скоро буде кінець світа і прийде Христос судить живих і мертвих людей. Мужики і старушки по приміру Гришаки почали придержуватся писанія, ни грішили так, як ранше. Стали жить тихо смирно, пиристали лаятсся і почали Богу молится, хоч украдкою од людей і од своїх, а дехто своїх ни боявсь, а тіко стіснялись молится при чужих людях. А молодіж, роженна уже в революцію, ни звиртала уваги на слова Гришаки, вони з його глузували, казали, що він на старість здурів. Молодіж про Бога нічого ни знає і слухать ни хочуть. Вони з того глузують, хто пошне їх толкувать про Бога, і що чоловік буде жить вічно і опісля смерти. Нищасні, погибші душі, тепер їм трудно

втолкувать, що є Бог, і що є царство небесне, царство Боже, де всі праведні опісля смерті будуть блаженствувать, а бізбожники, грішники будуть страдать, будуть вічно мучитися. Молодь жі тепер хоч ни толку, що вони довжні покаяться і увірувать в Бога, в сина Божова Ісуса Христа, і що він їх іскупив од первородного гріха. Ти їм толкуїш одно, а вони задають нисуразні вопроси: віткіля Бог взявся, та нащо він сатану сотворив, якбе ни було сатани, так тоді б ни було гріха, а ни було б гріха, тоді б ни довилось за нас пострадать Христові. Розришать цей вопрос ни нашого слабого ума. Наше діло вірувать і славить Бога за його милость, що він нас заботить. Молодїож тепер при всякі владі останистя бізбожною, бо з писанія їм хоч ни доказуй, вони кажуть: а хто еванелію писав, її сочинили попи. Бізбожникам прежде всього треба умудриця доказать битіе Бога, а потім уже доказувать з писанія.

Молодіж заставить пізнать Бога, і що йому треба служити і його славить, це можуть тіко німці.

*Записав од Соколова Ив.Аг.,
с. Кодратовка.,Тарасевский П. К.*

З ПАРБІЛЕТОМ І БЕЗ МОЗГОВ ПРИЙМУТЬ!

Один комуніст був раниний в голову. Йому треба було зробить опирацію. Дохтар розрізав йому голову, вийняв мозки, пиримив їх і положив на столі в блюдо. Потім заметушився, ни вложив мозгів на своє місто, заліпив комуністові голову, а мозга остались на столі. Комуніст очнувся, піднявся і пішов. Дохтар глянув на блюдо і побачив, що мозги остались ни вложені. Він тоді почав кричать вслід: «Товаріш, вернітєсь, я забыл вам вложіть мозгі!» «Это не важно, за таким пустяком не буду возвращаться, у мена партбілет в кармане — і без мозгов на любую работу примуть».

Записав од. Ковалевской М. А., с. Кодратовка

І ПОЧАЛИ ЗГАНЯТЬ У КОЛХОЗИ

В 1928 році, в октябрі місяці в селі Озірки Більвського району Курської області в остаточку нидорубаного лісу на краю од шляху розцвіла груша та так рясно. Як ниниче облита молоком була. Всі, хто мимо ішов або їхав, дивувались і інші гадали, що це ни пирид добром.

А воно так і получилось: в 29–30 рр. почали заможних кулачить і зсилать, і зганять всіх в колхози.

*Записав од Руденко А. П. с. Кодратовка,
бачив і я сам.*

ОДИН КОМУНІСТ

Один комуніст спитав старика: як тобі, дедушка, наравится радянська влада? Та вона наравится, та тіко погано, що вона дуже довга...

Записав од Илъяшенко їв. Я. с. Кодратовка. 1944 р.

СУДИЛИ ЗА ПОЛІТИКУ

Судили трьох приступників за політику. Суд присудив всім трьом смертну казнь, розстріл, пирид смертю прокурор їм сказав, що кожин з них може все висказать, що у його є на серці, і сказать, чогу він бажає пирид смертю. Все буде виполнино, армянин заявив, що він желеє побачить жінку і дітей. Руський заявив, що він пирид смертю бажає випить бутилку водки і салом з булкою закусить, а жид попросив, щоб йому дали стакан свіжих малинових ягід. Волю перших двох виповнили і їх казнили, а малини ніде не могли достать, одложили казнь до висни. Поки поспіла малина, в маю пройшла амністія, змінився закон і жид остався живий.

Записав од Руденко А. П., с. Кодратовка, 16/ХІІ44 р.

ЧИРКОВНО-СЛАВЯНСЬКА ГРАМОТА

Один євангеліст сидів, читав біблію про пророка Іону. До його зайшов голова сільради комуніст. Ото він сів і слухав, що він чита. Євангеліст прочитав слова: «І б'є во чреве трі дня і трі ночі». А комуніст спитав його: «А кого ж він їбе, і в що?» Євангеліст бросив читать і назвав голову сільрадий: «Ну й розумний ти!»

Записав од Ільяшенко Ів. Я., с. Кодратовка

ПОКИ ПОКАЮТЬСЯ ВСІ...

На Кавказі, близь станці Пролітарська, в одному селі щоночі в церкві щось тужило, проходив хто ноччу мимо церкви, то й чув, а зайти подивитися боялись. Багато людей чуло тужніву, а ніхто не осмілювся зайти подивитися. Пройшла чутка по всьому селу, на сільські громаді порішили посадить в церкву на ніч Калішину дівку, котра зроду була каліка, ни могла ходити ногами, а повзала на задниці. Вечиром, тіко що смеркло, дівку ту однесли в церкву і посадили на полу біля столика, де свічки продають, і двері цирковні замкнули, щоб дівка ни втикала. Так як в 10 годині, а може й пізніш, з вівтаря вийшла женщина, стала пирид Царськими вратами, почала молитися і тужить, а далі обирнулась до Калішної дівчини і каже : «Ти чоґо тут сидиш, раба Божа?» «Мене посадили щоб я узнала, хто тут щоночі туже». «А молюсь, прощу свого сина, щоб він помилував всіх грішників. А він каже: «Ни могу я помилувати їх, поки покаються всі». Підійди, раба Божа, до мене». «Я ниможу ходити, я каліка».

«Іди! Кажу тобі!» Калішна дівка сама піднялась і пішла ногами до тії женщины, а та женщина сказала їй: «Іди ти додому і раскажи все, що ти чула, і що бачила, і нипримінно, всі покаються». Дівка пішла додому, заявила голові сільради. Голова сільради зібрав громаду і вона розказала, що чула і що бачила. Тоді всякому стало понятно, що то була Божа Матір.

Записав од Палагеї Нигибині, що приїхала з Северного Кавказу, зараз же в с. Кондратівці. 7/12.44 р.

II.
СОРОМИЦЬКИЙ
ФОЛЬКЛОР

Не для того п...да зшита,
Щоб сипать у неї жито,
А для того Бог її родив,
Щоб х...й коло неї ходив.

*Від Івана Олександровича Бондаренка
в м. Червоно-Житомирського у.
Записав В. Г. Кравченко, 1897.*

Лихо тій пташині,
Що низько несеться.
Горе ж тій дівчині,
Що рано їбется.

*

Мені мати казала,
Ще й приказувала,
Щоб я хлопцям не давала,
Й не показувала.

*

Ой, дуб, дуба, дуба,
То дівчина моя люба.
Набрихали на неї,
Що я ходив до неї,
Набрихали на мені,
Що я лазив на неї...

*

Ой, на горі, на горі
Два качурі б'ється,
Ведуть хуя в арештанги,
А пизда сміється.
«Ой, не смійся, вража пездо,
Викупи з неволі»,
«Не викуплю, вражий хуя,
Бо їбеш поволі!»

*

Тумби-тумби-тумбичиньки,
Під вербою кирпичиньки,
Пішов хуй воду брать,
А там пезди сидять.
Золотими сокирами
Хотять хуя зарубать.
А хуй не дурак
Та скочив на лавку

І вхопив булавку.
Сюди мах, туди мах,
Стару пизду по зубах.
Пизда вус надула
Та в суд подала.
А суд присудив,
Щоб по яйця засадив.

*Записано 13. VI. 28 року, в Уманській окр.
Співають пастушки в полі.*

*

Ой, під терницею,
Під єбелицею
Хуй свечки пасе,
Пизда їсти несе.
От посіли, та й їдять,
А хуй каже: «дай їбать».
Пизда чуба надула,
До старости подула,
А староста присудив,
Щоб по яйця засадив.

*13. VI. 28 р., Уманської окр.
Співають пастушки в полі.*

*

Ой, у лісі на ялині
Сидить пизда в кожушині
Кожушина лупотить,
Пизда до старости летить,
А староста присудив,
Щоб по яйця закотив.

Ой, у броду за байраком,
Там стояла баба раком.
Дука думав, що каплиця,
Скинув шапку, став хрестиця.

*Етнографічна збірка 1928 року.
Випускає збірки Микола Дерун.
Самвидав, с. Бородянка.*

*

Ой там на копиці просив заяць у лисиці,
А лисиця не дала, та ще й у суд подала:
«В мене дірка мала, тільки влезить три вола,
Та телушка — рябушка, тільки видко вушка,
Та хомут, та дуга, та кобиляча голова,
Та попова мельниця, вона круто вертиться,
Та попова шапка, та й то ще слабко,
Та три вози сіна — аж тоді присіла,
Та три вози хворосту — аж тоді пезду замостю.

с. Жирівка, Полтавська округа, Кустол Д.М.

*

Ой, там, на Дону,
Їбав чорт сатану,
А заїць кобилу —
Приставив драбину.
Драбина коротка —
Пизда не солодка,
Драбина подовшала —
Пизда посолодшала.

Записав від Петра Сизенка, 1929 р (17 років)

*

Ой, там на улиці
Сидить півень на куриці.
Чорт його іскрутив,
Та й на курку посадив.

*

Там, на вулиці
Сидит пєвинь на куриці.
— На якуй?
— На рябуї.
— Сидись слаще на мойой...

*с. Старий Дорогин Овручського у.
Од Насті Мазурчуковой, 1903, 13 юня.*

*

Що лисиця барсука
Придавила до сука.
Що лисиця та барсук
Їбалися через сук.
Їбалася сучка з вовком
Та й заплела пизду шовком.

*

Дівчатка мої милі,
Чи бачили зайця?
Він кошлатий,
Хуй задратий —
Мережині яйця.
1929. Прилуки

*

Ти не бачив зайця?
А в того зайця
Мальовані яйця.

*

Ви, дівчата — голубчати,
Не бачили зайця?
Сам кудлатий,
Хвіст задратий,
Мальовничі яйця.

*

Очерет густий,
Бугая пусти,
Переймайте ви, дівчата —
В нього хуй товстий.

*

Чорний баран — руді яйця.
Дурні дівки — що бояться.
Молодиці не бояться -
Беруть барана за яйця.
1929

*

Там, на вулиці
Сидить пьєвинь на куриці —
На якуй?
На рябуй.
Седись слаще на мойой..

*

Ой, їжак, ой, їжак,
Та й на лавку поліз,
Тікай, тікай, чоловіче,
Бо їжак тебе з'їсть.
Ой, їжак, ой, їжак,
Та й на жінку поліз,
Тікай, тікай, чоловіче,
Бо їжак тебе з'їсть.
Ой, жінко моя,

Ти голубонько моя,
Коло твого бока
Не боюся їжака.

*

Співи соловейка:
Довгий, червоний,
Кінський, залупінський...
Отто — хууй!
Отто — хууй!

З аа аа, З аа аа,
Залупів, залупів!...
Цюур — кап-кап-кап.

Чув від Хавхалюка у м. Житомирі, 1923.

*

Комарику, комарику,
Єби мене помаленьку,
Бо я мушка стара
В мене пездка мала.
Тільки влізе борона
І копиця сіна,
І корова сіра
І попів капелюх,
І попова палиця.
І ще пизда хвалиться:
І кожух, і рядно,
Аж допіру в пізді дно.

*Записано 13. VI. 28 р., Уманської окр.
Співають пастушки в полі.*

*

Дубовії коліса,
Поїдимо до ліса,
Надеремо лик, лик,
їбав бабу бик, бик.
А ти, бабо, не давай -
Буде син Миколай.
А в того Миколая
Червонії яя.
Висять на кілочку
На попову дочку.
Кілочок нагнеться -
Хуй у пизду пнеться.
Штири воли затопили
В пізді хуя уломили.
Прийшов чорт з ремінцем,
Витяг хуя із кінцем.

*Хором співають пастушки в полі. 12 VI 28 р.
Записав О. Заплотинський*

*

Підкину я під комору рало,
Щоб нашому молодому Іванові грало,
Підкину я під повітку,
Щоб попав прямо в дірку...

*

Кобила березу везла
Кобилі п... одмерзла.

*

Під сосною спала,
Шишка в п... впала,
Крутив — крутив, ни викрутив,
Довбав — довбав — ни видовбав,
Як усадив кишку,

То вийняв шишку...

*Обрядова. Весілля. Співають свати.
Кравченко, с. 169.*

*

На тім боці на толоці
Козак сіно косить.
А другою стороною
Дівка воду носить.
Воду носить, дощу просить На козацьке сіно.
— Чого в тебе, дівчинонько, губи солоденькі?
— Бджоли були, гніздо вели, меду наносили.
— Чого в тебе, дівчинонько, між ногами латка?
— Кравці були, кожух шили, латку причепили.
— Чого в тебе, дівчинонько, у тій латці дірка?
— Миші були — гніздо вели, дірку проточили.
— Чого в тебе, дівчинонько, між ногами м'яко?
— Миші були, гніздо вели, пуху наносили...

*Запис. від студента 1929р.с.
Вільхів Золотонізького р-ну.*

*

По тім боці, на толоці
Солдат сіно косе,
А другою стороною
Дівка воду носе:
«Ой, дай боже дощу-грому
На солдацьке сіно!»
Солдат з горя бросив косу
Насеред покосу.
Та взяв дівку за кудрайку,
Положив на травку:
«Ложись, дівко, ложись, красна,
Травка й зелененька.
Чого в тебе, дівчинонько,

Між ногами черне?»
«Кравці були, кожух шили,
Лоскутик пришили».
«Чого в тебе, дівчинонько,
В тім лоскуту дірка?»
«Миші були, гнізда вили,
Дірку проточили».
«Чого в тебе, дівчинонько,
В тій дірочці мокро?»
«Хлопці були, вино пили,
Бутилку розбили».
«Чого в тебе, дівчинонько,
В пазусі м'якенько?»
«Гуси були, пух носили,
А я собирала».
«Чого в тебе, дівчинонько,
Губки солоденькі?»
«Бджоли були, мед носили,
Я і собі рала».
«Чого в тебе, дівчинонько,
Гудзиця й надулась?»
«В полі була, горох їла,
Води й напилася».
«Брешеш, дівко, брешеш красна,
Бо ти поїблася!»

*

„Чого в тебе, дівчинонько,
В пазусі м'якенько?»
«Гуси були, пух носили,
А я собирала».
«Чого в тебе, дівчинонько,
Губи солоденькі?»
«Бджоли були, мед носили,
А я собірала».

*1924 р. Співали здебільшого молодь, хлопці та й то ввечорі і
дуже була розповсюджена, недавно зникла.
Записав М. Й. Корнієнко, 1926 р.*

*

На тім боці на толоці
Козак сіно косе,
А другою стороною
Дівка воду носе.
Воду носе, дощу просе
На козацьке сіно.
Козак з горя кинув косу,
Посеред покосу,
Взяв дівчину за ручину,
Поклав на покосу.
— Чого в тебе, дівчинонько,
— На грудях м'якенько?
— Гуси були, гніздо звили,
— Пуху наносили.
— Чого в тебе, дівчинонько,
— Губки солоденькі?
— Бджоли були, гніздо звили,
— Меду наносили.
— Чого в тебе, дівчинонько,
— Між ногами чорно?
— Кравці були, шубу шили,

- Лоскута пришили.
- Чого в тебе, дівчинонько,
- Між ногами дюрка?
- Миші були, гніздо звили,
- Дюрку прокрутили.
- Чого в тебе, дівчинонько,
- Живіт повненький?
- А я в полі горох їла,
- І води напилася...
- Брешеш к...во, брешеш б...ть,
- Ти ї...ся оп'ять!

Вінницька обл., 1930.

*

Ой, служив я в пана перший год,
Заслужив я в його курочку за год,
А курочка рабобока по садочку ходила,
На пень польку пробила.

Раз!

Ой, служив я в пана другий год,
Заслужив я пана качечку за год,
А курочка рабобока по садочку ходила,
На пень поцьку пробила,
А качечка струхи-брухи,
Вигоняла з поцьки мухи.

Два!

Ой, служив я в пана третій год,
Заслужив я в пана гусочку за год,
А курочка рабобока по садочку ходила,
На пень поцьку пробила,
А качечка, старухи-брухи,
Виганяє з поцьки мухи,
А гусочка «бе-бе-бе», поїбу я тебе).

Три!

Ой, служив я в пана четвертий год,

Заслужив я пана бугая за год,
А курочка рабобока по садочку ходила,
На пень поцьку пробила,
А качечка, старухи-брухи, виганяє з поцьки мухи,
А гусочка «бе-бе-бе», поїбу я тебе»,
А бугай «бу-бу-бу», давай попів поїбу.

Пісня створена молодими хлопцями с. Новосілки та приоколицьких сіл. Вся вона звернута в бік нарікання батраків, хлопців, що служили в панському маєтку та на ту зарплатню, що вони (хлопці) отримували.

Писав наймит ікономії з 6-гр. освітою Павло Попаденко. На Уманщині, 1929 р.

*

ЧОБОТИ

Оце ж тиї чоботи, що я шив,
А це ж тая дівчина, що любив.
Чоботи, чоботи ви мої,
Чом діла не робите ви міні?
Оце ж тиї чоботи, що я дав,
А за ції чоботи дочку взяв.
Чоботи, чоботи ви мої,
Чом діла не робите ви міні?
Оце ж тиї чоботи, що з бичка,
Чом діла не робите, як дочка?
Чоботи, чоботи ви мої,
Чом діла не робите ви міні?
Оце ж тиї чоботи з бугая,
Не бояцца холоду не хуя.
Чоботи, чоботи ви мої,
Чом діла не робите ви міні?
Повісила чоботи на кручку,
Пошла шукать прачечки по кутку.

Чоботи, чоботи ви мої,
Чом діла не робите ви міні?
Повісила чоботи де-небудь,
Сама себе вдарила, де єбуть.
Чоботи, чоботи ви мої,
Чом діла не робите ви міні?
Повісила чоботи на гвозді,
Сама себе вдарила по пизді.
Чоботи, чоботи ви мої,
Чом діла не робите ви міні?

*Записано в селі Гужівці іченського району на Ніжещині від-
Скакодуба Василя, 19 років.*

*Пісня «Чоботи» співається вже в нашій місцевості років
18-20. Співали її особливо шевці та досвітчанська молодь (хлоп-
ці). Зараз уже мало де її співають і то — відстала, малокуль-
турна молодь села.*

*Записав студ. Прил. Педтехн.
Никифор Олійник. 5/III, 1930 р.*

*

Ой, за річкою, за Дунайкою,
Там гуляли хлопці з балалайкою,
Називали дівчину самодайкою —
Сама дай, сама дай,
На козацький строй
Піднімись да й стой.

Ой, дівчино, чого сердишся,
Чого до мене животиком не обернешся?
Повернися животиком і воронкою,
Дам я тобі качанчика з головкою.

Ой, дайте ж міні, чого я хотіла
Червоного буряка до голого тіла.

Ой, дайте ж міні, чого хочеться,
Та зробимо тее, що регочеться.

Та зробимо хлопчака,
Та оддамо у д'ячка,
Щоб читав — вичитував,
Щоб хитав — вихитував,
Дівкам навстоячки.

Та зробимо дівчину,
Та оддамо у швачки,
Щоб шила — вишивала,
Щоб давала — витинала
Хлопцям навстоячки.

*

В нашої дружки
Цицьки як подушки,
Цицькою порося вбила,
А пер...ла — осмолила,
А сц...ла — полоскала,
До матюнки потаскала.

*Обрядова. Весілля. Співають свати.
Кравченко, с. 189.*

СПІВАНКИ СОРОМНІ

1.

Ой, паничу, паниченьку,
Я вас потрибую.
Дайте мені дияточку,
Я вас поцілую.

Ой, паничу, паниченьку,
Болить мене пітка,
Возміт мене, паниченьку,
До свого ліжка.

Ой, паничу, паниченьку,
Болят мене вабі,
Возьміт мене, паниченьку,
До ліжечка собі.

2.

Ішла панянка з весілля,
Над водою сіла.
Моя паня хоче води,
Бо ковбасу їла.

3.

Ішла дівка з весілля
Та й сі роззувала,
До чобота промовляла,
Бо сі ни їбала.

4.

Ой, мамуню, горох точу,
Їбала сі та ще хочу,
Їбала сі на драбині
Та й ще хочу дві години.

5.

То за гарбуз, то за диню
Їбав наймит господиню,
А господар виймав пуцу
Та поїбав Касю куцу.

6.

А у млині нема клина,
Ані где поліна.
Ой, я того хлопця люблю.
Що хуй поколіна.

7.

Ой, били ся дівчатовька
За грудку сира.
Одна другу заголила,
Попку вкусила.

8.

Ой там, за млином,
Лежуг хуї облогом.
Пішли дівки вибирати,
Котрі грубі, головаті.

9.

Наварила пирогів,
Наварила сала,
Як ми дала попоїсти,
Аж ми пуцька стала.

10.

Гоя, гоя, голяченьку,
Впала дівка в кирниченьку,
А я її за рученьку-
Вона пердин нівроченьку.

*Записано в Подусільській 17/2 1901.
Записав Солтис І.*

*

Запалила баба граба та си сіла гріти
І забула поцьку в дома, та й подерли діти.

А я замерз, як той пес, приходжу до хати,
Тета в очі завиртає, хоче сі їбати.

Пішли дівки на гриби. Кличти мого Луця.
В мого Луця довга пуца, волочут сі яйця.

А як був я ще маленький та пас я корови,
Давали ми дівки поцьки та серед дороги.

*

Улиця, улица,
На дворі хмариться.
Дощ зачав мрячити —
Не мала сі Івашка
Де подіти.
Лягла серед дороги,
Розложила руки-ноги.
Влізла під копицю,
Наставила поцю.
За крейцер по три,
За менбір политари,
За копійку —
Засадив на залупійку.
Гін пів гін!
Засадив як макогін.

*Записав І. Солтис у Львові
при 30 полку стрільців 11/7 1894.*

*

Мацай, тату, мацай, сину,
Чи має теньбу...
Мацав тато, мацав син —
Єсть теньбий...
Коб но було чим.

*

Пішов я через руду,
Тримають сі дівки за п...
Ішов на сілець,
Мають дівки п...
Як рукавець.
Ішов безстарий Бачів,
Здибав лиманов жидків.
Тії жидки, як сі позлітали,
По повну... насрали
І до мене відослали.

ПІСНІ

Ой, маю я брата майстра,
Зробит міні санки;
Запріжу я сиву клячу,
їду до коханки.

Приїхав я до коханки,
Пустив клячу пастись,
А там були три злодії,
Хтіли клячу вкрасти.

Моя кляча не дурна —
На тя штудерна,
Як упала з гори на дів —
Та й по ноги здерла...

Приїхало два жиди
Шкіру купувати.
Дают мені два гіляри,
Я не хочу брати.

Та й продав я тую шкіру
За два сороковці
Та й поїхав я до міста
Та й купив я кулач дівці.
А жінці нічого.

Як вдарила по коліні
Та й зламала того!

Ой, зле, жінко, зле,
Наробила біди:
Як схочеш ти попіграти,
Підеш до сусіди.

Ой, ціхо будь, чоловіче,
Не кажи нічого:
На тобі два гіхляри,
Йди, купи нового.

А як будеш купувати,
Не купи вугиди,
Но такого великого,
На чотири пяди.

А як будеш купувати,
Заклич кума Юрка,
Бо кум Юрко добре знаї,
Яка в мене дзюрка.

Куме Гнати, куме Гнати,
Та й ви, куме Юрку,
Коли ви сі придивили
Мої жінці в дзюрку?

Вона стала на горі,
А я на долині,
Я сі добре придивив,
Як там в середині!..

*

Іде жолнір повз село,
Шабелькой махаї,
Чи нима ту дівчиноньки,
Най пан помагаї.

Гей, гей, ліпше мені було
В Січі козаком
Файочку курити
З довгим чибуком.

*

В нашім селі нема дівок,
Тіко молодиці,
Жолнярові потки дати
Якось не годитсі.

*

Сидить мати на порозі,
На доню моргаї:
«Лягай, доню, на постелю,
Най пан помагаї».

Пішла мати до сусіди
Та й сі похвалила:
«Моя доня виїбана,
Горівки не пила.

Не знаместе, кумуцуню,
Що єму зробити?
Було взяти коромисла
Та й му обломити.
Ой, кумую-кумуцуню,
Я му так зробила —
Піцьборина рогом стала
Та й се не зломила.

*

Ой, мамуню, піп
Завів мене до покою.
Я сі попа дуже бою,
Щоби не попик.

Ой, мамуню, дяк
Просив мене того тіла,
Звідки вода булькотіла,
На коліна вкляк.
Ой, мамуню, швед

Завів мене в воколоти,
Хотів мене поколоти,
Зломав си конець.

Ой, мамуню, ткач
Завів мене межі прихі
Та й поламав мені крихі,
А я пойду в плач.
Ой, мамуню, жит
Ліх на мене з бородою
/Потрісаї все ногою/
Та й таки лежит.

*

Ой, мамуню, дир-дир-дир,
Їбав мене вонучир.
Було, доню, не дати
Та й пальцем заткати.
Я заткала пальціми,
Він відітков яйціми.
Було, доню, не дати
Та й кулаком заткати.
Я заткала кулаком —
Він відітков їбаком.

*

Ой, мамуню, мамуненько,
Шандар вікном лізе!
Ой, не бій сі, моя доню,
Він ті не заріже.
Ой, мамуню, мамуненько,
Він скидаї димку!
Ой, не бій сі, моя доню,
Він зроби дитинку.

*

Які були сабачні,
Такі були кучкі.

Приїхали два жиди
До нашої сучки.
Наша сучка не величка,
Гонором сі носи —
Два жиди бороду гладі,
Сучка їст підноси.

*

Коцюрбила гоб-га,
Коцюрбила гоб-га,
Коцюрбила, гоп!
Що давала хлопцім лиха,
Гоб-га.
Хлопцім лиха, гоб-га,
Хлопцім лиха, гоп!
Вчора дала над водою,
Нині плаче за пиздою,
Вчора дала за цибулю,
Нині плаче, що не стулю.

*

Мати дочки питала сі,
Чом заганя хітала сі.
То бучулька/корова/чухрала
Брешеш, сучко, їбала сі!

*

Ой, дай, дай, стара бабо потки.
Та не дам ти, парубочку,
Маїш хуй короткий.
Ой, дай, дай, та він буде довший.
Та не дам ти, парубочку,
Бо не маїш гроший.
Ой, дай, дай, та я буду мати,
Та не дам ти, парубочку, —
Не вмієш їбати.
Ой, дай, дай, та я буду вміти.
Та не дам ти, парубочку,

Бо буде боліти.
Ой, дай, дай, я буду помалу.
Та не дам ти, парубочку,
Поїби си маму.

*

А ти, Миколайку,
Скідай с себе майку.
На попову дочку,
Хуя на шнурочку.
Хуй сі скокурічив,
Пизду покалічив,
Пизда сі вирвала,
За хуєм погнала.

*

В вишневім садочку
Шила поці сорочку.
Прийшов піць, нитки вкрав,
Бігме, поцю, я ни брав.
Пішов піць топити сі,
Пішла поця дивити сі.
Бігме, піцю, не топи сі,
На ти поці, закропи сі.

*

Ой, в вишневім садочку
Шила поці сорочку.
Прийшов піць, нитки вкрав:
Бігме, поцю, я ни брав.
Пішла поці піці позивати,
Казав сендзя піці закликати.
Приказав сендзя піцеві
Три рази на ніч поцю поїбати.

*

Ой, комаре, комарику,
їби мене помаленьку,
Бо я муха старая,
В мене полька малая —
Цілу Фіру конопель
І рубель,
Фіру шушувиці
І шовкові гапавиці,
Райське япко
І ше слапко.

*

Як я була мала, мала,
Нічого не знала.
Як я мала літ дванайці,
Їбало мі хлопців двайці.
Як я мала двайці штири,
Їбали мі каваліри,
Як наступив двайці п'ятий,
То не хтів мі пес кудлатий.

*

Ой, пішла я в річку на рачки,
Подерли ми дзюндзю собачки.
Що я буду, бідна, робити,
Чим я буду хлопців дурити?
Таки буду дзюндзю латати,
Таки буду хлопцім давати.

КОЗАЧКИ

1.

А в Марина пизда з глини,
Осередок з ясенини.

2.

Голі, босі, без сорочки,
Трісе піцьком, хоче поцькі.

3.

Ой, що ми то за козачок,
С піцьорини іно значок.

4.

Ти, дівчино, варіятко,
Дай ми потки, дам ти янка.
Я за янка не даю,
Я за гроші продаю.

5.

Гой, тай, дана, дана, дана,
Ліпша поцька, як сметана,
Бо сметану добре їсти,
А на поцьку добре сісти.

6.

Шумно, гучно по долині,
С ким я буду спати нині.
Чи з Яндрухом під кожухом,
Чи з Мариной під пириной?

7.

На припічку під кожухом
Зробив хлопці з одним вухом.
Ой, вар'яге, що ти робиш,
Чому вуха не доробиш?

8.

Фітам, фітам, паду дверми,
А хто ж мене переверне?
Переверне жомнюриня,
Як му стане піцьборина.

9.

Ой, мамуню, щось іде,
Чом до мене не зайде?
В мене сіни, в мене хата,
В мене пизда волохата.

10.

Ой, мамуню, шандор їде,
Чом до мене не заїде?
В мене хата, в мене міни,
В мене пизда з волосини.

11.

Гура, хлопці, гура всі,
Онім потку по вівсі.
Поможіть ми злапати,
Дам вам трохи хляпати.

12.

А Матруна — добра струна,
А Прокопчик добрий смик.
Як потягне по Матруні,
А Матруна — сик, сик, сик.

13.

За худобів, за вівцями
Здибав поцю з ремінцями.
Як то добре їбати сі,
За рішенці тримати сі.
Ні товару, ні овец,
Тільки поці ремінець.

14.

До такого Галіяна,
Цо ма хуя по коляна.

15.

Ой, копала баба глину,
Викопала баранину.
Баранина мала роги,
Влізла бабі межи ноги.

16.

Ой, мамуню, веньбір, веньбір,
Подер мені фартух чиньбі,
А я яму гапавиці
Та й на штири половиці.

17.

Ой, мамуню, веньбір киц,
Він за мною — я за піц.
Він за мною по припічку,
Злапав мене за панічку.
Він за мною по кутку,
Злапав мене за потку.

18.

Їбов, їбов, наїбов сі,
А нарешті в потку всравсі.
Прийшов другий, хтів їбати,
Мусів потку витирати.

19.

До полудні по брийцару,
По полудню по два.
Ходіт, хлопці, дам вам поці,
Бо то дужа добра.

20.

А в нашої попаді
Три кутаси позаді.
Її добре їбати,
За кутаси тримати.

21.

Міру — душу масла купу,
А маслянки повну дупу.
Два тримало, три їбало,
Потка мокра, гроші мало.

22.

Ой, маю я брата Франі,
Поїбе мі трошки зрані.

23.

Там, на горі, на горбочку,
Там дівчина мила поцьку —
То перійом, то вонучкой, —
Таки потка смердит поткой.

24.

А за нашим перелазом
Їбалося трое разом:
Іден піп, другий дяк,
Третій втік, бо сі зляк.

25.

А за нашим перелазом
Їбало сі штири разом:
Їден піп і два дяки,
І лівізор від піздяки.

26.

А мій ремісник
Три роботи робе —
То їбаї, то пердит,
То ногами дробе.

27.

Там, на горі, на горі
З'їли гуску комарі,
Не лишили по язик
І піздяку для музик.

28.

Сіла баба на припічку,
Наставила чорну пічку,
А дід мислив, що то муха
Та й не скинув капелюха.

29.

Восени, восени капусту рубати,
Восени, восени дівчину їбати.
Восени, восени та капусту їсти,
Восени, восени на дівчину лісти.

30.

Ой, чи в вас, як у нас зағони вузенькі,
Ой, чи в вас, як у нас дівчата гарненькі.
Ой, чи в вас, як у нас зағони короткі,
Ой, чи в вас, як у нас дають дівки потки?

31.

Поза дуби, поза граби
Їбали сі старі баби.
По зеленім морквиню
Їбав німець німкиню.

32.

Їбав, їбав, наїбав сі,
Зломав хуя, наплакав сі.
Звізов хуя мотусками,
Пішов далі за дівками.

Ой, сиділа на току
Та й чесала табаку,

Вичісала ядну вош
Та й пустила на мороз.
Як зачіла прутом січи:
Не кусай ти мої чічи,
Бо то чічи, бо то пані,
Бо то добре до їбані.

33.

Пішли дівки купати сі,
Знайшли хуя їбати сі.
Їдна каже: «Купаймо сі»,
Їдна каже: «Їбаймо сі».
Третя каже: «Не жартуй,
То не твого тата хуй».

34.

Їбав тато, їбав я,
Їбалисмо вобидва,
А надійшов чоловік —
Тата злапав, а я втік.
Тата взяли до арешту,
Я вернувся, кінчив решту.

35.

То по мосьці, то по дошці
Присунув сі до їмосці,
Зачикайте, їмосцуню,
Най я собі трошки всуну.
Вона ему зачикала,
Як ї всунув, алі сі взрала.

36.

Ой, їхав я лисим биком,
Завізав си яйці ликом.
Яйці ликом, хуя путом,
Сам приїхав баламутом.

37.

Рас, рас на городі,
Штири рази на морозі,
А два рази на загаті,
Щоб не чула мама в хаті.

38.

Перед ксендзом присігала,
Що під хлопа не лігала.
Перед війтом признала сі —
За два дутки їбала сі.

39.

Ти, дівчина кляшторная,
Покажи ми чи чорная.
Як чорная, то підголю,
Як білая, то посмолю.

40.

Путер, путер, путеркоче,
Чо той путер в мене хоче?
Путер, путер, путерлички,
Припер мене до терлички.
А терличка нова була,
Як потиснув, аш сі вгнула.

41.

Як притиснув до одвірка,
Аж ізлізла з пизди шкірка.
Як притиснув до Ліпоньки —
Ні сратоньки, ні съцятоньки.

42.

Ой, іду я з весілля,
Іду звідтам повна.
Забулам сі помацати,
Чи є моя потка.

43.

Січку різав, сіно смикав,
До стодоли Гандзю кликав:
Ходи, Гандзю, до стодоли,
Заробим си тонку голи.

44.

Ой, не стій ти коло мене
Ти в широкім ремені.
Здаї ми сі, мамуненько,
Щось він хочи в мене.

45.

Ой, ти дівче кучерява,
Під явором ночувала.
Під явором добре спати —
Не треба сі покривати.

46.

Ой, ти дівче чорновока,
Ходи зо мнов до потока,
Бо в потоці таке право:
Як поїби, то пропало.

47.

Їбов, їбов їбаками,
Підкладали кимаками.
Кимак скочив аж до неба —
Тепер їби кілька треба.

48.

Перевернув на могилу
І так їбав як кобилу,
Їбав, їбав, об'їбав сі,
Спустив портки,
В портку всрав сі.

49.

А ти Василь, я Маринка,
В тебе яйці, в мене ринка.
Ой, зійдемо на драбинку,
Будем бити яйці в ринку.

50.

Ой, ліс шевчик по драбині,
Та й упав він межі свині,
Їдна свиня їму шепче:
Поїби ми трохи, шевче.

51.

Ой, виліз я на ялицю,
Запхав палець у гудзицю,
Ні сикнути, ні пернути,
Ні куда сі обернута.

52.

Ой, виліз я на драбинку,
Показала одробинку.
А я мислив, що то дупло,
Та й не скинув капелюха.

53.

А я свою Марисуню
На припічку виябую.
На припічку горяче,
То си потку попече.

54.

На зяльоній лонце
Там я коня пас.
Там була правічка,
Просив я ї рас.
Дам, дам, дам,
Але не тепер,
Бо я ще правічка,
Щоби не роздер.

55.

А я їхав с Тарнополі —
Стоїт дівка як тополі.
Гой, тпру, треба спати,
Треба дівку поїбати.

57.

Ой, вийшов я рано в полі —
Стоїт дівка як тополі.
Я її пізнав по натурі:
Мала потка в шабатурі.

КОЛОМИЙКИ

1.

Ой, казала приходити
Молода Павіна.
Ой, казала приносити
Хуя по коліна.

2.

Ой, казала приходити
Молода Матрона.
Ой, казала приносити
Як пів макогона.

3.

Піцьборина як хабина,
Яйце як горішки,
Як запхне сі межі ноги,
То ни треба плішки.

4.

А я свою піцьорину
Закопаю в глину —
Лижі, моя піцьорино,
Аж на другу зиму.

5.

Або ти ми поїби,
Або дай другому,
Бо я тобі не їбана
Не піду додому.

6.

Зачикай ти, дівчинонько
До першого мая —
А я тебе виїбаю —
Не треба бугая.

7.

Кукурузи наваріт,
Кукурузи дайте, —
Кукуруза не pomoже —
Дівчини шукайте.

8.

Ой, весілля, весілля,
Горілочкі дайте.
Горілочка не pomoже —
Дівчини шукайте.

9.

Або мене воженіт,
Або мене тіште,
Або мені піцьорину
З яйцями відріжте.

10.

Насеру вам, богачі,
З вашими доньками -

Не хтіли сте за муж дати
Їбіт собі сами!

11.

Насеру вам, богачі,
Й вашій Катерині:
Я си яйці відморозив
На твоїй пирині.

12.

Насеру ти, дівчинонько,
І твоїй матери —
Я си яйці відморозив
На твоїй постелі.

13.

Бодай бох дав здоровічко
Молодій дівчині —
Не рас я сі на ні виспав
Як на подушині.

14.

Дякую ти, дівчинонько,
І твої матери —
Піцьборину собі зігрів
На твоїй постелі.

15.

За нашими воротами
Велика посуха,
Їбав дітько стару бабу,
Тримав ї за вуха.

16.

А як я був малий хлопец,
Як я пас телята,
Давали ми дівки потки
На зелені свята.

17.

А як я був малий хлопец,
Як я пас телята,
Дали мені старі баби
Свої чоботята.

18.

Що я сі в них походив,
Що я си пошляпов —
Ціле літо дівки їбав,
Ніхто мі не злапав.

19.

А як я був малий хлопец,
Як я пас ягнята,
Давали ми щодня потки
Молоді дівчата.

20.

А як я був малий хлопец,
Як я пас корови,
Давали ми дівки потки
Насерідь дороги.

21.

А як я був малий хлопец,
Я в колисці взрив сі,
Пішла мати в поли жати —
Я до дівки вдьов сі.

22.

Коломия не помя,
Коломия — місто,
Виліс гуцул на гуцулку
Та й не хоче злісти.

23.

Коломия не помя
Коломия — місто.
Коби потка мала зуби,
То би іла тісто.

24.

Кажут міні жинити сі,
Світе мій гіренький!
Як я буду з жінков спати,
Такий молоденький!

25.

Кажут міні жинити сі,
Я так не гадаю,
Бо я собі не женений
Більше поїбаю.

26.

А я змерз як той пес,
Прошу сі до хаги.
Жінка вочи завертаї —
Хоче сі їбати.

27.

Попід гору високою
Летів баран дикий.
Котра дівка не дасть потки, —
Маї гріх великий.

28.

Я до ліса не піду,
Бо в лісі цигани.
Виліс циган на циганку,
Дрибаї ногами.

29.

Чом цигани не ворют, —
Бо не мают ральці.
Вони мают такі ральці:
Піцьорину, яйці.

30.

А той старий богачисько
Наїв си сметани.
Хотів би си поїбати —
Піцьок му не стане.

31.

А той старий богичисько
Наїв си борщика,
Хотів би си поїжать —
Піцьок як ручисько.

32.

Їбали сі жиди три дні,
Мало не погибли,
А циган лиш за годину
Та й зробив дитину.

33.

Попід гору високою
Тай і попід хрести
Просила сі стара дівка
До водіри вести.

34.

Ой, їхов я с Коломиї,
Ступив я до Мошка,
А Мощика чеше потку —
Вкусила ї блошка.

35.

Ой, їхов я с Коломиї,
Ступив я до жида,
А жидівка чеше потку —
Вкусила ї гнида.

36.

Ой, їхов я с Коломиї,
Ступив я до Юрка,
А Юркова жінка хора,
Бо болит ї дзюрка.

37.

Ой, їхов я с Коломиї,
Та й ступив до Савки —
Савка виймав піцьорину
Та й товче до лавки.

38.

Попід сад — виноград
Ходила кокотка
Тай мругала по капралі:
На, капралю, трошкі.

39.

Ой, пані, пані,
Пані ма вельможна,
Я би тебе поїбав,
Коли було можна.

.....

41.

Ой, кувала зозуленька
Та й три рази кукла.
Котра мені не дасть потки, —
Бодай сі розпукла.

42.

Сварило сі раз дві бабі
За пів літри крупи, круп.
Ідна другу заголила
Тай по пизді — луп, луп!

43.

Насеру ти, найбу ти,
А ти кажи, за що?
А за тую піцьорину,
Що така нінащо.

44.

Не дивуй сі, жомняронько,
Що ся поглинаю,
Веслуй добре, пхай глибоко —
Нехай привикаю.

45.

Єбу вашу здохлу мать
С такими дівками —
Потка мохом заросла,
А хуй бодаками.

46.

Єбу твою здохлу мать,
Ти в червоній хустці —
Не далас ми поїбати
І за штири шусьці.

47.

Ой, піду я на майдан
Тай на майданицю —
Запрігла сі потка с хуїом —
Тягни колісницю.

48.

Ой, не ходіт, старі баби,
На тії порічки,
Бо там сидит голий дітько —
Буде просив пічки.

49.

Ой, чия то дівчинонька,
Висока, тоненька, —
Її лізут с сраки раки
І рипка дрібненька.

50.

Ой, як я си нагадаю,
Як я с коня впала —
Закурив сі дим зі сраки,
Потка вогню дала.

51.

Я за тебе не піду —
Ти телята ріжеш,
Ти си яйці обталапав —
На мене полізеш.

52.

Ой, чи я ти не казала
Тай не говорила:
Не ходи ти до мене,
Бо зробиш Гаврила.

53.

Ой, їбов бис — старий же,
Їбов бис, їбов бис,
Якби потка умирала —
Брий царі не дов бис.

54.

Породила мене мати
На самого Спаса,
Дала мені піцьорину,
Як ручка від баса.

55.

Там, на ставі, на ставочку,
Біла гуска плила,
Гусак бябнув, гуску єбнув —
Гуска сі втопила.

56.

На городі в кукурудзі
Сойки бабу з'їли,
Від'їли їй руки-ноги,
А в пизді сиділи.

57.

Там , на ставі, на ставище,
Там пиздище свище,
А я хуком вимахую:
Хойці поцю блище.

58.

Ой, воров я цілий день
Тай виворов смушку.
А хуяра — за бояра,
А поці — за друшку.

59.

Прийди, прийди, мій миленький,
Я с краю лягаю —
Коло дошки дам ті трошки,
Я ті добре знаю.

60.

Попід гору високою,
Попід Кремениці,
А там полька за покуту
Тягни колісниці.

61.

Мене взяли до вуланів,
Тебе до піхоти,
А хтож буде додавати
Дівчатам вохоти?
Бо я вже не буду —
За два центи куплю потки
Та й ніч перебуду.
А вулвни, капоніри —
Ото добрі люди:
Злапи дівку, поїбуть —
Най здорова буде.

62.

Ой, їбав я на годину
Тай штук вісімнайці:
Штири дівці, дві жидівці,
Молодиць дванайці.

63.

Попід Гайці, попід Гайці
Тай попід Горілці
Танцювала потка в шубі,
А хуй в полотіньці.

64.

Ішла Зоська з весілля,
На кладку си сіла:
Напий же сі, поцю, води,
Бо кобасу їла.

65.

Їбали сі воропці,
Їбали сі собі,
А старому воропцьови
Не дали як псови.

66.

А старий воробець
Пішов позивати,
Що старому воробцеви
Не дали їбати.

67.

Ой, сиділа на порозі,
Теребила редьку,
Розложила руки, ноги —
Їби мене, Федьку!

68.

Ой, сиділа на порозі,
Їла бувку
з молоком,
Вдарила сі кулаком.

69.

Ішов дід дорогою,
Баба з води лізла.
Ой, бабуню, бабуненько,
Чо вам так воблізла!

70.

Ой, дідулю, дідунику,
Я матері твої,
Чи у мене не така,
Як у молоді?

71.

Пішов дід по гриби,
Баба — на суніці,
Загубила баба димку,
А дід гапавиці.

*

ОЙ, ДА ВИГОНЯЛА Я СКОТИНУ.

Ой, да вигоняла я скотину, ге-е-й!
Вигоняла я скотину на широку долину я.
Ой, да сама стала під горою, ге-ей!
Сама стала під горою,
Розмовляв солдат зо мною, дай.
Ой, да-а-я-дівка була сміла, ге-е-й!
А я дівка була сміла, отказаться не посміла — на.
Ой-да, по нашому путо-путо, ге-ей!
По нашому путо, путо,
По солдацьки єбуть круто вас.
Ой-да, по нашому просо, просо, ге-е-й!
І по нашому просо, просо, по солдацьки... косо вас.
Ой-да, по нашому сіно, сіно, ге-ей!
По нашому сіно, як виїб...в, вона й присіла.
Ой-да, по нашому миску бобу, ге-е-й!
По нашому миску бобу,
по солдацьки на всю пробу вас.
Ой-да, по нашому миску маку, ге-е-й!
По нашому миску маку, по солдацьки через сраку вас.
Ой-да, по-нашому миски-ложки, ге-е-й!

По-нашому миски й ложки,
по-солдацьки хуй від ножки вам.

*Співають тільки хлопці-парубки увечорі пізно, як самі,
коли нема старих та дівчат, але тепер виходить з моди. 1920—
Чернігівщина.*

*

ЩО Ж ТО В ПОЛІ ЗА ВЕРБА.

Що ж то в полі за верба,
Що без коріння росла.
Ге-е-й, йо-хо-хо,
Що без коріння росла!

Що ж то там за вдова,
Сім год без мужа жила.

Приспів

Сім год без мужа жила,
Трьох синочків зродила.

Приспів

Трьох синочків зродила,
Петра, Йвана й Василя.

Приспів

По базару носила,
Командира шукала...

Приспів
На Україні добре жить,
Можна й девушек любить.

Приспів

Можно й девушек любить,
Можно й шанкеру добить.

Приспів

Тріпер, шанкер і бабони,
Сабірайтеся в колону.

Приспів.

1922, Чернігівська обл. (Приклад занесеної хвороби.
Не кохайтеся з москалями).

*

СОРОМИЦЬКІ ПІСНІ

*Записані від гурту хлопців (парубків)
Які співають у вечері на улиці (самі хлопці).
х. Олексіївський.*

*(Увага! Пісня вже зовсім виводиться,
а три годи ще назад співали дуже часто).*

А куди ж ти, мій синочок, одряжаєшся?
Вах, мамінко, на войну, судариня, на войну, родна мати,
На войну, незаймай, на войну, ну что делать, на войну.
А синочку мій, а що ж ти там будеш їсти?
Ох, маминька, сухарі, родна мати, сухарі, не займай, сухарі,
Ну что делать, сухарі.
А синочку мій, а хто ж тобі там сорочку пратиме?
Ох, маминька, чужі жони, судариня, чужі жони,
Родна мати, чужі жони, не займай, чужі жони,
Ну что делать, чужі жони.
А що ж ти зробиш, як не схочуть?
Ох, маменька, догоню, родна мати, догоню,
не займай, догоню,
Ну что делать, догоню.
А що ж ти зробиш, як догониш?
Ох, маминька, повалю, родна мати, повалю,
Не займай, повалю, ну что делать, повалю.
А що ж ти зробиш, як повалиш?
Ох, маминька, поєбу, судариня, поєбу,
Родна мати, ..., не займай, ну что делать...

А що ж тоді буде, як поєбеш?

Ох, мамінька, салдат буде, судариня, салдат буде, Родна
мать, салдат буде, не займай, салдат буде,

Ну что делать, салдат буде.

А що ж тоді буде, як салдат буде?

Ох, мамінька, служить буде, родна мать, служить буде,

Не займай, служить буде, ну что делать, служить буде.

*Ці пісні, коли співаються, так один хлопець
перві слова голосить (заміняє маміньку),
а всі остальні тоді підхвачують: «Ой, мамінька»).*

*

СКОРОМНА ПИСНЯ, СТИДНА ПРИКАЗКА

Оженився в дві неділі, ой, ой, ой.

Узяв жінку із бардака, ой боже мой!

Послав жінку на базар, ой, ой, ой,

А з базару три дні ждав, ой боже мой!

Захожу я в бардаки ой, ой, ой.

Кругом жени козаки, ой боже мой!

— Ходим, мила, додому, ой, ой, ой!

Горе жити самому, ой боже мой!

— Я додому й не піду, ой, ой, ой,

Поки комнат необхожу, ой боже мой!

Луче водочки напиця, ой, ой, ой,

Да під плотом ночоват,

Як на бляді ожениця,

І з бардака жену брать!

*

Те ж само, скоромна

Баба Ярошиха

Та не знала лиха.

Накопала хмелю,

Взяла хуй у жменю.
Та й пошла на постелю.
А вин догадався,
За шос-то хватався,
За ціцку рукою, за пиз... другою.
— Пру, стий, не брикайся,
Бо я ще й не питався,
Чия ти така, ростом невеличка,
Пиз... як мазничка,
А ху... як качалка,
Зробили Михалка —
Дівчатам забавка.

конец

*

МАТИ Й ДОЧКА

Народилась доч хороша,
На ідрону мать похожа.

Дніпропетровська округа

*

Мати в Київ поїхали
Гей, воли, ге-е-й!
Дочку вдома покинула —
Гей-гей-гей, гей!
Доки мати вирнулася,
Гей, воли, ге-е-й!
Дочка сім раз їбнулася,
Гей-гей-гей, гей!
Питається мати дочки —
Гей, воли, ге-е-й!
Чи сіяла огірочки,

Гей, воли, ге-е-й!
Чи давала хлопцям поцьки,
Гей-гей-гей, гей!
Я ж ти, мамцю, не питала,
Гей, воли, ге-е-й!
Як ти татові давала,
Гей-гей-гей, гей!

Від Приходька, 1923

*

Чуки-чуки-чукалочка,
Яка Мотя, така й дочка.
Що в матері, що в дочки —
Однакові пиздочки.

*

Чи я тобі, моя донцю,
Не наказувала,
Щоб ти хлопцям не давала,
Не показувала?

А я тобі, моя мати,
Перекір ізроблю,
Повну хату, ще й кімнату
Парубків наведу.

А послала мене мати
До криниченьки,
Да принеси мені, доню,
Та й водиченьки.

Ой, чекала мене мати,
Не діждалася,
Я з миленьким за цю нічку
Наїбалася.

Серед хлопців

*

Ой, послала мене мати
Зелене жито жати,
А я жита не жала,
В борозенці лежала.

Борозенка вузенька,
Борозенка вузенька —
Не помістимося вдвох.

А я її розкопаю,
Борозенка вузенька,
Борозенка вузенька,
Та й помістимося.

Вінницька обл., 1930.

*

БАТЬКО Й СИН

Батько їде по лісчину, ну-да-да, ну-да-да,
А син їде по дівчину, гей, йо-хо-хо.
Питається батько сина, ну-да-да, ну-да-да,
Що коштує ця дівчина, гей, йо-хо-хо.
Тобі, тату, не питать, ну-да-да, ну-да-да,
Що коштує ця дівчина, гей, йо-хо-хо.
Батько їде з лісчиною, ну-да-да, ну-да-да,
А син їде з дівчину, гей, йо-хо-хо.
А він каже, дай задвиною, гей, йо-хо-хо.
Вона каже, дай полтину, ну-да-да, ну-да-да,
А він каже, дай — задвину, гей, йо-хо-хо.
Вона каже, не хочу, ну-да-да, ну-да-да,
А він каже, заплачу, гей, йо-хо-хо.
Вона каже, буде Сава, ну-да-да, ну-да-да,
А він каже, буде Павел, гей, йо-хо-хо.
Вона каже, вже болить, ну-да-да, ну-да-да,

А він каже, хуй стоїть, гей, йо-хо-хо.
Вона каже, я зомлію, ну-да-да, ну-да-да,
А він каже, я зумію, гей, йо-хо-хо.

Пісню зкладено хлопцями у хуторі Марковському, Бахмацького району, 1 з половиною версти від нашого хут. (олексієвського) в 1920 році. Співали хлопці ще в 1920-23 рр., а тепер не чуть.

Записав А.Легкий, Чернігівська обл.

*

Ой ти тату, рубай дрова,
Я буду лучину.
Ой ти, тату, люби маму,
Я буду дівчину.
Тато їде по дрова,
А син по лучину.
Тато везе дрова,
А син лучину.
Тато любить маму,
А син дівчину.

Ці вірші взято з х. Рудні Шибенської, Бордолянського району Київської округи. Хоч я може інаписав з цих пісень яку погану, що неї не можна, то коли пришлете мені пораду, то пишуть, що Ви маєте. Прохаю як скоріш дати пораду.

П. Г. Сивобород, 1928.

*

КАЗАВ МЕНІ БАТЬКО

Казав мені батько, щоб я ожинився,
Щоб по ночам не ходив
І не волочився.
Я й не волочуся: де дівчаток чую, —
Там і заночую, а де молодички —
Там чотири нічки

*

ЯКБИ МЕНІ НЕ ТИНИ

Якби мені не тини,
Та не густо коляк,
Ходив би я до дівчини,
Не боявся б собак.

Якби мені не тини,
Та й не перетинки,
Ходив би я до дівчини
Робити дитинки.

Якби мені не тини,
Ще й не перлази,
Ходив би я до дівчини
По чотири рази.

*

ОЙ, ГОП, ГОПАЦА.

Ой, гоп, гопаца,
Буде парень без яйця.
Дівка в нього все одірве
І в спідниці носить буде,
Щоб ви знали, щоб ви чули,
Що й вона замужня буде.

1927

*

Мать вашу перейоб
З вашими ділами!
Не даєте дівки заміж,
Їб'ять її самі.

*

НІСЕНІТНИЦІ

І мій тато, і твій тато
Скинув штани та вкрив хату,
Та сів собі на каміні
Із дівками знакомими.

*

Ой, піду я до Вакули,
Що Вакула робить.
А Вакула задер хуя,
Та й по хаті ходить.

*х. Рудні, Шибенської, Бородянського р-ну
Київської округи, 1928.*

*

Нова хата, тесом вкрита,
На углу п...да прибита!
Як заглянув я у сінці —
Чоловік лежить на жінці,
Як заглянув я у хату —
Кочерга ї...е лопату,
Як заглянув на полицю —
Пиріг насів паляницю.
Як заглянув я на сволок,
Лежить х..., аршинів сорок.
Як заглянув в буряки,
Там ї...ся дураки.
Як заглянув я у чайник —
Сидить п..да як начальник.
Як заглянув я в бутилку,
Х... мене по затилку.

с. Рябухи, Конотопської окр. Зібрав Пудзенко П.

*

ДІД І БАБА

Господі, помилуй,
Дід бабу покинув —
Над борозною догори піздою,
Ще й соломкою притрусив,
Щоб комарик не вкусив.

***

Іде дьед селом,
А баба улицею,
Трясе дьед путухом,
А баба курицею.

*

Ой, дьед бабу товче, товче,
Що не хутко мленці пече:
— Ой, ти, дьеду, не бесись,
Як напечу, то наїсись.

*с. Старий Дорогин Овручського у.
Од Насті Мазурчукової, 1903, 13 іюня.*

*

На тім боці, на толоці,
Кобила пасеться,
А дід бабу їбе ззаду,
Кабака трясеться.

*

ВИТРЕБЕНЬКИ

Баба дура, дура
Продала волі
Да купила х...і.
А півень — каку-рєку,
А я пошла в рєку.
Певень каже — нехай так,
А х.. каже, давай так!

с.Старий Дорогин, 1903, 13 август

*

Ішов дід по балу,
Та й загубив кабалу,
Баба йшла та й найшла,
Застромила, та й пішла.

***

Дід бабу пече
Та все туди попадає,
Де водичка тече.

Дід бабу їбонув –
З печі житя грибонув.

1929.

***

Дід бабу товче, товче,
Що не живо млинці пече.
Стій, діду, не бісись —
Як напечу — наїсись.

*

Дід бабу на качалку пече,
А у баби з волосянки тече.
Дід бабу рипав, рипав,
Поки з пизди Семен випав.

*

Дядько на тітку насівся:
Тітко, голубко, насмійся!

1929. Прилуччина

На городі бузина,
Під горою ямка,
Як запер дід бабу —
Аж губами плямка!

*

ЧАСТУШКИ /РІЖНІ/.

Дід косить, баба в'яже,
Дід попросить, баба ляже,
Дід на бабу задер ногу,
Баба каже: слава богу.

Дід на бабі хитю, хитю,
Баба каже: зроби Митю.
За все гарненько забули,
Бо їм вкупі добре було.

*

Ой, за лісом, за байраком
Там стояла баба раком,
А дід думав, що каплиця,
Скинув шапку, тай хреститься.

*Винницька обл. 1930 р. с. Адамівка Плисківського р-ну
Бердичівської округи. Сергій Поліщук*

*

Ой, у броду за байраком,
Там стояла баба раком.
Дука думав, що каплиця,
Скинув шапку, став хрестиця.

*

ВИТРЕБЕНЬКА

Наварила баба журу,
Взяла дьєда за пецуру,
А дед бабу за піздень,
Да водив цілий день.

*с. Старий Дорогин Овручського у.
Од Насті Мазурчуковой, 1903, 13 іюня.*

*

ПРИЙШОВ КУМ ДО КУМИ

Прийшов кум до куми
Позичати яндоли!
Кума ногу підняла —
«Ось тобі яндола!»

1930. Вінницька обл.

Прийшов кум до куми
Позичати кандели.
Кума ногу подняла —
«Ось тобі кандела!»

Кума, дай, кума, дай!
Хіба тобі шкода?
А я тобі навесні
Виорю города.

*

Пригодонька міні була,
Як я с кумом пиво пила —
Повалив мене на бочку,
Та й задер міні сорочку,
Заткнув попка та й держить,
Покі пиво набіжить.

*Від Миколи Хавхалюка з с. Вел. Татаринівка,
Житомирський пов. 1923, 3. VII.*

*

ДЯДИНА З ПЛЕМІННИКОМ

Дядина жито жала,
Дядина — й осоку.
Дядина ночувала
З племінником на току.

Як пішов до дядини —
Поставила гов'ядини:
Чи гов'ядину їсти,
Чи на дядину лізти?
Як гов'ядину поїв
І я дядину поїб.

*Матеріал зібраний в хуторі Турчинівці
Дніпропетровської округи 27/IX. 1928 р. на вулиці*

ПРИКАЗИ ДО ТАНЦІВ, ПРИСПІВИ

Не стій у воріт, не пори горячки,
Не труси бородою — не дам у стоячки.

Тупотіли, тупотіли, поки яйця попотіли,
Іще будем тупотіть, поки буде капотіть.

Хорошо тому давать, хто ласкаво просе
— Права рука під подол, ліва хуй заносе!

Ой, гоп, та й присіла. Була чорна — стала сіра.
Не сама я підскакую — у мене манда під сракою!

В мене цицьки по пуду, я робити не буду.
В мене цицьки трясуться, з мене хлопці сміються.

*Збірник етнографічних матеріалів П. К. Тарасевського
(рукописний). 1948. с. Кондратівка
Беловського р-ну Курської обл.*

*

Ой, гоп, гаупара,
Поки вийде з пизди пара!
Гоп, криса, пизда лиса,
Яйця в гору піднялися.

Танцюй гопачок,
Нема в пизді кістячок,
Нема кісток, ні ребер,
По середині Семен.

Танцювала перебором,
А їбалась під забором.
Танцювала коло полу,
Аж живіт заболів.

Припадала до черені,
Аж Семен пригорів.

1929. Чернигівщина

*

Ой, грайте музики,
Напинайте баси,
А котора дрібно скаче,
Тая хоче «ковбаси».

*

ПРИСПІВКИ

Як я їхав через ліс, кучерява вишня.
Кинь пристав, а хуй устав, а дівчина вийшла.
Ой, чия ти, дівчинонька, із нової хати?
Дає мені п'ять десятків, щоб її їбати.
Та собача цупурини не хоче стояти,
А я тую цупурину по затилку прутом -
Не будь, не будь, лисий хуй, таким баламутом.

Прилуччина, 1929.

*

Ось їхав я до млина,
Трьома кобилами,
Не бачив я гіршого лиха,
Як межі ногами.

Ой, їхав я до млина,
Кучерява вишня.
І кінь пристав, і хуй устав,
І дівчина вийшла.

1930. Вінницька обл.

*

Ішов козак через став
По коліна хуй устав.
Соловейко в темнім гаю щебетав,
Під великою вишнею
Козак дівку улещав.

*

Їхав Хима з Єрусалима
Драбчиной повозкой.
Повозка скрипоче -
Хима ебатись хоче.

1929

*

Семен тут, Семен там,
Семен за волами,
Семен череду пасе,
Семен між ногами.

*

Гей ти, хую, ти мой хую,
Чим я тебе нагодую?
Ой, чи тими пирогами,
Що у баби між ногами.

1929

*

Я картоплю копав,
Де моя копалка.
Сім год не їбав —
Хуй стоїть як палка!

Луганицина

*

Получив получку я,
Дев'яносто два рубля.
Руб на церкву,
Два на ц...лку,
Ще й осталося до х...я!

Чув від дідася. Павлоградської округи, 1928.

*

Наварила гарбуза,
Що й хуяка не вліза.

А я вчора з'їв буряк,
А сьогодні хуй набряк.

с. В'язове Трунського р-ну із Полтавщини

*

Ти не бачив чудака?
А в чудака ряба срака,
А кабака з буряка.

*

Ти не бачив Ілька?
Якого?
Того, що хуем ляка.

1929

*

ЖАРТИ.

Гопца-дрица-гопалюса,
Чорні яйця в Опанаса,
А я сажою намажу,
Опанаса переважу.

1929.

*

Коли хочеш бути здоров,
То їби побільш коров.
Чим їбать мені корову,
Краще виїбу Петровну.

Дніпропетровська округа

*

Ой, гоп, гопака,
Прийми, бабо, приймака.
У приймака чорна срака
І велика тіліпака.

*

Ой, гоп, гопака,
Прийми, мати, приймака,
А в приймака чорна срака,
Ще й кабака отака!

*

Через гребельку мосток ,
Несла баба Федьку.
В нього яйця як горшок,
А табака з редьку.

*с. Гужівці, Ніжинщини. Пісня появилася
в нас 1924 року. Співаєтьсся і зараз
(співають особливо хлопці). Записано 1927 року.*

*

Трумби, трумби, трумбашечки,
Добра поцька і в Настечки,
А ще лучшая в Матруні —
Будем грати на всі струни.

*с. Старий Дорогин Овруцького р-ну, од Насті
Мазурчукової, 1903, 13 іюня*

*

Ой ти, матушка Куліна,
Розклади свої коліна,
Розложи свій пирожок,
Я засуну свій рожок.

1929

*

Як залізу я під міст,
Сидить пизда — кавун їсть.
А хуй грає наскрипочку:
Одріж мені хоч скибочку.

*Ці всі вигуки можна почути
на селі у вечорі — на вулиці.
1929*

*

Ішов Мартин,
Кинув п...ду через тин,
Ішов Марко — стало йому жалко -
Узяв під полу, поніс додому.
Та посадив на мисочку
Та надів намистечко:
«Ой ти, п...да, п...денька,
яка ж ти гарненька».

*

Гоп, сиса,
Пизда лиса,
Кривов'яза ковбаса.
Здрастуйте вам, дівчата,
Що в вас пизда обросла.
— Хоть обросла та не всенька.
Де хуй ходить,
Там лисенька.

*Пісню співають пастушки, коли пасуть корови в полі.
Співають, вигукуючи.
с. Стадниця оратівського р-ну Уманської окр.
Записав О. Заплатинський, 13/VI-28 р.*

*

Ой, дівчата-голубчата,
Чого я вас попрошу:
Дайте мені того сала,
Що помазати ковбасу.

*

Ой, дівчата мої милі,
Затряслися в мене жили,
Не так жили, як сустав,
По коліна хуй устав.

*С. Рябухи, Конотопської ок.
Зобрав Пудзенко П.*

*

Ой, чоґо у вас дівчата,
Юпочки не сходяться.
Мабуть, в животах у вас
Граждани находяться.

*Записав Лев Комар. Радгосп Реціоківщина,
близько с. Підставоче*

ГЕЙ, ХЛОПЦІ!

«Гей ви, хлопці — молодці,
Я Маруся звуся,
Не ведіте в будяки,
Бо я поколюся,
А ведіте в лободу,
Бо лобода дробна,
Постеліте кожушину,
Бо я благородна».
А як вийшла з лободи:
«Слухайте, дівчата, —
Сім раз була в лободі,
А ще й не почата».

*Хавхарюк — від никодима Абрамовича (попа).
1923, (фонд Кравченка В. Г.).*

*

Ой, хожу я по яру
Та й в дудочку ду-ду,
А хто мене поїбе,
Того не забуду.

***

І ти з яру, і я з яру —
Візьму тебе за хуяру.
А я вечору діжду,
Візьму тебе за пізду.

Наварила гарбуза,
Що й хуяка не вліза.

*Матеріал, зібраний в хуторі Турчанівці
Дніпропетровської округи 27/ІХ. 1928 на вулиці.*

***

І ти ловка, і я ловка,
Та й загнали в п...ду вовка.

*

На припічку, на краю,
Як давала, та й даю,
А дядьку Омелькові —
Картопельки дрібненької,
Картопельки дрібненької,
Дрібненької, дрібненької.

*

ОЙ, Я Б ТОБІ, КОЗАЧЕНЬКУ

Ой, я б тобі, козаченьку, дала,
Коли в тебе табачинка мала.
Щоб я тобі, дівчинонько, показав:
Три аршини до коліна прив'язав.

*

Чи я тобі не казала,
Чи не говорила:
Не лягай коло мене,
Бо зробиш Гаврила.
А він мене не послухав —
Коло мене вклався,
Чорти його батька знає,
Де Гаврило взявся?..
Ой так, моя мила,
Хорошая-чорнобрива,
Я с тобою жить не буду -
По вік тебе не забуду.

О. Перін, с. Слободище, Житомирського п. 1897 р.

*

Чи я тобі не казала,
Кучерявий Грицьку,
Щоб не лапав ти мене
Й не ловив за цицьку!

с. Вільховий ріг на Червоноградщині

*

Сяка-така ночувака —
Ні цілує, ні балака!

Дай засадить —
Веселіш буде ходить.
Ой, дай та не лай —
Буде син Миколай.
Ох, дала б, так боюся —
Буде дочка Маруся.

С. Рябухи, Конотопської ок. Зобрав Пудзенко П.

*

ОЙ, ДАЙТЕ МЕНІ

Ой, дайте мені,
Чого хочеться —
Червоного буряка,
Що лискочеться.

*

Тумба, тумба, тумбаси.
Ти казала, що даси
Того меду, що спереду -
Дам тобі я ковбаси.

*

Через греблю ішла,
На кладочку сіла.
Нехай поця воду п'є,
Бо ковбасу їла.

*

Коло кузні ходила,
Х-я в г-ні носила.
Черепочки збирала,
Да до поцьки чіпляла.

*

Вийшла бицю я доїть,
А у биці хуй стоїть:
Розпроклятая коровка,
Чого в тебе довга дойка?

*

ПРИКАЗКИ

Ой, не стій під вікнами,
Не стукай у рямця,
Є у мене рябий кіт —
Поцілуй у яйця!

*

Що ти Гриць, а я Маринка,
Твої яйця, моя ринка.
Твої яйця потовчуться,
В моїй ринці попечуться.

*

Ой, хоч хочеш,
Хоч не хочеш,
А їбати буду.
Бо сьогодні не даси —
То навік забуду.

*

Ой, вийди, мілка, я хоч гляну,
Ой, як не вийдеш, я зав'яну.
Ой, вийду, вийду на поляну.
Скинь штани, на хуй гляну.

*

— Не тікай, а возьми в зуби та посмикай.
— Хіба я козел, щоб твоє листя жер?!

До Етнографічної Комісії Української Академії Наук. Від вашого кореспондента Бугая Миколи, с. Вязового Грунського р-ну із Полтавщини.

Шановні товариші, надсилаючи я вам свої записи, «приказки», прохаю вас, що еслі що не так не гнівайтесь на мене, потому що я ще не розучивсь. Коли не нужні такі приказки, як я ото написав, так ви напишіть мені. 1929.

ОЙ, ТИ МИЛИЙ ДЗІБУН.

Ой, ти милий дзібун,
Чом ти вчора не був?
Тим я вчора не був,
Що чобіт не здобув,
А в батькових не пішов,
В материних не хочеться,
Бо устілка волочеться,
Прив'язала до стола,
А він зуби вискала.
Скали, скали, сукин сину,
Пока візьму хворостину.
Пока взяла хворостину, —
Пересердилася, і на тебе,
Сукин сину, змилосердилася.

С. Рябухи, Контотпської ок. зобрав Пудзенко П.

*

І кивну, і моргну,
А ти догадайся.
Якщо кличу тебе спать —
Іди — не ламайся.

У шахтьора шуба дліна,
А з под шуби хуя видно.

Донбас, 1930.

*

Як сяду я на стулечку,
Та й погляну на кровать.
Ой, заб'ється моє серце,
Та й лягаю сама спать.

Ох, не дай бог,
Із далекими знаться.
Од суботи до суботи
Не могу дожdatься.

*Я написав частушки, які чув,
слів ніяк не викидав (з респондента)
Старобільська округа — великий вплив
російського соромицького фольклору.*

БАРИНЯ

А я ж ту багатую
Їбу сім раз під хатою.
За платою не гонися,
Як виїбу — поклонися.

1924

*

Ти,бариня, не скупуй:
Продай шубу, купи хуй.
Шуба — щоб не на вік,
А хуй — добрий чоловік.

1929

*

А бариня — баринька,
Один їбе, другий нюха,
Третій сидить біля пупа —
Аж посиніла залупа,
А четвертий під плечем:
Їби скоріш та втечем!

1929

*

ЧОТИРЬОМ.

Ой там, за бугром,
Я давала чотирьом,
А п'ятому — горбатову
І той казав: «їбатиму».

1929. Прилуки

*

Я под шубою була,
Трі пощупало міне.
Под калодізем була,
Три ялозіло міне.

*Кіровоградська обл.
Записав Суцценко С.А.*

*

ЩО Ж ВИ ДІВКАМ РОБИЛИ?

Ой ви хлопці, ви ребята,
Де ви пасли телята?
На поповій долині.
Що ж ви дівкам робили?
— І серпом, і косою,
І по пізді ковбасою!

*х. Рудні Шибенські Бородянського району
Київської округи. П. Г. Сивобород, 1928 р.*

*

Дівки в ліс, ми за ними,
Та й забрався на Кулину,
Та й почав її штурхать —
То за пуп, то за спину,
То посунув, то подвинув.

*

Зажурилася Кулина,
Що не кошена долина.
Покосили й погребли,
Ще й Кулину поїбли.

С. Рябухи, Конотопської ок. Зобрав Пудзенко П.

*

Ой, там, на долині
Лежить баба, задрав ноги,
Один йїбе, другий просить,
Третій в руках хуя носить.

*

Як у вас, так і в нас
Морози в Петрівку.
Два парубки на пічі
Зморозили дівку.

ОЙ, ДАЙ!

- Ой, дай, ой, дай, дівко тбаки.
- Не дам, не дам, бо хуй кошлатий!
- Ой, дай, ой, дай, то я обголю.
- Не дам, не дам, обмастиш всю льолю.
- Ой, дай, ой, дай, тебе обітру.
- Не дам, не дам — бо проти вітру.
- Ой, дай, ой, дай та й у затишку.
- Не дам, не дам, бо відірвеш кішку.
- Ой, дай, ой, дай, то я доточу,
- Ой, на, ой, на, бо я вже й хочу!

*

Титяна давала,
Титяну зловили,
Титяні маленьку
Дитину зробили.
Ой, я не Титяна,
Ой, я не Маруся,
Я не давала
І я не еблюся.

*1925 року. Співають пастушки в полі (на Уманщині).
Надсилає О. Заплотинський, с. Стадниця. Агрошкола.*

*

На городі маковиня
Нема її в маку.
Стадницькі старі дівки
Продають табаку.
А вже тая вмерла,
Що табаку терла.
А ще ж тая живе,
Що табаку продає.
На копійку ріжок,
Ще й додачі періжок.

1928. Уманщина

*

Я до тої Катерини
Не піду ніколи,
Бо до неї ходять хлопці,
Як діти до школи.

*

Біда мені без Потапа —
Ніхто мене й не полапа!
Якби літа вернулися,
То же б хлопці горнулися.

*

ВІТРЕБЕНЬКИ

Як була я молодою
Приподобницею,
Повісила трінди-рінди
Над воконницею.
Сороки і ворони
Налітають і довбуть,
Старіє і маліє
Приходжающие є...ть.

*Село Туничі, від Устина Акаданського,
Овручській у. Волинської губ. 1903.*

*

Як я була молодою приподобницею,
Повісила шанду-манду під віконницею.
Іде піп, іде дяк, та й питаються,
Ой, чия то шанда-манда телепається.

*х. Рудні, Шибенської, Бородянського району
Київської округи, П. Г. Сивобород, 1928.*

***

Бариня з прибором
Їбалася під забором.
На барині сірячок —
Єбав бариню дячок.

1929, Прилуччина

***

Ой, там за байраком,
Там їбалось трое раком.
Один піп, другий дяк,
А діячок стояв так.

Пастухи співали

*

Ой, на горі монастир,
Там я сповідався.
Мене піп за хуя брав,
Щоб я не їбався.

*

Пуд терницю,
Пуд е-цею
Там старчики е-ся
І торбачки тряслися...

*

А по воду іду
І кудельку пряду,
А маленькіє старченята
Да несуть клубенята.

*с. Старий Дорогинь Овруцького у.,
од Насті Мазурчукової, 1903.*

***

(Це вже мати розказує)

У Києві на дзвіниці,
Гей, воли, гей!
Лежить чернець на черниці,
Гей! (4)
Він на неї спасаіця,
Гей, воли, гей!
Аж дзінниця хитаіця,
Гей! (4)

Від Приходька, 1923

*

Ой, там за байраком
Їбали бабу трое рядом —
Піп, дяк і піддячий,
І каламар, блядун собачий.

*1884. Галичина. Іван Семеновський.
Рукопис Жалковського Юрія Васильовича.
Зберігається у фондах ІМФЕ.*

СЕРБИ

Сербіяни сіно косять,
Сербіянки сіно жнуть.
Сербіяни у них просять,
Сербіяночки дають.

*

ЦИГАНИ

Циган коні напував,
Циганка воду брала,
Циган пісні заспівав —
Циганка раком стала.

1929

*

У циганки дві черпалки,
А в цигана смик.
Ізійшлися, побілися
Та підняли крик.

1929, Прилуки. Ці матер'яли я зібрав у жінки 30 років.

ЗАГАДКИ

14.II.27 р. З Комсомольським привітом!!!

Довідавшись про те, що Ви приймаєте етнографічний матеріал, й який саме я зібрав, деякий привожу тут.. зібрав я його в селі й хуторі (при цім селі) Третьяківки Сінельниковського району на Дніпропетровщині. Записав я в сем'ї селянина, яка народилась вся тут й поскінчали тутішню народну школу. Слідуючі загадки записав вечором 31. XII цього року від парубка років 20 й р. 16, дівчини — Олекси й Хведора Демченкових. Я тутешньої говірки придержуюсь.

*

Не займай мене, не тримай мене, а залізь на мене та натьохкайся.

/Вишня з ягодами/.

*

Ногою тупне, пuzом припне, а голеньке запхне.

/Робота верстака/.

*

Баранчик вертить, а свечка терпить.

/Замок і ключ/.

*

Під завісом на потрiні висить пуга й балуга.

/Батiз/.

*

Спереду страшне, ззаду смішне, а посередині солодке.

/Корова/

*

Стоїть корова, дїрка здорова, прийшов бик, туди — штрик.

/Замок і ключ/.

*

У красної девиці загорелось в дюрїци,
У красного молодця потекло з кінця.

/Самовар/

*

Мать дерев'яшка, отец залезяшка, а детки кровопивці.

/Ружжо/.

*

Чорна манда на печі гайда.

/Сковорода/.

*

Стоїть дід на мосту й кричить: тікай, бабо, а то обісцю.

/Самовар/.

*

Шаталося, моталося, під причіпок сховалося.

/Віник/

*

Около мохнате, кругло, горbate, прийде біда — потече вода.

/Око/

*

ЗАГАДКИ-ПРИКАЗКИ

Записав ці загадки Корабка Н. з с. Градизьке Київської ок. Давно збирав, а це вам надіслав. Збирав між людьми, чув і записував.

Просимо покірно заперти по чорне, витягти, обтерти і вп'ять заперти.

/Плуг/

*

У лісі росте, а в коня товсте, а у баби теліпається.

/Сито/

Розуміть треба так: дерево у лісі росте, а у коня хвіст, а коли зроблене сито, баба його теліпає як борошно сіє.

*

Що мальчик дела надевочки?

/Читає чи щось інше: коли хлопець надіне очки (окуляри), то він почне щось робити/.

*

Не для того я тебе брав, щоб с тобою спати, а для того, щоб своє тіло в твою дірку пхати.

/Чобіт і нога: коли чоловік надіває чобіт, тіло — це нога, а дірка — халява/.

*

Висе, теліпається, а прийде врем'я — запихається.

/Прогонич: залізний прут, яким замикають віконце/.

*

Абе не дідова штурханція, заросла б бабина мохнатиця.

/Димар, коли сажу трусять у димареві/.

*

Бабене ремесло кругом чорним обросло, а по середині красне.

/Піч: сажою нагоряє, а коли в ній горить, тоді красне/.

*

Прийшло зелене і просе у мене. Піднялась — далась: свербить, болить і хочеться.

/Жалива: коли жалива пожале тіло, то воно свербить і болить, і хочеться чухати/.

*

По пузі дорога, а між ногами тривога, а в дірочку свайба йде.

/Прядка/.

*

Висе, а по середині лисе.

/Соняшник/.

*

Ці загадки я збирав між народом, чув як один другому загадує, і записувава. Кремрнчуцькай ок., с. Градижське. Коробко Н. Л. 1929 р.

*

Шурох у пору — яйця вгору.

/Журавель колодязя/.

*

Лапав-лапав полапицю та й налапав мохнатицю, а встро-
мив голяка.

/Рукавиця/.

*

Лапав-лапав по лавці, та й кохав мохнатицю, та й устро-
мив голяка.

/Рукавиця/.

*

Боляче дівчині буває, коли перший раз їй встромляють, аж
кров виступає, а потім їй гарно буває.

/Серги/.

*

Прийшов парубок до дівки та й просе дірки. Вона каже:
«Великого маєш, та не впхаєш.»

/Перстень/.

*

Ходить діва на горі,
Плаче о своїй дирі:
Диро моя золота,
Давно в тобі була
Ковбаса товста.

/Кільце/.

*

По краям волоса,
По середині чудеса,
Де горе прийдеться —
Сльозами зальється.

/Око/.

*

Мохнате з мохнатим зтуляється, а голе ховається.

/Око/.

*

З переду страшне, ззаду рясне, між ногами солодке.

/Корова/.

*

Сидит дід над кручою, заткнув сраку онучою.

/Димар/.

*

Загадаю загадку:
Візьму з гузки ягодку,
Полижу — полижу,
Та й назад положу.

/Ложка/.

*

Що за звірок: має бороду і вуса, губи і язик, а зубів немає,
нічого не баче, як почухають — заплаче.

/Пизда/.

*

Як те називається, що на хуя надівається?

/Гондон/.

*

Що за струмент: щодня в роботу береться і до віку не
зотреться?

/Хуй/.

*

Вор у коморі,
А клунки на дворі.

/Х... у п...ді, а яйця на дворі/.

*

Дарую тобі носовий платочок, ломок, дві гірки і кесетон-
чик.

/Хуй, яйця/.

*

Маленьке, кругленьке, товстеньке — хоч якого пана з коня
зсаде.

/Гівно/.

*

ПРИКАЗКИ

То дівчина чесна! Чесали, чесали та й перестали.

*

Химка — дівчина горда. До неї не підступиш. Та на неї тіль-
ки дядьків Сірко не був!

*

— Давай трояку...
— Дрючиного тобі хуяку!

*

— Відкіля ти прийшов?
— Із тих воріт, відкіль увесь нарід.

*

— Як твої діла?
— Та як лягла, так і дала!

*

— Дурак ти!
— Хоч дурак, зате яйця в кулак!

*

Писано-переписано,
На манді лисина.

*

— Котрий час?
— Два часа, а третій одвиса!

*

Гони, гони, хоч не гони — далі яець не загониш.

*

— Дай морковки.
— Попроси манди у московки!

*

— З ним я боюся спати!
— Не бійся, він живої манди боїться.
(Про смирного, несміливого хлопця).

*

— За це буде гріх!
— Гріх, — як не влізе, а як влізе — пхай.

*

— Здрастуйте!
— Здрачували, так не встає.

*

У тебе єсть на муді шерсть.

*

Вилупив очі, як баран яйця.

*

Не свисти, бо буде жінка без пизди.

*

Треба людей наймать в манду свистунів заганять.

*

Собака собаку понюха в сраку — і породичаються.

*

Тебе не їбуть, так ногами не совай!

*

Перший раз бува страшно,
А потім попре як по маслу.
Не падай духом —
Тільки брюхом.

*

Кому хочеться,
У то мочеться,
А кому нравиться,
У то марається.

*

Оддаси жінку дяді,
А сам іди до бляді.

*

Краще чоловікові умерти з голоду,
Чим лишитися невинності ради добичі хліба.

*

Яка різниця, що пизда, що задниця.

*

Забереш, як ноги задереш.

*

Гуляєм, не колотимся, їбем — не торопимся.

*

Поки їбеш — наче золото гребеш,
Як поїбся, наче гімна наївся.

*

Просив, просив — не дає, а випросив — не встає!

*

Якби не гора, так їбав би до самого двора.

*

Як хуєм не доїбеш, так мудями недошльопаєш.

*

Для нашого пахаря пизда луче сахара.

*

Солдат їбе, фамілії не пита.

*

Сам с карася,
А хуй с поросся.

*

Хуй як нитка,
А счить, як віршовка,
Стоїть, як у вовка.

*

Він уже старий —
Борода по коліно,
а хуй як поліно.

*

Посци, хуйок, послідній деньок,
Заміж одадуть — посцять не дадуть.

*

Толкуй про ольховий хуй, дубовий, кріпкий.

*

Куда там тобі жениться —
У тебе женило ще не виросло.

*

Куда там йому жениться —
У нього уже з сраки порохня сипиться.

*

Як не ворочай,
А в батька коротший.

*

Не знаю, за що його браться —
Чи за хуя, чи за яйця!

*

Тут так накопилось ділов,
Що й хуєм не повернеш!

*

Як не плигай,
А вище хуя не підплигнеш.

*

Рибу уде, уде,
А на вечерю хуй буде.

*

Той не кум, що на кумі не побував.

*

Кума та сваха —
Пизда та срака.

*

Тіко зять на поріг,
А теща за яйця.

*

Як сучка не захоче
Так кобель не вскоче.

*

Пизда — вона тебе занузда.

*

Сци курві в очі,
А вона каже, що дощ іде.

*

Маруся ї...
Вона рада, що допалася.

*

Тільки через поріг перелізла, вже й на... полізла.

*

Ой, хоч лапай, хоч не лапай, бо м'яка.

*

Загуляла Катька з Митькой,
Зав'язала манду ниткой.

*

Бариня чипуруха,
Борщ варить — пизду чуха.

*

Пизди, хоч возом заїзди.
Поп, поп, мать твою йоб.

*

Тебе на їбуть, так ногами не совай.

*

Баба, не баба, а їбать нада.

*

Ой, дощ іде — гриби будуть,
Єби жінку — діти будуть.

*

Не купайся часто, а то в сраці верба виросте.

*

Не купайся — жаба цицьки дасть.

*

Господи милосердний,
Який тепер народ скверний —
Сам пердне, а на другого зверне.

*с. Стадницьі Оратівського р-ну на Гуманицині.
Записав від старого діда Хілімона Федора,
якому 87 років.*

*

Одною сракою на двох базарах разом не можна бути.

*

Не буде баба дівкою!

*

ДРАЖІННЯ

Андрій, держи хуя бодрій.

*

Микита — волокита, в сраку палочка забита.

*

Кулина —сраку затулила.

*

Олена, в тебе срака зелена.

*

Дуня —бздуня.

*

Москаль гівно плескав, не виплескав — повітріскав.

*

Седіт, пердіт,
За хуй держіт —
«Я з саратовської губерні».

с. Стадниці, Уманщина.

*

Хоч подивися, так не поживишся.
Хоч побачиш, так не потабачиш.

*

Вірка — усрата дірка.

*

У Дениса срака лиса.

*

Мартин, вдарив мудяками об тин.

*

У Параньки намисто рябе — хтось Параньку поїбе.

*

У Фидорки цицьки як відворки, нижче пула чорна купа.

*

Дівчата, у кого не почата?

*

Він кулакову Дуньку тре.
(Онанізмом займається).

*

Вона іще не хоче!
Не хоче, як кобила вівса.

СКОРОМОВКИ

Я бумажку!

*

Я добув три пера!

*

Стог у ямі!

*

Воз, лес, ракі, волоси!

*

Запер діло в сундуці!

*

Опись діла!

*

Запись діла!

*

Перепись діла!

*

Застрахуй!

*

Сполохуй!

*

Викохуй!

*

Оштрахуй!

*

Юшку їли с раками!

*

Я й це сховаю!

*

Страху я набралась!

*

Ольху я ламала!

*

Блоху я піймала!

*

Кулина спить з дочкою!

*

Він поє басом!

ПРИКМЕТИ І ПОРАДИ

У кого ніс довгий, не високий, як цурпалок, — у того член виликий і довгий.

*

У кого губи великі і товсті, у того член товстий і здоровий.

*

Щоб узнати довжину члена, не бачивши, який він є, треба зміряти ніс і ту мірку помножити на три.

*

На золу сцять — буде член болить, нападе трипер.

*

Щоб народився хлопчик, треба так вгоноблять, щоб перша жінчина пустила сок, а потім мужчина. Щоб так получилось, жінчина повинна себе роздратувати, а тоді пустить на себе мужчину.

*

Щоб не було дітей, не треба трогати жінку цілий тиждень до регул і тиждень опісля регул, а тоді цілих два тижні можна щонаочі не зходити з жінки.

*

Як прийдеться з якою-небудь дівчиною поспати, так треба спочатку дізнатися, чи є у неї шанкир або трипер. Для цього треба взяти її за марфутку і гарненько придавити. Як крикне «ой!» то значить заражена, а як мовчатиме, то їй не боляче, значить вона ще не заражена.

ПРОЗА

КОЛИ БОГ СОТВОРИВ ЛЮДЕЙ

Коли Бог сотворив перву пару людей на землі, то вони не були схожі на теперішніх. А в їх була одна дірка од горла і до самої с...кі. Тоді він дав обом по нитці і загадав позшивать.

Жінка, як бильш охоча до разних витивок, то понашивала у себе на грудях. От чого получилися цицькі. Тоді почала ще шить, коли в неї не хватило нитки. Дак вона так і покінула у себе дірку.

Чоловік наоборот. Шив скризь рівно, так що у його ще осталося нитки, та він зав'язав конець. От чого у чоловіка получилось те, що треба, і в жінкі так само.

Анекдоти відомі в нас здавна. Найбільш розповсюджені були 1924 року. Розказують їх і тепер, особливо пастухи та парубки ввечері на колодках.

Записано в селі Гужівці Іченського району 13 лютого 1928 року від Скакодуба Василя, 19 років. Записав Никифор Олійник.

ЯК ДІЗНАЛИСЯ АДАМ І ЄВА РІД МНОЖИТЬ?

«Жінка на все підведе!»

Народна поговорка.

Довго Адам і Єва жили собі в раю як невинні діти. Оба собі ходили голі і нічого не помічали, що то може стидно. Так ото жили собі в райській розкоші, нічим не журилися, звісно, як божі діти. Аж тут нечистий дух позаздрив їм.

— Чекайте, каже він, — знаю я, чим на вас Бога розгнівити! Не будете більше ви його дітьми, а станете його дітобатьками.

Перекинувся нечистий дух у змію, підліз до Єви, бо Адам старший був, розумніший, та й каже їй:

— Добре тобі, жінко, в раю жити, а ще б краще було, коли б у тебе як і в Адама, однакове було тіло...

Та й пішов собі.

Досі Єва не звертала ніякої уваги ні на Адамовоє тіло, ні на своє, навіть і в думці того не мала. А як змії її про це нагадав, стала вона себе оглядати й своє тіло з Адамовим рівнувати. Дивиться на руки, дивиться на ноги, коли глип! Аж справді, в Адама між ногами «грішне тіло» зовсім інше, та й питає його:

— Скажи мені, Адаме! Чого в тебе на цім місці не таке, як в мене?!...

Адам і сам цього не знав і ніколи не знав би, щоб жінка йому не сказала. І стали вони свої «грішні тіла» розглядати та й роздрочилися. Адамові встало і Єві захотілось. Як гляне Єва на Адамовоє, — то враз догадалась:

— Ага!— каже, це Бог нам так для того дав, що як лягаєм спати то щоб руками в головах обійнуватись! Ану спробуймо, Адаме, чи добре так буде?

І в раз стали обійматись... Адам притулився... І почули себе Адам і Єва такими щасливими, як ніколи. З цього часу Адам і Єва часто обіймались. Але після всього чогось одне другого встидались і чогось боялись. Аж тут Бог про це дізнався, та й приходить до раю.

— Адаме, де ти?— Не чути Адама.

— Адаме, де ти? Другий раз взиває. Не відкликається Адам.

— Адаме, де ти? Третій раз взиває Бог.

— Ось, тут я, Боже! Встидавсь, що голий?!

— Чи не пробував ти Єви..., — та не доказав.

Адам і сам уже догадався, про що Бог питає, та й каже:

— Єва мене підкусила.

— А мене змії на це підвів, — каже Єва.

Розгнівився на них за це Бог та й каже:

— Думав я, що ви будете все дітьми... Коли ж і ви захотіли собі діти мати, та не жити вже вам у раю. З цього часу будете працювати, про насущний та про діти свої клопотатися, як і я про вас, аж поки смерть не прийде до вас!

І вигнав їх із раю. Та за те й ми тепер усе працюєм і будуєм. А все через кого? Через Єву. Правду кажуть люди: «Жінка на все підведе!»

1928. Записав олекса Козій, ст. Вапнярка,
Тульчинський окр., с. Туманівка.

КАЗКА ПРО ОДНУ ЦАРЕВУ ДОЧКУ

У якомусь-то царстві, у царя Хмеля, як було людей жменя, та була дочка. Та дочка боялась чоловіків — чому? — ніхто не знав. Скільки не приїздили сватати царську дочку: які там були генерали, князі — боїться царівна, не може бачити їх перед собою.

Цар набрався горя з нею. От і пише він по своєму царстві: «Хто привчить мою дочку, щоб вона не боялась чоловіків, тому півцарства і оженю на дочці...»

Приїздило багато всякого люду, хотіли стати до послуги цареві та все щось не подобались йому їхні плани.

Аж тут з'явився в царському дворці один солдат і взявся задарма зробити це діло. Тільки щоб його у всьому слухались.

Цар повірив на солдата й звелів своїм слугам робити все, що скаже солдат. Той наказав вивести царівну в ліс і поставити її голу за кущем /який там він уже вибрав/. А за другим кущем наказав поставити стіл з усякою їжою, і за третім кущем поставити кровать — постіль.

Слуги зробили все, як солдат наказав. Царівна як постояла в глухому лісі з ранку до обід чи до полудня, — втомилася, їсти захотілось. А тут солдат вийшов з-за куща, теж голій. Питає: «Чим можу служити?» Царівна сказала, що їсти хоче. Солдат далі говорить: «Ось у мене є ворожка, я заворожу — вона скаже нам, де б можна пообідати». При цьому він тріпнув себе за полового органа. І ніби «ворожка» йому сказала, відповідь: «за таким-то кущем стоїть стіл з обідом...» Вони обоє пішли туди. Аж справді, там стояв стіл. Посідали, пообідали, випили по

рюмці вина. Царівна розмарніла (впріла), захотіла відпочити, а тут ніде лягти. Солдат знов говорить: «А ну, я попитаю свою ворожку, може вона знає, де б нам лягти відпочити...», і знов тріпонує своїм... Потім сказав, що ворожка сказала: за таким-то куцем. Пішли туди, знайшли кровать, полягали. Коли це гава летить через ліс та тільки «кар», «кар», «кар». А солдат тоді говорить: «Ой, лишенько, це за моєю ворожкою летить — хоче її взяти, що ми тоді будемо робити?.. Куди б нам її заховати? А царівна каже: «А ось її сюди заховаєм», — і показує собі між ноги. Солдат згодився і як зацурпелив (говорять ще залупостатив), що царівна аж зігнулася.

Одходив салдат царівну. Лежать вони, відпочивають. Царівні засвербіло ще, а вона посоромилась сказати, та й ворочається. А далі догадалася — сама по-галячому як каркне: «кар-кар»!, а тоді до солдата говорить: «Он знов летить по нашу ворожку — ховай скоріш, щоб не взяли!»

Солдат ще раз одходив на всі застави. Вподобалось царівні і вона згодом ще раз каркнула. І ще солдат її вимахав. Після цього царівна полюбила солдата і пішла до батька, щоб він її благословив. Цар велів звенчати свою дочку з солдатом, дів їм півцарства. Вони тепер живуть собі, поживають та добра наживають.

Далі обов'язково в таких випадках закінчення: «Я оце недавно заходив до них перебується, так і зараз їбуться».

*Записав цю казку зі слів Степана Хведоров.
Печеного. Селянин — сапожник (зимою шие сапоги),
малограмотний, 26 років, жонатого.*

*Хут. Ново-Викт., Ново-Миколаївського
р. Запорізької окр.*

*Охочий до розказів, я що вже знає тих казань,
так мабуть би ніколи й не переслухав.*

Рожко.

НА МІДНІЙ НЕМА ПРОБИ

Було в одного царя та три дочки. От, один князь і втрескався в саму меншу дочку — і пішов до царя, щоб той віддав її за нього. От цар і каже: «Як угадаєш, яка з них найменша, так і одам».

Заведе тоді цього князя в другу кімнату царь, а там сидять за столом ці три дочки, і всі однакові, і в однаковій одежі. Князь узнавав, узнавав і таки не визнав, бо одна на одну схожа. Тоді царь і каже: «Ну, ходім у цю кімнату, я дам тобі намьок».

Зайшли вона в другу кімнату, а там стоїть три статуї: одна — золота, друга — срібна, а третя — мідна.

«Ну, яку б ти з цих статуй узяв?» — каже царь. /Оповідач зупинивсь, звертаючись до слухачів: «угадайте, яку хто взяв би?» А тоді пояснює/.

— Мідну, бо на мідній нема проби. Так і дочка сама менша ще без «проби», а старші вже пробиті.

До Етнографічної комісії. Лист.

Цим, відповідаючи на вашого листа і бюлетень, шлю свій новозібраний матеріал. Тепер в мене є велике прохання до Етнографічної комісії, аби остання видала на моє прізвище відповіднай документ, з котрим я міг би без зупину збирати фольклорні матеріали по всіх місцевостях України. Я в травні місяці 1929 року закінчую Славгородську С-2 профшколу і гадаю мандрувати ціле літо на Україні, збираючи етнографічний матеріал. Які будуть потрібні документи від мене, я доставляю в листі (від школи).

*21/Х. 1928, М. І. Гупало. Славгород,
Дніпропетровського округу, Сінельниковського району,
хут. Тургенівка.*

СЛОВА ЕТІ ІСПОЛНІМ

Як воював Питро виликий з шведами, так йому ловилось за недостатком миталу брать з церквів і монастирів дзвони, пириливать на пулі і снаряди. Все духовенство і миряни оддавали дзвони бізплатно, а один архимандрит запротивився, ни хотів оддать самого виликого дзвона бізплатно; настоював, щоб як кончится война, йому звирнули такий самий дзвін, і щоб це було ни на словах, а щоб написать договор.

Питро виликий согласився, хоч і не хотя. Написали договор. Копію з нього дали архимандриту, а оригинал остався в канцелярії Питра виликого. Питро виликий на обороті цього договору написал: «Хуя получиш».

Скінчилась война, пройшло кілька часу, Питро виликий умер, на його місто заступила Катерина велика. Архимандрит ждав, ждав дзвона — йому не виртають. Подав заяву у канцелярію єя величества, щоб згідно договора вирнули йому дзвін. Секретарь доложив цариці про заяву архимандрита. Цариця Катерина потребувала показать їй той договор. Прочитав його і подивився на обратну сторону, і побачив там ниподобне слово. Показать цариці договор поскіснявся. Пішов до цариці і доложив, що договор такий є. «Ваше велічество, договор такой імеется, только я его не принес, его неудобно Вам показать». «Почему», — спитала цариця. «Да там есть неприличное слово». «Все равно, это не важно, принесіте, я должна сама его прочітать». Секретарь живо мотнувсь і приніс договор. Катерина прочитала договор, призадумалась. Потім повирнула лист на другой бік і там побачила слова: «Хуя получиш». Вона тоді сказала:

«Слова еті ісполнім, пусть получает, а я і етого не імею».

*Записав од Козлова Ю. Д.
с. Кондратовка*

ПРО СОЛДАТІВ

Одного время стояли солдати на посту — 3 чоловіки. От, цареві нічого було робити, він пішов почути, що будуть говорити між собою солдати. От один і каже: «Якби цар дав мені 200 крб. грошей і пустив на рік додому, я йому ще 12 год служив би»; а другий каже: «Ех, мені би 100 крб. і півгоду отпуску, і я б служив». А третій говоре: «Хоч би його дочку виїбав та три місяці отпуску, теж служив би».

От цар на вутро визива командіра, пита, хто був на посту. Він відповідь дав і негайно визвав їх. Вони прийшли. Цар пуска наодинцю і питає: «Ти був на посту?» «Був, ваше високоблагородіє!» «Що ти казав?» «Та казав, як би цар дав 200 крб. і год відпустку, я б іще годів 12 служив».

Він дав, пита другого: так само відмовив, цар і тому дав і відпустив.

Пита третього. «Ну що, ваше високоблагородіє, я казав, як би вашу дочку іпользував, та і я б служив». Цар дав 2 тисячі грошей і 4 місяці, щоб усе зробив, а коли не зробе, то розстріл. Той узяв гроші й зажурився, пішов у шинок і ну гуляти. Потім сів і журиється. Коли підбігає жид: «Чого, солдат, журишся?» Той йому відповів усе. Жид каже, що все зробимо, дай п'ятьсот рублів. Той дав, щоб той жид зробив.

Той жид зробив часи граючі — всі можливі вальси грає. Поставили ті часи на базарі. Поки цар проїжджав, його дочка узнала, що часи грають всі можливі вальси у 12 часов ночі. Дочка напалася, щоб купити ці часи. Часовий майстер загадав 200 р. і щоб приїхали через час. Таким чином часовий майстер нарядив солдата ангелом і посадив у часи, дав йому ключи.

От приїхали за часами, узяли, поставила дочка царя у себе в кімнаті і чекає 12 годин. До того розділася і лежить у постелі. От, ударило 12 годин, часи почали грати всі можливі вальси, а тим часом вийшов ангел (голий). Вона возрадовалась, той повечеряв, потом почав лізти, до чого він намагався. От він вилудив її тричі; вона й заснула. Той сходив у отхоже у її посуду і поліз у своє місце.

Тим чином проробив у ночі — так, як йому жид приказав: зробиш діла, хай часи палама, вони обов'язково до його у підчинку принесуть. Він так і зробив, вона побігла до царя, пита, чого то часи не грають, видно порчені. «Ну, нічого! Одвезем, аби підчинив».

Одвезли ті часи. Жид пообіцяв вскорі це зробити. Потім він випустив свого солдата і пита «Ну що, як?» Він говоре: «Хорош!»

Тим чином солдату нада іти віддати отчет царю. Він пішов, а цар ну робити обслідування. Повели дочку до лікаря, коли явилась дочка уже беременна. І прийшлося віддати дочку за рядового солдата.

Потом стали жить поживать та добра наживать.

*Розказ вичув на с. Зарічне Харківської окр.
у діда, 54 роки. 7/VIII. 29 р.*

МОЛОДИЦЯ І САЛДАТ

Один мужик в полі пахав свою землю і випахав кубушку золота. Тоді він остановив коня на оддых, а сам сів на мижі біля шляху, закурив і почав розмишлять сам собі: «От я тепер заживу, обуюсь, одягнусь, буду ходити як купець. Обстрою свій двір, побільшаю своє хазяйство. Куплю собі земельки дисятин 5 і буду жить ни тужить».

По дорозі мимо його ішов солдат, підійшов до його, поздоровкався і пита: «С чем ето у тебя кобушка?» «Та це я випахав кобушку золота та розмишляю, шо міні з ним робить». «Отдай мне ето золото, ти дойдеш до того конца, витациш себе вдвое больше, чем ето. На етом поле много золота позарито». Мужик послухав салдата, оддав йому золото. Салдат — за ту кобушку і подавсь далі.

Мужик поїхав додому на обід. Приїхав і хвалится жінці: «Я сьгодні випахав кобушку золота». «А де ж воно?»— спитала жінка. «Та йшов мимо салдат, пристав до мене: оддай, каже, міні, а ти собі сьгодні випашиш вдвое більше, так я і оддав».

«Ах ти дуринь бородатий, вік прожив, а ума не нажив, він тебе одурив, а ти йому повірив. Який він обличча, що він одягнутий, і яка на йому шапка? І в яку сторону він пішов?» Мужик розказав всі примети салдата, і на яку сторону він пішов.

Вона взяла з собою сина, уже чималого хлопця, і подалась в погоню за салдатом. Молодиця була бидова, ще молода і на лице миловидна. Салдат замітив здалека, що мужик поїхав додому, вирнувся назад, направивсь у другу сторону, щоб ни потрапили, куда він пішов на злучай — задумують за ним гнатися. Молодиця вийшла з сином на шлях, дивлються, а салдат, по приметам той самий, іде їм на зустріч. Зойшлися вони, поздоровкались. Вона спитала у салдата: «Далеко бог несе?» «Та йду додому в одпуск, на побивку. А ти, молодайка куда брідеш?» «Та я, служивий, іду, куда очі бачуть, піду по миру побиратися, дома їсте нічого». Салдат подивився на молодицю і вона одразу йому вподобалась. «Ідьом, молодайка, со мной, у меня денег хватить».

Пішли вони в город. Дорогою салдат спитав у молодиці: «Как тебя зовуть, А вона й говорить: «Мене звати Усирусь». «Вот чорт патлатий, якіє безобразніє імена дають. А синішку как твоего звать?» «А сина іще хуже менія». «Все равно, говори». «Його звать Усрався». «Нехороше імя, ну нічево, будім пока називать как есть».

Прийшли вони в город, уже смеркалось. Зайшли вони на постоялий двір. Салдат потребував водки і різних дорогих вин і всякої холодної закуски: ковбаси, витчини, ікри, сардін, масла і білого хліба. І за все це заплатив золотом. Ото вони пили та їли, скіко влізло. А салдат рад, шо допався, на чужі гроші пив до одказу. Хазяїн для таких вигодних гостей послав постіль саму кращу. Здвинув до купи дві краваті, наслав пуховиків, чисту гарну простиню, дороге одіяло. Думав собі: він за ночліг щедро заплате золотом. Салдат і його спутники — всі троє полягали на одну постіль. Салдат був дуже випивше — ни спів лягти, уже й захропів. Молодиця полежала з півгодини, прислухалась: салдат кріпко спить. Вона тоді з сином потехеньку одяглись, за золото — і гайда додому.

Салдат проснувся уже на розсвіті. Йому забажалось підлабузниця до молодиці. Лапнув збоку себе — нима. Він тоді по-

чав її звать: «усирусь, усирусь!» Ниодкликається! Він тоді громче позвав: «усирусь!» Ни одкликається. Він тоді полапав з другого боку, і теж нима нікого. Він смутився думав, що вони полягали в другому місці. Почав звать хлопця: «усрався, усрався!» Ніхто ни обізвася. Він тоді громче гукнув: «усрався!»

Хазяїн почув, схопився, взяв палку і почав салдата маслувать та причитувать: „Ах ти, бродяга, сукин син! Я для тебе на-слав, як для пана, а ти, як свиня, все міні припаскудив!”

Салдат ледве вирвався і тікача — забув про молодицю і про золото.

Записав од Руденко М. А. с. Кондратовка

КАЗКА ПРО ПОПА

Був в попа мужик із жінкою, і та жінка така славна, що піп влюбивсь в її. Їде жінка по воду, піп зобачив її і став підмовлять: так-сяк, а вона не слухає: набрала води та й пішла додому. Приходить і каже своєму старому, що піп просив її на ніч. А чоловік сказав: „Біжи до його, попроси — нехай прийде до мене, бо чогось дитина заслабла”.

Вона пішла і просить попа до себе, а піп став та й думає: «Що тут робить? Чи піти, чи не йти?» Не надумавсь: «Треба якось чоловіка з дому викликати, то тоді жінку підловлю...», та й каже:

— Біжи, нехай чоловік бере п'ять мішків і прийде до мене.

Ну, то вона пішла, сказала:

— Чоловіче, бери ти мішки, та й іди до попа.

Приходить — піп дає йому мішок жита, два мішки пшениці і два проса, та й каже йому:

— Тепер бери, запрягай бички і поганяй до млина. Той чоловік набрав, запряг бички і поїхав. Приїжджає на поле, попас бички, поки не смерклось, а там — за своє, гей додому. Приїхав додому, застає попа. А піп виглядів, що чоловік їде, та й сховавсь в мішок і ліг у запічку. Чоловік входить, каже до жінки:

— Давай вичеряти.

Вона дала вичеру. Повичеряв і каже:

— Може ще горілки є, то дай.

— Он, в миснику бири та пий. Він випив добре і питає жінку:

— Жінко, що то в запічку лежить?

— Не знаю, — сказала жінка.

Чоловік бере, а то піп. Бере його, садовить на стілець і обдира йому чуприну, і посадив знову в запік. Той каже до жінки:

— Біжи до попа, попроси на бал... Як нема попа, то попада нехай іде.

Жінка пішла, приходить — попа нема, кличе попадю.

Приходять, сідають вечеряти. Повичеряли, чоловік моргнув до жінки: «вийди». Жінка вийшла. Чоловік кладе попадю на землю і ну її валяти. Піп дивиця, що робиця, та з запічка — та виходе!

Приходить попада і говорить:

— Хто тебе так обдер — так, як чорта?

— А піп каже:

— А тибє хто пер?

То попада осміхнулась і круть назад, та й мовчить...

*Від Степана Стороженка, с. Слободица
Житомирського пов., 1897.*

КАЗКА ПРО ПОПІВ ТА ПРО ЇХ РОБІТНИКІВ

До одного попа найнявся роботник. Піп його питає: «А як же тебе звать?» «Єби так.»

Потім в другім місці попада: «Как тебя зовут?» — «Єбітошка».

А коли дочка — дівка запитала, як його звать, відповідь: «Жарко.»

Ось діждали вечера, всі полягали і вже поснули. Той роботник прийшов у кімнату до дівки і ну її пилити. Дочка соромиться сказати, то тільки крикнула: «Мамо, на мене Жарко!» А попада не розслухала (вчулося, що та говорить, буцімто їй жарко) та

й каже до роботника: «Єбітошка, отвори окошко...» А піп почув, але, щоб дочка не простудилась, кричить зі своєї кімнати до роботника: «Єбітак, не откривай!» А роботникові тільки того й треба — випилив на всі застави поповну, знявся й пішов собі десь далі найматись.

*Записав зі слів Максима Гр. Барана, 24 р.,
жонат, малописьм. Хут. Ново-В., Запор. окр.
У того навичерпані знання народної творчості.*

Рожко.

ПОПІВНА І СОЛДАТ

У одного попа була дочка, яка дуже любила «сікілятися» (тобто займалася онанізмом). Оце було, як наймуть робітницю, то вона цілий день бігає, як собака на вірвовці, а вечером до неї приходять попівна і давай тертися з нею. Ні одна прислуга не виживала в того попа більше місяця — каторга!

По селу пішли різні чутки про ту попівну. От один «салдат» розпитався добре у дівчат про попівну і задумав піти її одучить: добре випилить. Переодівся він у жіночу одежу й пішов найматися до попа. Найнявся. Робив день (а він, видно, був кухарем, бо знав як і борщ варить, усю жіночу роботу добре знав), а перд вечером попівні нетерпиться: бігає, сердиться, кричить, щоб скоріш кінчала служанка управлятися: взяла посуду перемивати, аби скоріш.

Далі управились і полягали трохи згодом. Коли солдат уже почав дрімать, прийшла в ту кімнату попівна, прилегла збоку, обнімає, пригортає, цілує, кладе ногу і аж віщить, тоді й каже: «Лягай ти, будто бі на мене, й прижми мене до себе».

Солдат, буцім то нехотя, нічого не знає, обережненько ліг (а в самого «солдобай» — хату перекинув би), а потім як заладить попівні по самі нікуди... А там ц...лки вже давно немає...

*Записав зі слів Максима Гр. Барана, 24 р.,
жонат, малописьм. Хут. Ново-В., Запор. окр.*

Рожко.

***

Раніш, що таки стояли по селах солдати — москалі, що ще селяни вважали кожного чужого чоловіка «солдатом». /Прим. записувача — Рожка/.

ЯК ОДНА ДІВКА БОЯЛАСЯ ВИХОДИТИ ЗАМІЖ

Один багатий чоловік мав дочку красиву. Якось одного разу та дочка пішла купатись. Розділась, влізла в воду. А на воді на гілочках були бджоли: одна бджола вкусила як раз за «семена». Дівка подумала, що це бджола її по...бла, і каже: «Бджола отака маленька, а як боляче було, як вона мені застромила. А що ж буде, як здоровенний чоловік застромить — це ж умерти можна... Я ніколи не піду за чоловіка, який має в себе такого страшного: піду за того, у кого немає чим».

Це підчув робітник того хазяїна і вирішив скористатись з цієї нагоди — оженитися на цій дівці.

Дівка була вже в літах і до неї на перебії приїзджали свати: різні собственики, графи. А дівка в одну шкуру: «не піду ні за кого; той не подобається, того бачити не можу.»

От, одного разу вона гуляла по березі біля річки, збирала цвіти. Робітник гнав воли попивати; один віл був без хвоста. Робітник прикинувся, буцімто не помітив хозяйську дочку, і вголос каже, ніби до вола: «Погано тобі, сірий, без хвоста, як мені без х...я». Дівка почула ці слова і подумала: «Це мій, бо в нього немає чим колоти».

Вона пішла, сказала батькові, що хоче вийти за робітника. Батько — докоряти, довго вговарював її, що вона ж дочка собственика, а він — робітник. А дочка — надріз: «Не піду більш ні за кого, як не віддасте за цього робітника!» Волі-неволі, батько повинен був віддати її за робітника. Звінчали їх.

Той робітник був обережний: не ліз до жінки, не виявляв, що в нього є чим, і спали вони нарізно. Коли це якось тижнів через два кличе старий брат тієї дівки до себе в куми. Пішли

ці обоє, вона була кумою. То ж підпили, погуляли. А ця все приглядається до дитини — яка вона хороша! Прийшли вони чи приїхали додому. Полягали спати нарізно. Коли це вона йде до чоловіка і говорить: «Ой, яка гарна дитина у тих... Як би й у нас така була... Я хочу, щоб і в нас була дитина, як би й гарно було...» Чоловік їй каже: «Ми зараз собі теж зробимо». «Так чим же? У тебе ж немає чим.» «Та я захватав на цю ніч у кума, по-пробуєм».

І вони попробували: як почали з вечора, то аж ранком поспули. Жінка втішалася, скільки їй хотілося, бо ж треба було віддавати кумові. Вдень жінка сказала чоловікові, щоб той ще коли попросив у кума на якусь ніч. Чоловік обережно провадив цю справу: через тиждень говорив, що ніби взяв у кума, і вони тоді мали полові зносини.

Аж ось поблизу ярмарок на селі. Наші молодята вирішили купити собі, щоб у них був свій. Поїхали на ярмарок. Чоловік пішов купити щось з одержі: чоботи й таке інше. А жінка не втерпіла: пішла сама по між рядами і поглядила, що висять ковбаси; підійшла і просить: «Продайте мені оцього!» Її питають: «Якого?» «Та оцього, хіба ви не знаєте?» «Скільки ж вам?» — питають її. «Та отак, — показує на руці, — приблизно чверть». Їй зважили четверть чайної ковбаси.

Вона пішла до воза, сіла під возом і почала притирати. А ковбаса кришиться, а вона чуть не плаче. Коли це йде чоловік: «Що та робиш таке?» «Та я вже купила...» «Та то не такий, я купив кращий, нехай я дома покажу». Дома чоловік розказав усе, як він трохи обдурив жінку.

Всі отакі «без сорому казки» закінчуються здебільшого такими словами: «Я до їх заходив не раз після того, щоб переобуться. Так вони все ї...уться».

*Чув від Степана Хорватів. Печеного, селянина,
женатого (молодзон). Хут. Ново-виктор.
Ново-Микол. Району Запорізької округи.*

Записав Рожко, 1928 р.

ГЛАДИЛО

Одна дівчинка ішла мимо пасіки і її вкусила бджола, і як раз вгодила за грішне тіло. Дівчинка зарипитувала: «Ай, би пропала я, ой болить, ой горить!» Прибігла додому і ни пиристає плакати. Дома була одна стара бабуся. Почула нисамовитий плач і пита: «Чого ти, дочичко, плачиш? Хто тебе забідив?» «Мене бджола вкусила». «А де саме вкусила?» «Та отут», — показала під пелину. Бабуся підняла їй пелину і почала придивляться і нашла жало — як раз на секелю. Вийняла його, показала внучці і каже: «Подивись, дочичка, яке воно манесиньке, а ти стіко шуму наробила. Як вийдиш зіміж, так у чоловіка може бути жало виршків 6 довжини і товщиною з качалку». Дівчинка подумала собі: «Од такого маленького жала та я чуть ни пропала, а од такого, як бабуся каже, одразу умру. Довіку ни піду заміж, хай хоч князь свата, все равно ни піду».

Ото вона дожила до зрослих літ, наступив їй 17 год, почали пробиватся до неї старости. Сватали жинихи багаті і красиві — вона і слухать ни хотіла. «Ни піду заміж нізакого, хай хоч золотий буде!» Батько й мате пошнуть її вговарювати: «Шо ти, дочичко, виридуїш? Зараз, поки літа ии втікли, ти ще молода, гарна. Гарні люди прибиваються, а ти постарієш, тоді ніхто і в двір ни загляне. Вибирай зараз по душі чоловіка». «Ни піду я, мамо, зовсім заміж, буду жити сама». «Ну, гляди, як хочиш, тоді на нас ни обіжайся, як буде уже пізно. Може ти думаєш поступить в монастирь, так час тобі добрий — будим знать».

Один бідний, никрасивий парубок зацікавився узнать, чого дівчина ни хоче виходить заміж. Одного разу вечиром вона сиділа у себе коло хати на призьбі. Парубок той підійшов до неї, сів збоку і завів розмову про старостів, про жинихів: «А чого ти, Оксано, ни йдеш заміж, тебе сватали гарні хлопці, і заможні, і вродливі?» «Ни піду я заміж зовсім!» «А шо ж за причина?» «Та то діло моє, я сама знаю, чого!» «А всеж-таки, тут шось ни так, шо-нибудь та гальмує». «А нашо тобі знать, Василю? Ти знай про себе, чого ти ни женися». «Та моє діло зовсім друге, я чоловік бідний, ни красивий, а к тому ж я нікуди ни гоюсь — та ж сама баба: у мене нима жала, за мене ніхто ни піде». «Я піду, сватай!»

«Та ти, Оксано, смієся за мене. Батько й мате твої ни согласятся оддать». «А я тобі кажу сватай, я батька й матері ни послухаю».

Після такої розмови Василь, ни довго думавши, наладив старостів і пішов сватать Оксану. Батько й мате ни соглашались Оксану за Василя оддать, упирали на те, шо вона зовсім ниду-ма виходить заміж. А жиних каже: «Шоб нам дарма ни тріпать язиків, давайте ми спитаім у Оксани, шо вона нам скаже». Мате спитала: «Ну шож ти, дочичка, нам скажиш? Ти казала, шо зовсім ни підиш заміж». «За Василя піду, а більше нізакого!»

Волю-ниволю батькові та матирі прийшлося согласитя. Запили могорич. Коли свати пішли додому, мате почала казать Оксані: «Шо ти, дочичка, в своєму умі? За кого ти виходиш: він же бідний, ни красивый, та ще й рябий! І вже під годами, він старий парубок, за його ніхто ни хоче вийти, а ти согласилась. Люди з нас будуть сміятись, скажуть: пирибирала, пирибирала і вибрала собі цяцю». «Хай сміються скіко хочуть, а я рішила вийти тіко за Василя».

Ото вони одгуляли свальбу і почали жить-поживать та добра наживать. Дождавшись ниділі, Василь з Оксаною поїхали на базарь. Він там купив собі косу, брусок і мантачку. Дорогою, як їхали з базарю, Оксана взяла мантачку в руки і спитала Василя: «Шо це таке?» «Та це ж мантачка». «А для чого вона нужна?» «Та я буду нею косу гладить, можно і по животу погладить, шоб ни болів». «Погладь міні, Василь, у мене болить живіть». Василь погладив її як слідує. Проїхали з вирству, Оксана знов каже: «Василь, погладь міні ще, живіт ни пиристав боліть». Василь і другий раз задвинув їй і погладив, як полагайтя. Проїхали вони ще верст 5. Оксана знов каже: «Погладь міні ще», А Василь» каже: «Погоди, хай люди проїдуть. Ти бачиш, он назустріч хтось їде і позади три підводи доганяють нас. При людях соромно гладить.» І шоб вона до нього більш ни приставала, взяв камінючку і кинув в річку, бо дорога була якраз понад річкою. Оксана спитала: «Шо це ти кинув?» «Та це я закинув гладило», «Шож ти наробив, як же я тепер без його буду? Зараз же лізь у воду та найди його!» Сама задубилась, влізла в воду і почала мацать рукою по дну.

Їхав мимо піп і остановився, спитав їх: «Шо ви шукайте?» Оксана обозвалась: «Та це ми, батюшка, шукаім гладило, посо-

біть нам найти, будьте ласкаві». Піп зацікавився узнати, що там за гладило, послухав, скинув штани, підобрав рясу і поліз у воду шукати гладило. Піп нагнувся, почав щупати по дну рукою, а Оксана зайшла ззаду попа і побачила, що у нього між ніг висить гладило та й каже: «Як вам, батюшка, ни совісно! Найшли гладило і мовчете». І схопила його за кляпа. Піп ледві вирвався та скоріш з води, надів штани і поїхав. Оксана засумувала, що піп завів її гладило. А Василь каже їй: «Ни журись, Оксанко, у мене дома є ще краще гладило. Приїдим додому, я тобі поглажу ни раз».

Записав од Долбина Ів. П., с. Кондратовка

ЯК ДОХОЖАЛА ДІВКА ЙШЛА ЗАМІЖ

Одна дохожала дівка йшла заміж за якогось воєнного писаря. Вона задумала скрити від чоловіка, що вона вже нечесна: хитра й бувала дівка була. Приготовила вона кусочок лимону, щоб як прийде жених перед тим, що лягти спати, намазати собі між ногами, і послала малого брата купити червоного чорнила, щоб полить замість крові.

Хлопець пішов у крамничку, попросив, щоб йому продали червоного чорнила. Але червоного не оказалось, то йому предложили й насовітовали взяти звичайного синього. Діло було вже вечером, так що, коли брат приніс чорнило, то дівка не подивилась, і не помітила, що це не таке, як їй треба. Полягали «молоді» спати. Дівка, безумовно, додержала всіх залежних від неї правил (конвульсії, стогін, плач і т. ін.). Перед тим, звичайно, вона намазала собі п...зду лимоном і воно її трохи стягнуло (кислота лимонна). А вже як оддавала свою «невинність», так полила собі між ноги чорнилом (показати, що кров страшенно пішла).

Солдат пішов ранком додому. Та як глянув собі на шинель й на штани (матню), аж там усе в чорнилі, тоді й каже: «Что за черт! І в канцелярії сьогодні ще не был, а весь в чернилах!»

У с. Копанях, Григорівського п.(овіту). Дніпропетровської (круги) від Максима Свиридовича Романюка, селянин, жонатий, років 25-26.

ЩО ЦЕ ТАМ ТРІСНУЛО?

Одна дівчина виходила заміж — така, що вже згубила свою честь. Вона дуже боялась, що чоловік як узна, що вона ни чесна, так дуже буде бить. Придумала на перву ніч свого молодого одурить. Купила партабак і сховала його за пазуху.

Ото вони полягали спать. Молодий, ни довго думавше, поліз на неї. А вона мирщі вихватила із-за пазухи партабак, раскрила його і наставила проти монди, шоб поймаць хуя і прищимить його кришкою партабака. І він подумав, шо у неї цілка. Вона щолкнула кришкою і ни поймала за хуя, та прищимила яйця. А як кришка партабака щолкнула, молодий спитав у неї: «Шо це там тріснуло?» «Та це цілка тріснула». Молодий догадався, шо вона хитрує, та й каже: «Так закинь же свою фальшиву цілку подальші, а то вона міні яйця прищимила».

Записав од Руденко А. П. с. Кондратова

ЯК МИКИТА НА ЯЙЦЯХ ПОВИС

Одного хлопця жинили дуже молодим. Він іще не тямив, як треба з жінками спать. Полягають спать і він ни зна, шо з нею робить: лижить, як чурбак, ни жартує з молодую жінкою і, головне, ни лізе на неї.

Пройшов день, другий і третій, а він все ни догадається, чога жінці треба. Вона рішила йти до матирі пожалуваться. Приходе вона до матирі і каже: «Мамо, я ни хочу з Микитою жить, я його брошу». «Шо ти, дурочка, здумала, люди сміяться будуть. Чим же він тобі ни понравився, він же хлопець бравий, рослий і вродливий». «Та шо з того, шо він вродливий, з лица води ни пить, а він не вміє спать, лижить, як чурбак, до мене не притуляітся. Нашо він міні такий нужин». «О, дочичко, ти ни знаіш, шо робить! Ти б його розворушила, показала б йому путь, шо треба робить. Він ще молодий, дурний, ни сміливий,

треба його повчить. Ну ладно, дочичко, сьогодні я прийду до тебе ночувать, я вас звиду, повчу його, як з жінкою спать».

Ото пішла вона, там повечеряла з ними і потім почали лягати спать. Теща лягла на полу вмісті з молодими. У Микити яйця були здорові і мошна як добра торба, так що муде йому мішало прилабузниться до жінки. Мате шипнула дочці: «Воруши його, хватай його, хватай його за хуя, мацай за муде, лоскочи его». Дочка почала його тормошити, жартувала з ним. А Микита одбивався: «Оленка, ни балуйся, ни щипайся, пусти, геть!» А Оленка ни броса — одно робе, маца його.

А теща слухала-слухала а далі каже: «Синок, шо ти на неї дивися, хіба ж ти з нею не завладієш? Зложи їй руки, повирни догори животом та на неї, вона тоді нібуде тебе тормошити. Микита послухав, схватив Оленку за руки, повирнув її догори животом — і на неї. Вона вроді як пручалась, а сама давно була напоготові, і ноги розставила. Він зібрався на неї і хотів було їй уткнути свого кляпа, а мошна з яйцями загородила їй дірку. Теща схопила Микиту за яйця, одтянула їх і держе на вісу. Зять тоді попав, куди треба, і почав шморгать. Вимахав Оленку, зліз з неї і зараз же заснув, захріп.

Оленка че спала, че не спала, так як години чириз дві знов почала його тормошити. Він проснувся і ни довго думавше — на неї. Теща помагала, піддержувала Микиті яйця. І так він за ніч разів три на Оленці побував і теща йому помагала. На другу ніч мате до дочки ни пішла, подумала собі: «Тепер міні там робить нічого, вони уже наладилися, тепер у них ніде діло як по маслу», а про те й з голови викинула, хто ж йому буде піддержувать яйця.

На другу ніч полягали вони спать, Оленка й каже: А хтож тобі, Микита, буде піддержувать яйця, як ти полізши на мене?» «Піддержуй сама». «Так міні ж самій ни зрушно — краще давай ми їх підв'яжим мотузком». «А як же це так можно зробить?» — спитав Микита. «А он у стелі єсть кільце, до якого коліску чіпляли, до його прив'язим матузок, а другим кінцем підв'яжим яйця і вони тоді ни будуть нам мішати». «Добре, так ми і зробим».

Микита найшов матузок, прив'язав його до кільця, а другим кінцем захватив себе за яйця і підтянув їх, щоб ни мишали.

Ото він зібрався на Оленку і почав шморгать. Відкіля ни возьмись, біда: у примостці як тріснула пирикладина і постіль з Оленкою обрушилась додолу, а Микита повис на яйцях. Він тоді як зарипитує: «Караул! Хто в Бога вірує, рятуйте!» Жінка злякалась, ни знала, шо їй робить — побігла до сусідів звать на поміч. Сусіди питають, шо там таке злучилося? «Та Микита на яйцях повис!»

Сусіди збіглись, одрятували Микиту од смерти.

Записав од Руденко В. Я. с. Кондратовка

У ВСІХ ТАКІ ШИРОКІ

Один парубок був ни смілий. З дівчатами ніколи ни спав і боявся з ними спать. Підійшла осінь, його жинили. Підійшов той день, шо треба з молодю спать. Він голову повисив, сумує, ниначе шо згубив. Бояри його спитали: «Чого ти такий смутний. Треба висилится, а ти ніс повисив». «Та я боюся з молодю спать, зроду з дівчатами ни спав». «Чудачек ти, чого тут боєся. Ти налий літру горілки, постав в головах в коморі — там, де спиш, а пирид тим, як з молодю спать, гарненько випий для смілости і тоді біз ніякого страху лягай з нею і роби, шо треба».

Молода цей день теж ходила смутна, як нисамовита. Мате догадалась, чого дочка ни весела та й каже: «Ни журись, донько, ни ти перша і ни ти послідня, я тебе виручу з биди. Хоч ти й прогуляла свою честь, а ми його одурим, шо у тебе ни ціла». Молода успокоялась, повисилішала. Бояри побачили, шо молодий сховав літру водки під подушку, і, вилучивши удобний час, зайшли в коморю і половину тії водки випили, а половину оставили молодому.

Настав вечір, відгуляли свальбу. Повили молодих спать. Молоді зайшли в коморю і причинили двері. Мате молоді прийшла на защиту дочки, стала під двірми і слуха, шо там будуть гомоніти. Молодий, прежде чим лягти з молодю, витяг з під подушки бутилку, щоб для смілости випити. Дивитися, а там уже половини бутилки нима, він тоді й каже: «О! Тут уже

якийсь сукин син побував!» Мате молодій, під двирми стояче, почула ці слова і подумала, що реч іде про честь її дочки, та й каже: «Ни гріши, синочок, це у нас така порода, у всіх такі широкі».

ТРИ ЧЕТВЕРТІ

Один молодий паринь жинився і ни знав, як треба з жінкою спать. Ляже спать, залізе на неї, тиче, тиче і ніяк ни попаде, куда треба встромлять. Тоді він рішив пітти до голови сільради, щоб він порадив йому, куда треба задвигать.

Ото він пришов до голови, поздоровкався і каже: «Товариш голова, будьте ласкаві, порадте міні, як треба з жінкою спать. Я нидавно жинився і ніяк ни попаду, куда треба задвигать. І вона скіснятєся направить, куди треба». «Чудак ти, хлопче! Такого пустяка ни можиш зробиць. Ти возьми, зміряй четвертю од рота до низу між ноги. Як одміряєш три четверті, там і буде та ямка, куда треба задвигать. А як ни зумієш і цього зробиць, так скажи міні, я прийду, поучу тебе, тіко приготов пів літри».

Настала ніч, ліг він з молодою спать. Почав він мірять її од рота і до низу між ніг. Одміряв 3 четверті і палиць його останувився далі манди, бо його пальці довші були, чим у неї. Тоді він виліз на неї і задвинув ій у сраку. Вона йому закричала: «Питро, шо ти робиш? Ни туда, вище треба!» «Ти там знаєш батька свого. Голова сільради лучче тебе знає!

Записав од Руденко Вяч. Як., с.Кондратова

МІЖ НОГАМИ ВОГОНЬ

Була одна велика панна і вона виписала собі таблицю, жеб хто її переговорив, то за того вона піде замуж. Приїздили до неї купці, обивателі — ніяким родом ніхто не міг її переговорить. Так вона тим довольна, що ніхто її не може пере-

говорить. То вона ще бере — псами цькує тих, хто не може її переговорить.

Найшовся один полісовщик — хороший хлопець.

— Дай я, — говорить, — піду, попробую того щастя. Йшов він день — на другий день зморився. Йшов він лісами, надібав курупатку — он її узяв собі у саквояж. Іде він дорогою, надібав чопики дерев'яні од бочки, що пиво возять, і того взяв собі у тую торбу. Приходить він до дворця до того, став собі і читає на тій таблиці. І так йому здалося страмно, що така-то хворіла. Лакей побачив через вікно, каже до його:

— Чого ти хочеш?

— А він каже:

— Я хочу з баришньою порадитись.

От пішов лакей, дав баришні знати. Баришня йому відповідає, що візьме його зараз у кімнату, і сказала:

— Дай йому чого їсти, пити, щоб він був доволін усім.

Він собі наївся, напився, ліг-положився спати. Встав він рано і думає собі: «Як би тут так утікти, щоб баришня мене не бачила?» Лакей приготував йому там самовар і їсти. Він собі чаю напився-наївся; убирається — вийшов на ганок, виходить на двір, та й зараз і побачив, що вона стоїть на ганку. Зараз він до неї говорить:

— Чого ти, баришня, закрисалась?

А вона говорить йому:

— У мене єсть між ногами вогонь.

Він до неї говорить:

— Позвольте я свою курупатку спечу там.

— Вона йому відповідає, що там єсть таке джерело — огонь заливає вода.

— Позвольте, баришня, в мене єсть такий чоп, що я заткну ту дірку...

Вже їм нема що говорить — пішли вони в сад.

— Друг мой милий, що б то було, якби ти мав такий сад?

А він відповідає їй:

— Я взяв би, вирубав, викорчував його і насіяв городу.

— Що б то було, як би на твій город — такий град, як ципка на циці? (Показує йому цицю).

А він до неї говорить:

— Що б то було, щоб такий стручок був, як мій пицьок, то б він зроду не буявся...

То вже вон переговорив її лучче, і вони собі побралися.

Михайло Рунашів, м. Чуднів, Житомирська ок., 1896.

ЯК БІДНЯК БРАВ БАГАЧКУ

Один парубок захотів попилити дівку. А вона йому не дає. От він і задумав трохи хитрощами підійти. Для цього зговорився з своєю тіткою, щоб вона допомогла. Та посовітувала йому...

Одного разу він назвав дівку кривоп...здою. Дівка злякалась, пішла до свідомої жінки і потрапила до тітки парубка. Та обслідувала: поставила маленького стільчика, звеліла дівці стать одною ногою на стільчик, а потім заголила дівку та як поглянула, і аж скрикнула: «Справді коса!!!» І звеліла подивитися самій дівці. Та перегнулась і пересвідчилася, що дійсно коса (бо одна нога стояла вище на стільчику). Тітка посовітувала виправити п...зду, щоб не була коса, і звеліла прорізати в полу дірку: «Ця дівка тут ляже, а ти з-під полу знай, що треба робить», — пояснила вона.

Другого дня прийшла дівка, парубок уже лежав під полом, запнутим ковдрою, на підмостках проти дірки. Тітка сказали дівці скинути з себе всю одіж і лягти на піл на дірку, животом униз. Сама вкрила дівку ковдрою і попередила, що хоч і будуть болі, то треба лежати, бо инакше нічого не вийде; і при цьому звеліла дівці читати таку молитву: «виправляйся, пи...дище, на нове копилище, виправляйся, пи...дище, на нове копилище!»

А парубок тим часом пристромив у дірку свого дурмана, та як загонить дівці по самі нікуди. Її аж корчі беруть, вона своєю молитву читає: «виправляйся...»

Так парубок попилів дівку скільки йому хотілося. А на вулиці при компанії той парубок біля дівки буцімто невзначай і ска-

же: «Виправляйся, п...». Та дівка злякалася: звідкіль це він знає? Вона знала, що парубок її любить страшенно і хоче сватати, та він бідний, а вона дочка багатого. От вона й питає його: «Що то ти все кажеш, де ти його взяв?» „Вийдеш за мене, так не розкажу челяді про тебе, — говорить парубок. — Я все знаю про тебе!» Дівка багача мусила вийти за бідного парубка, бо боялася залишитись назавжди дівувати, коли не піти за нього, і він розкаже всім.

*Чув від Степана Хвед. Печеного,
селянини-сапожника, жонатого, малописьменного.
Рожко*

ПРО ТРЬОХ, ЩО СВАТАЛИСЬ ДО ОДНОЇ

У одного багатого мужика була тільки ідна дочка. От же, приїхали її сватати три парубка — два дуже багаті, а третій — так собі — ні багатий, ні вбогий. Її батько каже:

— Ідіть, сини, спати, — що куму присниться, то взавтра міні скажіть. Якій міні сон уподобається, то за того відам свую дочку.

Пішли вони спати і всякий думав, який би тут сон придумав, щоб уподобавсь От, вони приходять вранці, а він їх питає: — А що, — каже ідному, — який тубі сон приснився?

А він каже:

— Міні, тату, сон приснився: де-то я їду у Крим на сіль, воли такі у мене сірі та великі, вози гарні, налігачі ремінні... І я де-то їду поміж житами та так міні весело! Та й прокинувся...

Туді батько питає другого, а той і каже:

— Міні, тату, снилось, що я де-то намолотив багацько жита та пшениці нав'яв — зараз приїхали купці і я їм продаю та беру гроші — все золоті да срібні, а бамажки — катеринки не порозрізувані... Та й дуже багацько набрав. Та й прокинувся.

Туді батько питає третього:

— А тубі, сину, що приснилося?

А той і каже:

— Міні снитъця та бзжитьця, грішне вертитьця, та до гори становитьця... А як стало світати, то я пішов на двір срати, обійшов кругом хату: добридень тубі, тату!

А батько каже:

— Здоров, сину, отепера я знаю, що сей не брехав.

Тіх двох прогнав а за третього дочку віддав.

*Від Андрущенка, Звенигородського пов.,
Київщина, 30. IV. 1898 р.*

РИБАЛКА ТА ЖІНОЧИЙ БРАТ

Приходить якийсь чоловік до рибалки та й каже йому:

— Чоловіче, перевези мене на той бік, я тобі горе і вмісті сміх зроблю.

Рибалка зацівився, думає, що ж воно таке.

— Ну, сідай вже, перевезу.

Сів той чоловік, переїхав, зліз з лодки, рибалка на нього дивиться. Він витягнув свого полового члена з матні та як ударе по лодці, лодка так і розлетілася, тільки тріски полетіли по воді від лодки.

— Ну, — каже, — оце тобі сміх і горе.

Рибалка сміється і сумує. Прийшов до своєї жінки, став розказувати: «Отаке мені горе случилось!» Жінка як це почула, та як крикне:

— Іди скоріше його заверни — то мій брат! Заверни, я з ним дещо переговорю.

Чоловік вискочив і завернув:

— Іди! Тебе систра твоя кличе!

Чоловік догадався, чого вона хоче. Зайшов у хату, поздоровкався як до своєї сестри:

— Ну, — каже, — дай хоч повечеряти.

Повечеряв, жінка каже:

— Будемо лягати спати. Ми з братом ляжемо одельно. Ти в тій хаті, а я тут.

— Ну, хай і так, — каже чоловік своїй жінці.

Полягали спати, той «брат» і почав зразу ї...ть (злягання робити) та як натискає її, а вона аж кречоче. Та щоб її чоловік не замітив, так вона: «Ох, і батько вмер; ой, боже, мати вмерла; ой, брат умер», — і так, поки не кончили.

На утро жінка з ним напрощалася і розійшлися.

1930 року, Кременчуцька ок.

ДО МОЄЇ ЖІНКИ НІХТО НЕ ПІДЛІЗЕ

То був собі чоловік і жінка, був у них наймит. І поїхав той хазяїн з наймитом у ліс по дрова. Ідуть та й балакають. Хазяїн каже:

— У мене жінка така, що ніхто до неї не підлізе.

А робітник той і каже:

— А що, дядьку, дасте, як я вашу жінку підманю?

— Оддам тобі, — каже, — хуру дров з возом і воли, — геть усе так і оддам.

Набрали туди дров і їдуть назад, а робітник і говорить хазяїнові:

— Їдьте ж ви, — каже, — позаді, а я побіжу вперед.

Прибіг він до хати, а та дядина вже й погасила. Він у вікно й стука:

— Одсуньте, отсуньте!

Вона й обзивається:

— Чого ти? — каже.

— Та одчиніть!

Вона й одчинила та й каже йому:

— Чого це ти прийшов?

— Шукайте, — каже, — свердла й долота.

— Нащо?

— Та таке, — каже той, — що стидно й казать.

— Та чого ти, кажи.

— Найшли в лісі два дуби — умісті зрослись, а між тими дубками дірка. Я, — каже, — стромив та не застромив, а дядько встромив та не витягне.

— Дурний ти, — каже, — хай, — каже, — там і стримить. Не диво на тебе було б, ти — холостий, а йому нема увіщо стромлять, чи що? Лягай дома спать... Твій, — каже, — не вліз?

— Ні, — каже.

Вона взяла, послала постіль і каже йому:

— Лягай.

Він і ліг упоперек постілі, наче й не знає, як іще лягать. Вона каже:

— Та отак!

Він тоді ліг, так і вона лягла. Та й гворить він:

— Я, — каже, — дядино, як кобилу, до..., то й сідлаю.

А вона й каже:

— Дурний же ти. Он у сніях лежить сідло, то возьми, та й мене осідлай.

Він узяв те сідло і поклав на спину, підтяг ті підбрюшники та й каже:

— Тут нема куди й підхвосника накидать.

А вона й каже:

— Там, каже, — в миснику ложка дядькова лежить, то візьми, заткни, то й накинеш.

А дядько стоїть під вікном, та й слуха усе, що вони роблять, та й каже:

— Як то? То хоч моєї ложки не паскудьте! А вона як почує, та з хати!

А він увійшов в хату, а її немає в хаті.

— Де ж це моя жінка?..

Та й побіг на двір. І побіг до свого кума у хату стукать:

— Куме, куме, одчини!

А кум і одчинив. Він увійшов у хату, та й питається:

-Ти не бачив моєї жінки?

А кум і каже:

— Яка ж ваша жінка?

— Та така, — каже, — у сидлі і в гнuzді, і ложка в п...ді.

— Той кум тоді свого кума — в шию, в шию!

— Чорти, — каже, — твого батька зна з твоею жінкою!.. Хо-диш, лихо в ночі, та тільки дітей колотиш!

Він і пішов додому та тільки у потилицю чуха та й каже:

— Оце то так! У потилицю набили, жінка пропала, й воли з возом і дровами одав, — тепер живи, як знаєш.

С. Адамовка Чигиринського р-ну, од Проценка, 1889 р.

ЯК ЖІНКУ ТЕЛЯ ЛИЗАЛО

В одному селі стояли солдати (за старих часів). До одного дядька поставили солдата на хватирю. Хата одна, в хаті холодно і спали всі в купі. Од печі — чоловік, посередині — жінка, а з краю — служивий. Одної ночі дядько слуха — щось сопе. Притупив та хвать служивого за член та як закричить: «Жінко, світи!» А та йому: «Та нема сірників.» «То біжи до сусіда позич!» «Так я боюся». «То на держи, а я побіжу!» Схвативсь і подався хутенько.

А жінка пустила служивого, той ліг, а сама взяла теля, витягла в його язик та й держить. Приходе чоловік. Присвітив, дивиться, дивиться, аж теля! «Ото, — каже, — а я думав, що то служивий!» «Тю на тебе, старий! — говорить жінка. — Та то ж теля таку звичку має, що як не полиже мені сраки, то й спать не ляже». «Коли так, то й так», — каже чоловік. І всю зимку лизало теля сраку жінці.

Прийшла весна, треба теля вигнать на двір, та й служивий вийшов у клуню спати. От жінка і наставля служителю: «Як виведеш теля в повітку, то ти його всю ніч ганяй, щоб аж мило з його милося». Служивий так і зробив. Прокинулись ранком, випустили теля, а воно, бідне, змучене, труситься. «Бач, — каже жінка, — одну ніч сраки не полизало, та що з ним сталося». «Ну, та вже в хаті не удержать» — на те їй чоловік. «Так давай, чоловіче, прив'яжемо його коло вікна. Я вистромлю у вікно сраку, воно полиже та й засне». Так і зробили.

Одного разу жінка пішла на весілля і загулялася а служивий не знав, що її нема дома, прийшов та й шкрубатить у вікно. Слухав, слухав чоловік, а далі й каже: «Дай я вистромлю сраку, може не пізна та й засне». Спустив штани, висунув сраку й жде. Служивий тиць туди — аж не таке. Та як схопить цеглину та як дасть дядькові в зад, так дядько й покотився в хату.

На утро приходе жінка, чоловік і почав її лаяти: «Ти, як ходиш, то ходи, а щоб мені на ніч додому верталася, а то я ліг, а теля підійшло й лиже вікно. Слухав я, слухав, а далі, думаю, може не пізно висуну свою сраку. Висунув, воно лизнуло — аж не таке, та як дасть лобом міні під зад, так я й пішов перевертя в хату!»

ЛІРНИК І ХАЗЯЙКА

Прийшов лірник до хазяйки Богу молиця. В його штані були порвані — спереду дірка і ззаду дірка. То вона його доганяє (як він виходив) і каже:

— Пождіть но, діду, щось скажу. Прийдіть до мене на ніч, я з вами щось маю побалакати. Вона думала, що в нього два — спереду і з заду.

Він приходить увечорі. Вона з чоловіку на полу спала, а дідові постилила на землі у соломі. То вона чоловіка оставляє на полу, а сама злазить ду діда, каже:

— Це мій брат старієшній, давно вже з ним не бачилась, хоч набалакаємось.

Полягали вони спати. Цей дід начина орати на її. Та вона все щось каже:

— Діду, обома, обома, діду.

Чоловік чує та і каже:

— Гапко, що це ти там плетеш? Все обома та обома.

— Ото мені, чуєш, такий сон приснився, що я топлюсь, а ти мене тягнеш однією рукою, а я кричу:

— Обома мене тягни!

Оп'ять вона починає:

— Обома, діду, обома.

Цей чоловік не довіряє, злазить давай мацати, аж там вони злиплися вкупу і він схватив рукою і кричить:

— Жінко, світи!

— Ну то сам світи. Я йому буду світити. Ти засвіти!

— Коли мені не можна, я ось диржу!

— Ну то давай я подержу, хіба там щось таке?

Він дав їй держати, а сам світить лучину. А жінка хутніше до теляти, лежало під лавою, схопила його за язик та й держить.

Засвітив та і дивиця, та каже:

— О, якая ти. Тиля тобі лиже, а ти спиш і не чуїш.

— Може вже і давно. А чом же ти не збудив мене?

Та й оправдалася.

*Від с(елянина) Пуздрача з с. Двірця
в Жит(омирському) п(овіті)*

ЛІРНИК ТА ЖІНКА

Чоловік держав жінку в руках, ключи диржав у себе, і ні до чого жінку недопускав. Застав лірник її саму в хаті і молиця Богу — бире грати на ліру. А вона каже йому:

— І не молиця, діду, І не грайте, бо я не маю, чого дати.

— Та чом же це ти не маїш чого дати, ти ж хазяйка в хаті.

— Хазяїн забрав у мене ключі і не допускає мене ні до чого.

— Ну то як же це так? То в тебе ж був і батько, і мати, і дитина, певне, була, то ти і нікого не поминаєш? Як же вони до царства небесного достануца?

А вона каже:

— А я знаю? Що ж я тобі дам, коли нема ж чого дати? Він до неї кивнув, моргнув, та каже:

— Оте дай, що в тебе є у п.. Ти маїш право те, кому схочеш дати.

Молодиця усміхнулась, лягла на полу да і протагнулась. Дід притулився до неї, зробив, що знає: «Господи, пом'яни твого діда, тата, маму, і бабу-бранку, діток твоїх маленьких! Господи, пом'яни їх до царства небесного! А ти ж мені дала і надала, соб твоя дусицька у Царстві Небесному була. А луце хліба, луце сала!.. А соб твоя дусицька в Царстві Нібесному стала!»

Чоловік в клуні молотить, а дід під клуною молиця та й примовляє. Чоловік почув, та й біжить до хати:

— Що ти йому дала?!

- Та що я йому дала? Я йому нічого не дала.
— Як же нічого, як він іде та каже: «Луче хліба, луче сала, щоб твоя душечка в Царстві Небесному стала!»
— А що я йому дала? Що мала, те дала. Ти своє все позамикав. А я своє дала.
— А не дало б тобі дихнути. То тобі цеє давати!
— Дурний, на сало! Що ж я йому дам? Ти ключі забрав. А це моє собствение. Кому схочу, тому і дам.
Вийняв ключи з кишені, кинув їй мизи очі, та каже:
— На, та з'їж їх, та другий раз цього нікому не давай.

1923. Житомирищина

ТО ТИ НЕ МЕНЕ ЛЮБИШ

- Каже жінка чоловіку:
— Та й люблю я тебе, чоловіче.
— Та брешеш, — каже, — то ти не мене любиш, а мого х...
А вона:
— Та ні, тебе.
А він собі й дума: «Стій! Оце я піду на двір, а таки накрию тебе, випитаю». Пішов на двір і врізав пальця, і покривавив матню скрізь, і взявсь руками й кричить:
— Ой, Боже мій, жінко, Боже мій!
— Чого?
— Та таке, що стидно й казать.
— Чого?
— Одрубав , — каже, — х...
А вона тоді й каже:
— Чорти б, — каже, — рубали, сукин сину, твого батька та твою матирь. Не було чого тобі рубать?
Та й пішла до свого батька, та й каже:
— Ідїть, тату, голубчику, заберїть мене, бо я з ним, сукиним сином, не живу, а тільки мучуся...
Батько думав, що таки воно може й правда — поїхав і забрав, так як свою дитину йому жалко.

Осталась тільки в того чоловіка одна хатка та кошарка. А він тоді стоїть та й дума: «Як би ж тепер її підвеселить?»

— Іди, — каже, — ось у кошарі возьми ще чоботи, а то ти забула ще чобіт узять...

Вона вийшла по ті чоботи, він їй і каже:

— Ну-мо, на останці хоч одрубком.

— А як там, — каже, — у бісового батька, одрубочком?

— Та ну ж, ну, — каже.

— Ну ж, ну, — каже, — Тільки попіниш, та й годі.

Він тоді коло неї як постаравсь, а вона й каже:

— Ай, зійшлися губочки до купочки, а х...й, — каже, — аж до пупа! А розлучаєш, стара собака, щоб тебе розлучило з душею...

А батько стоїть тоді та й дивиться: «Що це вона, одурила, чи що?..»

с. Адамовки, Чигаранського у(їзду), от Проценка, 1889.

БИЦЮ, БИЦЮ, ХІБА Й ТВОЮ МАМУ?

В одному селі жив чоловік і жінка і в їх було хлоп'я років 6. Одного разу поїхав чоловік кудись, а жінка напекла пиріжків, купила горілки і побігла кума коваля в гості звать. Прийшли, посідали обідать. От вона й каже йому: «Хто ляпне сметану на стіл, на того і лізти...» Коваль же, як чепурний чоловік, їсть чемненько, а вона нарочито ляпає. Пообідали.

Коваль, підпивши, зробився сміливий та й почав нагадувать кумі про те, що вона казала перед обідом. Кума цього тільки й ждала. Полягали вони на кроваті, а хлопчик сидів, дообідував і все те бачить. Через годину чи дві приїхав чоловік. Вона й дає йому їсти галушки, а хлопчик сидить та й каже:

— Бась, як дядькові ковалеві, так пирізьки з сметаною та горілку, а татові — галуски...

— Якому дядькові ковалеві? — питає батько.

— Та тут був дядько коваль, їли та пили, потім як почали слаками биться, так мамина нічого, тільки запинилась, а дядькова ковалева (показує по лікоть) ось стільки язика вистлочила.

Вибив чоловік жінку а сам пішов на село. Давай тоді мати тіпати хлопчика. Била-била й вигнала з хати. Пішов він став за ворітьми та й плаче. Коли це йде череда з лук, і йде теля і мичить:

— Ме-е, ме-е!

Жалко стало хлопцеві теля. Підійшов до нього та й каже:

— Бицю, бицю, хіба й твою маму коваль їбав, що плачеш?

ЯК ЖІНКА ЧОЛОВІКА ПРОДАЛА

Одна бариня була вдова і вона дуже скучала біз мужика. Вона побачила одну молоду жінчину і попросила, щоб вона купила їй мужика. «Вот, на тебе 200 рублей, сто рублей тебе за то, что ти постарайся найти мне мужа, а сто рублей отдай той жінчине, у которой ти возьмеш мужа».

Жінчина взяла 200 р. Прийшла додому і каже своєму чоловікові: «Міні бариня дала 200 р. Сто руб. міні за те, що я найду їй мужика, а за сто руб. я довжна його купити. Я согласилась та тепер і сама ни рада. Ну де його знадиш. Ни одна ни согласится продать свого чоловіка, хоч вона і каже, що їй нинадовго, а тіко на один тиждень». «То діло твое — взялась, так попробуй найти». «А шо я подумала, Питро: согласись ти побуть у неї. Ти од цього ни злиняйш, а 200 р. будуть наші. А то, як ни найду, прийдеться гроші їй вирнуть». «Та то гляди — як ти на це согласна, і я согласин».

Одвила вона свого чоловіка до барині і ни сказала, шо він її чоловік. Питро побув там тиждень, йому понравилось, він і ни вирнувся до жінки. Вона ждала — ждала, нима Питра. Пішла вона до барині, а чоловік сидить там за столом нарядиний. Як настоящий барин. Вона тоді і каже: «Чого ж ти ни йдеш, Питро, додому?» «Спитай у барині чого я ни йду». А бариня каже: «А чево ти пришла за ним, ти же мне его продала за 100 руб.»

Так він і остався в барині.

*Записав 16/11 1947 р. од Руденко Оликсахи Павловни
46 років, село Кондратовка*

СНАХАЧ І СНАХА

Один снахач підлазив до снахи, ни давав їй спокою. Вона похвалилась своєму чоловікові, він сказав: «Ти согласись і потребуй, щоб він приніс тобі сребряного рубля».

Настав вечир, син снахача повів у ночне коний і там він довго ни був, коний оставив на лугу і зараз же вирнувся додому, і ліг на місто жінки. Снахач думав, шо син у ночному, підмовив снаху спать з ним. Вона дала согласіє і сказала, щоб він приніс їй сребряного рубля. Настала піч, снахач підійшов до її постелі і тиче її в руку рубля. Син взяв того рубля і каже: «Сто ти, батя, пріньос мне додачі за то, что обменяімся хуямі.» Снахач нічого ни сказав, як ошпариний од його подався з хати. На другий день ранком на току молотили і син вийняв з кешені рубля, показав його всім і каже: «Сегодня будім могорич піть. Я с батей хуями поменялся і рубля додачі взял».

З того дня снахач ни став приставать до снахи.

*Записав 16/10 1945 р. од Соколова Захара Огейовича,
45 років, с. Кондратовка*

ЗЯТЬ І ТЕЩА

На виликодних святках пішов зять тещі в гості. Він в гостинець наладнав пшинишну паляницю, і щоб в руках її ни нисти, він запхнув її під очкур в штани. За дорогу, поки він дійшов до тещі, паляниця висунулась з-під очкура в матню. Прийшов він з своєю молодайкою до тещі, їх зараз же посадили за стіл і почали вгощать. Зять як сів на лаву, одразу почув, шо в матні замуляла паляниця. Він тоді й каже: «Чого ж я сижу, чого ж я гляжу, з парток ни достаю і тещі ни подаю».

Розстибнув матню і витіг звідтіля паляницю.

Записав од Руденко А. И., с. Кондратовка

ЯК ОДИН САЛДАТ РОБИВ СМІХ І ГОРЕ

Їхав один хахол возом та волами. Йому на зустріч іде салдат. Порівнялись. Той салдат і каже: «Хочеш, дед, я тебе сделаю смех і горе?» Дядько поцікавився, спинив воли; Як же ж то він буде робити «сміх і горе»? Салдат сказав скинути колесо, вийняв свого «дурмана» та як засатарить у ступку! Дід регочеться, аж об поли б'ється. Коли дивиться ступка лопнула й колесо розлетілось на дві половинки. Дід тоді вплач. Плаче й сміється. Треба ж їхати якомсь додому. Поїхав на трьох колесах, а ося кінцем оре землю. Салдат пішов далі. Приїхав хахол додому, розказав усе своїй бабі. А та як почувла, який у салдата салдобоядло здоровий, та й їй закортіло його спробувати. «Та чого ж ти не привіз його додому, те ж мій брат!»

Дід подумав, що й справді таке, що то був бабин брат, поїхав, догнав, привіз до себе додому. Вечером баба послала дідові на печі, а сама лягла з «братом» біля припічка. Вночі дід заснув, захріп. А баба з солдатом поближе полягали, щоб тепліше було. Солдат як засуканив бабі, вона аж крикнула, аж застогнала. Дід прокинувся: «Чого ти стогнеш, бабо?» «Та це брат сказав, що наш батько вмерли». Солдат ще як заправторить по самі яйця. Баба як закричить. Дід знов скрізь сон питає бабу: «Чого це ти, бабо?» «Та це брат сказав, що вмерли й мати». І так усю ніч. Баба все видумувала, що «вмерли» то брат, то сестри, то невістка.

Ранком зібралися випровожати за село. Баба й салдат пішли трохи вперед, полягали. Солдат зняв картуз, надів бабі на ногу, а сам почав «хитати» бабу. Нога хитається з картузом, а дід думав, що то вже прощається солдат (те двоє були далеченько впереді, а вона за паством дідові гаразд не видно було) та в слюзи: «Прощай, прощай, браток, звиняй, що я тебе не впізнав».

*Чув якомсь від Максима Свир. Романчука,
с. Копалі Павлоградської округи.*

І НАЇВСЯ

Ішов солдат у відпустку додому. Іде вулицею, а так близько над дорогою стояла хата. Він заглянув у вікно, коли жінка і чоловік вечеряють. І жінка така розкошна, що він і надумав її виїбати.

Заходить у хату: «Здразтуйте!» «Здоров» — йому кажуть. «Ви, дядьку, вечеряєте, а як подивитися з вулиці, то ви єбитеся!» «Та ну що ви!» «Ось подіть подивіться!» Дядько згодився. Посадив солдата на своє місце, а сам пішов під вікно — справді, їбуться! Увіходить він у хату. Тільки він до хати, а салдат з жінки. Сів і вечеря. «Їбетесь», — каже дядько. «Ану підіть ще подивіться».

Дядько пішов. Тільки дядько з хати, салдат на своє місце. Дядько прийшов під вікно, дивиться, і в верхню шибку, і в нижню — їбуться! Тоді стояв, стояв, потім — трах по шибці кулаком. Просунув голову кроз шибку, та й каже: «Так ви і справді їбетесь!»

1929, Прилуччино

МОСКОВКА І СОЛДАТ

Одна московка посеред двора мила діжку і ножем її оскрібала. Вона підтикала свій сарафан до пояса, а підтячка в сорочці була коротка. Пиртнулась вона в ту кадешку, а сраку одтобурчила до воріт і вся снасть у неї була видно.

Ішов по вулиці салдат, зайшов у двір, хотів попросить води попити. Побачивше таку картину, підійшов до неї, схопив за плечі і почав її шморгать. Московка почала кричати: «Пусті, акаянний, зарежу! Зарежу!»

А як уже допикло їй, забрало, тоді вона уже упів голоса каже: «Пусті, служивай, а то я табе калодочкой по лбу стукну».

Солдат кончив і подавсь.

Записав од Козлова Юхима Данил с. Кондратовка

ТЬОТКІН-ТА ВАНЬКА ПРЯШЁЛ!

Вбігає одна руська дівка до матері в хату:

— Мама, мама, тьоткин-та Ванька пряшел... Сапаги пря-
нес... Как ступайот нагой, а затем другой: «Нать вам, девки, три
капейки на конфетки... канфетку сдачі прінясіте».

Потім, як переказала, починає проситись піти з Ванькой в
ліс (то був двоюродний брат).

— Мама, я пойду с Ванькой в лес погулять...

— Дуня, не іді!

— Мама, я пойду!

— Нельзя, Дуня, не іді!

Довго дочка прохала, а далі питає:

— Мама, почему нельзя?

— Ти, Дуня, что-то потеряешь (натяк на ц...).

В цей час Ванька прийшов одвідати тітку і, почувши таку
розмову, впинився біля дверей:

— Мам, не потеряю!

— Нет, потеряешь!

В цей час зайшов Ванька і розмова дочки з матір'ю припи-
нилася. Поговорив племінник з тіткою, а потім і сам прикинув-
ся — словом, щоб тітка пустила Дуню з ним у ліс.

Пішли Дуня та Ваня в ліс. Коли вже трохи закрилися від
людського зору, Ваня трохи залишився позаді, а далі й каже:

— Дуня, ти потеряла.

А Дуня до нього:

— Ванька, отдай..., отдай, что ты нашел...

— Дик ета, Дуня, надать на место положіть, — відповідає
Ванька.

— Ну ти положи ева на место...

Присіли вона а далі й прилягли. Ну, Ваня не промах був —
загнав свого солдацького по самі яйця. Дуні вподобалася ця
гра — весела, сміється. Прийшли додому.

Дуня хвалиться матері:

— Мама, я не потеряла..., я била потеряла, дик Ванька на-
шол і полажил абратно...

Мати злякано:

— Єта он тебя уйоб!

А Дуня не розслухала (їй почулося, що «він памрџот»).

— Наверна, маменька, памрет. Как палажіл он єта мне, а сам дрожіт весь, как осінов ліст.

*Записав від Максима Свиридов. Романчука
в с. Копанах Павлоградской округи.*

І ЗАПХНУВ ЇЇ ЧЕСТЬ ПОДАЛЬШІ

Одна московка нагрущала свою дочку: «Гляді, донька, ні гуляй подолгу, бірягі свою честь. Патеряіш честь — плохо табе будя.»

Як раз під цей мент під вікном стояв хлопиць і слухав. Дівчина вийшла на улицу, до неї підійшов той хлопиць і каже: «Кулішка, ти вчера потеряла свою честь, а я поднял іє». «Ванька, атдай. Ди атдай, а то міне будя матушка браніть». «Ладно, я прінясу, ана у меня дома».

З улиці він пішов до неї під повітку спать і каже: «Вот я при-нес твою честь, і чтоб ти іє більше ні теряла, давай я заложу іє табе поглубже. Лажісь.»

Кулішка лягла, задубилась. Він на неї, і запхнув їй честь подальші. Вимахав її добре, а потім сказав: «Ну, таперіча уже больше нікогда не потеряіш — ни вискочить».

На другий день Кулішка похвалилась свої матирі: «Матушка, я аднажди, било, потеряла свою честь. А Ванька паднял і запхнул мне поглубже, таперіча ана нявипаде». «Ах ти, дурочка безталковая! Ди йон табе обманул. Ти потеряла свою девічу честь!»

Записав од Руденко А. П. с. Кондратовка — 21. 11. 1944 г.

ВОНЯТЬ В ЦЕРКВІ

Один москаль в церкві стояв з боку барина і таким вонючим набздів, що пан аж носом закрутив. Потім пан обирнуся до москаля і пита: «Єто ти навонял? Признайся — 25 дам». А москаль подумав, що пан 25 руб. гроший дасть і признався панові: «Єто я, барин, навонял. Я, барин, нідюже сильно воняю, вот мой сосед Ванька, тот ішшо сильнее может навонять». «Ну, приходіте, дам вам по 25».

Прийшов москаль з церкви, пообідав і пішов до сусіда Ванькі. Прийшов і хвалиться: «Ванька, я ниньче бил в церкві і, пизнатся, согрешіл — навонял. Возле міне стоял барін і услышал запах. За то, что сознался, посуліл дать мне 25 целкових. Я сказал, что мой сосед Ванька может навонять ішшо жеще. Йон сказал, приходіте оба, дам по 25». «Єто, Грішака, ні плахоє дело, подзаработаем маленько, а калі же ми до яго пайдем?» «Да ідем завтра, поєдім побольше кваску і пайдем».

На другий день, після снідання Грішака з Ванькою одправились до барина. Приходють тудя, прислуга їх зустріла і пита: «Шо вам нужно?» «Ми пришлі до баріна, скажі яму, что бздеци пришлі». Прислуга пішла до баріна і доложила, що кузнеци прийшли. Барин сказав прислузі: «Пойді, скажі ім, что кузнецов мне не нунужно». Вона вийшла і сказала москалям: «Барін сказав, шо йому кузніцов нунужно». «Да ти ні так яму доложила. Ти паді, скажі баріну, что бздяци пришлі». Прислуга пішла до барина і каже: «Барін, мужічки еті не кузнеци, я не поняла, а оні говорять, что оні бздеци». «Ага, тепер я знаю, кто оні, пусть ідут на конюшню, а атаману скажі, что я приказываю всипать ім по 25».

Москалі пішли на конюшню і там місто гроший получили по 25 розок, і вже після того вони боялись вонять в церкві, вже близько ни становились коло барина.

Записав од Серіка Івана Фидотовича, с. Кондратовка, житель с. Угроїди.

БОЖИВСЯ, ЩО ВОЗЬМЕ ЇЇ ЗАМІЖ

Один парубок дуже полюбив дівчину. А вона, хоч і ни одганяла його од себе, а він їй ни нравився, так шо думки в неї ни було вийти за його заміж. Він щодня приставав до неї і казав, шо возьму тебе заміж нипримінно. В одну ніч він жартував з нею і дуже її роздратував. Він підлабузнивсь до неї і проколов їй цілку. При цьому він божився, шо возьме її заміж. На другий день вона похвалилась матирі: «Матушка, я Васяку обманула, сказала чо замуж пайдю за яго, і дала яму, а будя сватать замуж — не пайдю». «Дурочка, ди йон табе обманул, а ні ти яго!»

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка

КОВБАСА

Руский чоловік очам своїм ни віре, а нипримінно полапае руками.

Один армянин на базарі торгував ковбасами, капчоною рибою і всякими продуктами. Підійшла до його одна баринька, взяла в руку капчону ковбасу і почала її лапать та прижимать. Армянин подививсь на неї і каже: «Покупай, калбас харош, ні лапай, ана і так твердий, ето тебе ні хуй, толше ні будет».

Баринька засоромилась, пішла од його, ни купила. Підійшла друга, взялась за варену ковбасу і почала її мацать. Армянин подививсь на неї і каже: «Покупай, калбас харош, толстий, какой іще тебе нужно? Сколькo ні даві, іще толше не будет, ето тебе ні хуй.»

Вона засоромилась, назвала його дураком і подалась, ковбаси ни купила.

Збоку армянина сидів руский, торгував рибою. Він став казать армянинові: «Карапет, шо ти робиш, ти всіх покупатилів од себе одоб'єш, за цілий день нічого ни вторгуєш і міні тормозиш торговлю. Ти з покупателями обходся повежливіш. Всячеськи хвали свій товар предлагай всім, а так ни виражайся. Хай лапають, товар наш од того ни злиня».

Карапет послухав. Підійшла третя бариня, товста та висока. Він почав хвалить ковбасу: «Бариня, покупай, калбас хорош, свіжий, вкусний, жирний. Колбас на все пригодний: хорош для гості, хорош самому скушать. Колбас будет хорош і тем, у кого муж нету». Бариня нидогадалась, потребувала одрізати 200 грам. Карапет спитав: «У тебе муж єсть?» «Нет.» «Бірі колбаса больше, 200 грам будет короткій. Покупай 500 грам. Как раз буде по тебе».

Вона послухала, взяла 500 гр., бо дуже розхвалив ковбасу.

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка

РУСЬКА ДАМА І АМЕРИКАНЕЦЬ

Один американський представитель їхав / Москві на автомобілі. Він сам був і за шофiра. За ним учипилась руська дама. В путі машина остановилась, шось розладилось. Він поліз під машину справлять. Вона трохи підождала і собі полізла під машину. Там вона його соблазнила, зладила з ним. Він на неї і почав шморгать — забув, шо машина уже готова. Вона пихтіла, пихтіла і покатила. Американець так увлiкся, шо ни замiтив коли машина пішла. Підійшли до них мимо проходящі люди, думали, шо вони побиті. Городовий побачив і крикнув ім: «Что ви тут делаіте, машина ваша уже 5 минут как ушла!»

*Записав 21/11 1947 р.
од Руденко Оликсахи Павловни 46 р.,
с. Кондратовка.*

РАБОТАЮТЬ НА ДОМУ

В Москву приїхав представитель од Американської республіки. В розмові з нашим комисаром він спитав: «У вас тепер домов терпімості нет, а как же тепер живуть у вас леді?» «Да у нас називають їх не леді, а бляді. Онi работають каждая у себя на дому».

Записав од Вельма Лар. Нікол., с. Кондратовка.

ШО ВИ ТУТ ДЕЛАІТЕ?

Один американський представитель приїхав по ділам диржави в Москву. Одного разу їхав він по городу в автомобілі і сам правив машиною. З ним їхала руска дама. В путі машина остановилась, шось розладилось. Він поліз під машину справлять. Вона ждала-ждала, показалось їй, шо він там дуже довго возится. Полізла і собі під машину узнать, че скоро він наладе. Там вона його соблазнила, він зобравсь на неї, а про те й забув, шо розложину часть уже справив. Машина покаталась без сідаків. Люди збіглись дивитися, думали, шо їх машина подушила. Міліціонер підійшов до них і каже: «Шо ви тут делаіте, машина ваша уже 5 минут тому назад як ушла, а коло вас толпа народу собралась».

Записав од Вельма Лар. Нікол., с. Кондратовка

ПОВ'ЯЗКИ НА ШИЇ

Один еврей провожав свою жінку на курорт. Як виряжав так він їй приказував: «Ти смотрі, Злата, мужчинам не позволяй нахальнічать. А еслі какой нахал позволить руку совать под юпку, так ти дальше повязок совать не позволяй».

Приїхала вона на курорт і там скоро познакомилась з мужчинами. І шоб глибше мужчины засували руку під юпку, вона

ризинки щоразу придвигала вище. А уже, як далі придвигать їх уже було нікуди, так вона їх зовсім зняла і наділа на шею.

Товариш написав Пейсаху пісьмо, що його жінка гуля во всю. Пейсах приїхав до жінки на курорт, дивиться а у неї повязки не шеї. Він спитав її: «Почему резінки оказались у тебя на шеї?» «А потому, что їх уже некуда било передвигать».

*Записав 21/12 1947 р.
од Руденко Оликсахи Павловни 46 років
с. Кондратовка.*

ПОЗАВИДУВАВ АРТИСТАМ

Один старий єврей позавидував артистам, що вони мало роблють, а виликі гроші получають. Одного разу, сідяче за обідом, він сказав своїй старусі: «Чуїш, Рівко, що я надумав?». «Кажі, я слухаю». «Жевем ми бідно, нуждаїмся, заробіток мій лидачий і ніхто нам ни помога. А шоб нам получить виликі гроші, давай ми виступим на сцену.» «А шо ж ми там будем робить?» «Та ми совиршим половий акт і всі будуть з охотою дивитця». «А як же ти напишиш у афишах?» «А я напишу, шо буде поставлена любовна комедія». «Ни плохе діло ти, Пейсах, придумав, тіко я боюсь, шо зрителі заплещуть у ладошки і закричать «Браво! Браво! Біс!» А ти ни зможіш повторить, хвате з них і одного разу».

*Записав 23 лютого 1948 р.
од Руденко Оликсахи Павловни, 46 років,
с. Кондратовка.*

РІЗНІ РУБЛІ

Одна єврейка сказала своєму Абрамке: «Чуїш, Абрамка, ти кождую ноч лазіш на меня і нічево за ето ні плотіш; пріноси хоть по одному рублю каждый день. Прі нужде оні тебе жі прігодятся».

З того дня Абрамка почав приносити щодня по одному рублю. Вона устроляла на стіні копілку і тудя складала свій заробіток. Чириз год Абрамка проторгувався, оказалось у його ни дочоту тисяча рублів. Прийшов він додому і каже: «Рівко, мне ніщастя: я проторговался, у меня тысяча руб. нідочету, а я тебе наносіл только 360». «Ні печалься, Абрамка, найдем і больше тисячі». Тоді вона взяла копілку розбила її, з неї посипались рублі, трояки і п'ятерки. Посчитали, там оказалось більше тисячі. Він тоді каже: «Откуда ето, я тебе пріносил рублі, а тут оказалось разние?» «Так я с тебя брала только по одному рублю, а сдругіх я брала больше».

*Записав 23 лютого 1948 р.
од Руденко Оликсахи Павловни, 46 років,
с. Кондратовка.*

СОЛОМОН, ТУШІ ВОГОНЬ!

Одна єврейка, як вийшла заміж, так ни раз ходила з своїм жинихом в ліс на прогулку. В полі їй доводилось бачити свиней з поросятами, коло кожної свині ходило штук по 12 поросят. Вона подумала, шо по стіко дитинчат і в женщины буває.

Пройшло дев'ять місяців, єврейка заходилась родити. Діло було пізно вечиром, горіла лампа. Вона лижала на кроваті і од боли стонала і кричала. А потім, як підійшов кінець, вона напнулась і дитина вилзла. Тоді вона як закричить: «Соломон, туші огонь, а то вони все повилізють!»

*Записав 23 лютого 1948 р.
од Руденко Оликсахи Павловни, 46 років,
с. Кондратовка, больниця.*

ПРИМЕТИ

У одного жида було багато дочок. Одна з них на лице була красива, тіко ниохайна. Бувало, піде на двір — про себе сраки ни підотре. Один татарський князь украв її в свій гарем. Жид кинувся її шукать. Довго йому припало ходити по всіх городах і селах і ніде ни міг найти, а далі натрапив таки на слід. Зайшов він до татарського князя і потребував з його, щоб він оддав його дочку. Князь спитав у жида: «А які ж у твоєї дочки примети, почем ти узнаїш шо вона твоя?» «Я її одразу пізнаю. У неї повсігда срака в гівні». «А, коли так, так забирай її!»

Записав од Руденка А. П. с. Кондратова.

ВИРУЧИВ ДОЧКУ

У одного єврея було багато дочок і усі вони були красиві. Один багатий граф побачив їх і йому одна дуже понравилась. Граф приказав лакеям саме крашу украсте і доставить йому в гарем. Лакеї ухитрились схопити саму кращу єврейку і привезли до графа.

Єврей кинувся шукать свою любиму дочку. Їздив, їздив і ніде ни побачив, а потім він прочув од людей, шо якусь дівчину визли до графа. Він пішов до того графа і каже: «Оддайте міні мою дочку». «Я не знаю твоей дочері, у меня їх много і все одна на другу похожа. Ти скажі, какая у ней есть особая примета.» «Моя дочка примітна — у неї повсігда жопа буває в гівні». «Забірай ейо, такой мне ненадо!»

І таким чином удалось йому виручить свою дочку.

*Записав од Руденко Оликсахи Павловни, 46 років,
с. Кондратовка 19/12, 1947 р.*

ДАРОМ ВІДПУСКАЛА

Один молодий єврей Мойша жинився на Сарочке. Одного разу уже на дьятому місяці Мойша заходився біля Сарочки, вона в кухню, він за нею, вона в спальню — він за нею, і одно пристає до неї, щоб лягла. Вона тоді й каже йому: «Что ти, Мойша, мне нельзя, я скоро родить буду. На тебе 20 р. да найди себе порядочную женщину».

Мойша пішов до її подруги Рівки, договорився з нею за 5 руб. Вдовольнився і пішов додому, приніс Сарочке 15 р. здачі. Вона каже йому: «Ти, Мойша, наверно нашел непорядочную». «Нет, я нашел хорошую». «Скажи какую, я ничего не буду иметь». «Я с Ривочкой». «Ах, какая она гадкая, взяла деньги. Как ее муж нуждался, так я ему даром отпустила».

*Записав од Руденко Оликсахи Павловни,
46 років, с. Кондратовка.*

У ТЕБЯ ЛУЧШИЙ

У одного єврея був син Мойша, годів 16-ти. Мойша вночі заходив до прислуги і приставав до неї, хотів підлабузниця до неї. Прислуга заявила хазяйці, що до неї пристає Мойша, ни дає їй спокою, і як він і на далі буде її тривожить, то вона нибуде в них жить. Єврейка рішила сказати своєму мужу Лейбу. Він посовітував свої жінці помінятися містами з прислугою, щоб удостовіритися, че правду каже прислуга, що до неї приходе Мойша.

Настала ніч, єврейка лягла на постіль прислуги, а прислугу уложила на свою кровать, так як опівночі Мойша зайшов у кімнату до прислуги і направився до її постелі. Мате лижала, мовчала, вижидала, вижидала, шо він буде робить. Мойша підійшов до постелі, полапав — лижить хтось мовчки. Він тоді, ни довго думавше, осідлав її і задвинув як полагайтся. Вона ни стала пручатся, подумала собі, шо він ни буде знать, шо був на матирі.

На цю пору Лейба ішов на перевірку, а вона йому каже: «Кончай, кончай, Мойша, у тебе лучшій папіного».

*Записав од Руденко Оликсахи Павловни,
46 років, с. Кондратова.*

НАКАЖИ МЕНЕ

Один молодий єврей Мойша посватав баришню таку, котра виховувалась так, що ні знала, для чого у неї між ногами ямка. Вона думала, що вона учеплина тіко для того, щоб з неї пісять.

Уже в день свальби Мойша пішов з молодю пройти по саду. Стали вони виходити з двора, а півінь стрибнув на курію і почав її душити. Вона спитала Мойшу: «Что ето пітух делаеть?» А він каже: «Да ето он наказуєть єю за то, что она пукнула».

Ото вони пройшлись по саду потім зайшли вони в бесєдку і усілись там на лавочці. Там вони любезничали, обнімались, цілувались. У неї кров заграла, їй дуже захотілось. Вона тоді й каже йому: «Мойша, я пукнула, накажі мене». Мойша догадався, чого їй треба. Повалив її на лавочку і наказав, як полагаїтьсь. Після того вони ше посідили кілько филин, вона знов йому каже: «Мойша, я пукнула.» Він знов почав її наказувати. І ото він разів шість на неї лазив, все наказував. У Мойші пристав вставати член. Трохи згодом вона в сьомий раз заявила йому: «Мойша, я пукнула, накажі мене». Тоді Мойша сказав: «Хоть ти й пукнула, і хоть усєрись, а я больше не могу».

*Записав 27/07, 1946 р.
од Руденко Вячеслава Яковлевича,
22 років с. Кондратова.*

ОБРИЗАНИЙ

Один руський парень влюбився в єврейку. Йому припустили прийняти єврейську віру. Він принуждений був погодитися. Сопурили над ним по закону Моїсея обрїзаніє і тоді він жинився. А крестика він ни скидав з шеї. Пішов він в купальню, там його товариші були. Вони побачили крестик і кажут: «Шож ти прийняв єврейську віру, а крестик носиш». «Так це я для того ношу, шоб показати Руському Богові, як прийде на землю. А як прийде єврейський Бог, так я йому покажу хуя, він буде бачить, шо я обрїзаний».

*Записав 17/04, 1943 р.
од Руденко Вячеслава Яковлевича, 18 років,
с. Кондратова.*

ВСЯ МОКРАЯ

Один коваль жинився на єврейці. Він щодня працював в кузні з ранку до вечира і за день так умаїтсья, шо вечиром довго ни сидів, а як повечеря, так і ляга спати, і тіко шо ляже, уже й захропе. А уже зорькою проснеться і підлабузнитсья до жінки. Вона була нидовольна на його, бо їй хотілось з вечира вдовольнитсья, і він спав.

Вона подала на його в Суд. На суді спитали її: «А какая для вас разниця получіть удовольсьвіє, с вечера ілі утром?» «А как же, утром мне нужно ідті на базар, а я вся мокрая, зябну».

*Записав 20/10, 1946
од Руденко Оликсахи Павловни, 46 років,
с. Кондратова.*

ЦИГАН ТА ЦИГАНКА

Один циган та циганка йшли на ярмарок. Коли діходять до річки дивляться — рибалка ятері ставить. От циган почав гукати:

— Дядьку, дядьку, йдіть, перевезіть!

— Рибалка послухався і під'їхав. Дивиться рибалка на циганку, а вона дуже красива. Він і придумав: «Візьму саму циганку, а циган хай на березі залишається». Так рибалка і зробив.

— Циганка сіла, рибалка враз човна відпихнув, а циган залишився на березі. Вони вдвох поїхали. А рибалка з циганкою почали робити злягання. Циган як побаче, як крикне:

— Крути сюди, верти сюди.

А циганка йому з лодки відмовляє:

— Хоч крути, хоч верти, а не попав як ти!

Записав цей анекдот Коробка Ніл в с. Градизькому, Кременчуцької округи 15. XI. 1929 року від Постола Степана, 23 роки, малописьменний, він чув від інших хлопців. Виключно цей анекдот переказується в народі з уст у вуста, особливо серед молоді.

ЦИГАН І ПІП

Один циган найнявся до попа в робітники. Він був красивий, рослий, кучірявий. Попадя спитала: «Як тебе звать?» «Мене звать «Дири мене тут», Спитала його попова дочка: «Як тебе звать?» «Мене звать «Свирбить». Потім спитав піп: «Скажи, як твоя фамілія, мення і по-батькові?» Циган сказав: «Мое мення, по батькові і фамілія «Довге дячки, накидайте двері на крючки, всих прилигаю».

Ото він пожив там з півгода і ухитрився підлабузнитися до попової дочки, а потім побував і на попаді: вона ни знала, думала, шо піп, а опісля розібрались, шо то був циган. Вони ладилась за цього його прогнать.

Циган догадався, шо його хочуть прогнать, постарався обокрасте їх і гайда. Циган далеко ни пішов, а найнявся до пана

в другому селі. Пан на якийсь празник здумав поїхат до церкви. Барин позвав цигана, вилів йому податі коний їхать до церкви. А циган каже: «Барин, я туда ни поїду, там піп дурак». «Ти слухай і виполняй то, что тебе приказують!» Циган пішов, запряг коний в бричку і поїхали вони до церкви.

Барин став на видному місті, а циган став ни далеко од дверей. Попова дочка побачила цигана і шепче матирі: «Мамо, Свирбить». «Почеші, доченька, да стой молчі». Трохи згодом попаді прийшлося оглянутися назад і побачила коло дверей цигана. Тоді вона крикнула попові: «Батюшка, дири мене тут, скорей,» Піп вийшов з вівтаря і побачив цигана, та як крикне: «Дячки, накидайте двері на крючки, всіх прилигаю!» Люди всі хлинули з церкви і барин вискок, і вилів циганові податі коний.

Дорогою пан сказав циганові: «Правду ти казав, шо піп дурак».

*Записав 17/08 1944 р.
од Соколова Захара Огейовича,
45 років с. Кондратовка.*

НАШАРМАКА

Один заслужонний генерал, старий холостяк згадав свою молодість, нарядився, причипурився, взяв з собою динщика і одправився в первокласний бардак. Там він одкупив собі самий кращій номер, заплатив 50 руб. Підчипив собі саму кращу баришню. Набрал разних вин і дорогих закусок і пішов з нею в №.

З початку вони випили добре і закусили, у генерала кров зашивилася. Полягали вони на койку. Генерал почав шивилить свого члена а він ни встає. Вона лижала уже напоготові, а він ніяк його ни роздратує. Уже разів скіко поціловав баришню, ни помоглося. Генерал розсердився і скомандував: «Стать во фронт! Слухай команду. Раз, два, трі: стой! Руки по швам! Слухай, нігодяй, подвергну домашньому аресту на 3 дня. Приказую: поднімісь, возьми под козирьок. Слухай, мерзавец, поставлю под ружье с полной выкладкой!» А член його ни з міста, як матузок висів.

А динщик стояв під двірьми, все підслухав, а потім сховався. Баришня баче, що з генерала діла нібуде, піднялась та й каже: «Дісципліна ваша нікуда негодна, подчиненні не слухають вас. Ідемте лучше випьем да закусім». Генералові стидно стало, він наскоро одігся та ходу додому, ни став і динщика шукать.

Динщик був паринь красивий і ниглупий. Він замітив, шо генерал од баришні удрав, підійшов до дверей, постучався. Вона одкрыла двері і спитала: «Шо вам угодно?» «Я приходив з генералом, котрий був у вас, так він міні поручив занят ваш №». «Ладно, заході». Вона, будуче роздратованою генералом, рада була й рядовому.

Динщик там добре випив, закусив і з баришнею вдовольнився, скіко хотів. Динщик ішов додому і розмишляв: «Спасибі генеральському хую, шо спасував — получил я всі удовольствія і нашармака».

Записав од Козлова Е. Д. с. Кондратовка

ПРОМИЖУТОК

Один офіцер ляв динщика за те, шо він пішов кудись і забарився там: «Нігодяй ти, жопа ти, пізда ти!» Динщик мовчав, а далі каже: «А ви, ваше благородіє, ни се, ни те». Офіцер задумався, шо це значить, ни се, ни те. Спитав він у фитфебеля. Він йому сказав: «Так називають проміжуток, котрий находится між сракою і пиздою».

*Записав 10/05, 1946 р.
од Соколова Захара Огейовича,
с. Кондратовка.*

ПРОГАДАЛА

Одна баринька замітила, що пізно вечиром до прислуги хтось приходив. Дождавшись ранку, бариня підозвала прислугу і почала їй давати натацію: «Ти, Маруся, нісмей нікого по ночам прінімать. Тут будуть бродіть разніе проходімци, оні нас обворують і можуть побіть нас». «Я, бариня, нікого ни пріймаю.» «А вчера хто бил? Я слішала все!» «Та то мій кум з нашого села, він служе дворником в земські управі. Він нидавно був дома, так приходив сказать, що міні мате пириказувала». «Ну, смотрі, Маруся, чтобы с етого дня в нашем дворе посторонніх ліц і нога небила». «Слушаю, бариня».

Чириз кілька днів бариня знов замітила, що до прислуги хтось ходє. Дождавшись ранку, бариня призвала прислугу і почала: «Ти почему, Маруся, не ісполніла моего пріказанія? Я тебе говоріла, чтобы в нашем дворе посторонніх і нога не била, а ти снова прінімаіш». «От хрест Божий, бариня, нікого нибуло!» «Не врі, говорі правду, а то без расчєта випровожу і гроша не заплачу». «Чим хочєте, бариня, побожусь — у нашому дворі за цілий тиждєнь і душі посторонніх нибуло», «Врєш, я слішала. Вчера кто у тебя бил?» «Та то заходив барин, подивився, чи нима кого постороннього». Бариня тоді подумала: «Прогадала я, напрасно я запритила ходіть постороннім, хай бє ходив до неї кум, а тепєр наверно ходє до неї мій муж».

Записав од Козлова Е. Д., с. Кондратовка.

МАСЛО

Одному панові товариші підсміхали, що до його жінки ходє любовник. Йому ни вірилось, а все ж таки кортіло дознать, чє правду вони кажуть. Задумав він її провірить.

Одного разу визвали його в город на дворянське собрание. Пирид виїздом він взяв двоххунтову гирю і під кроваттю причипив її до пружинного матраса. Під ту гирю поставив горщок

смитани. Він приспособив так, що гиря буде вмочатися в смитану. Ото він устроював таку ловушку і поїхав. На собранії він побув днів три. Приїхав додому, кинувся подивитися під кровать, че гиря була в смитані. Коли подивився в горщик, а там за місто смитани оказалось масло.

*Записав 14/10, 1947
од Ілляшенко Івана Ягоровича, 56 р.,
с. Кондратовка -у больниці фершалом.*

ДУНІН КОМПРЕС

Один поміщик свого сина поручив доктору виховати так, щоб він ні не знав що йому нужна женщина. Дохтарь взявся: робив йому компреси і давав йому якісь порошки пити, щоб у його нібуло возбужденія. Дохтарю ніобходимо було одлучитися днів на три. Він поручив панича приглядати санітарці. Санітарка соблазнила хлопця замість комперса дала йому попробувати гарячого компреса. Паничеві дуже понравилось. Приїхав дохтарь, почав прикладати йому компрес, а він каже: «Протівний ваш компрес, у Дуні лучшій компрес».

Тоді дохтарь отказався його виховувати.

*Записав 15/11 1947 р.
од Руденко Оликсахи Павловни, 46 р.
с. Кондратовка.*

БОРОТЬСЯ З ПРИРОДОЮ НІ В СИЛАХ

Один поміщик задумав виховати свого сина так, щоб він до зросту літ ні не знав, що йому нужна буде женщина. Коли наступив синові 14 год, так він поручив його одному дохтарю, щоб він слідив за ним, і щоб ні допуслав до того, щоб у сина хер надрочився. Коли треба, щоб прикладав холодний компрес, або давав які-небудь порошки або пиття, тіко щоб у сина ні

було тяги до дівчат, щоб хер ни вставав. Поміщик пообіцяв за це вилику плату. Дохтарь согласився.

Пройшов год, пройшов другий, поміщиків син все більше і більше волнувався, рвався до дівчат. Дохтарь давав йому успокоїтельні порошки і прикладав до хера холодний компрес, тіко шось мало помагало. Усмирявся ни на довгий час, а потім знов волнувався. Бувало ноччу схватиться і біжить сам ни зна куда. Одного разу дохтарю вкрай нужно було одлучиттєся — поїхать в город по важному ділу. На час одлучки він поручив слідить за паничем санітарці Дуняші. Санітарки знали, од чого панич лічиться.

Ноччу панич схопився і біжить до дверей. Дуняша прихопила його, і шоб ни морочитєся з компресами, рішила успокоять його собою, бо їй інтересно було попробувать з паничем. Ото вона взяла його за попереk і повила до постелі. Лягла з ним і дала місто холодного та свого гарячого компресу. Паничеві понравилось.

Приїхав дохтарь, прихопив його і каже: «Куда ти? Погоди, ми зараз тибі приложим холодний компрес», «Ни хочу я холодного компресу — міні Дуняша давала гарячого. Дуняшин компрес міні понравився!»

Дохтарь пойняв, в чим тут діло, вирнув поміщикові сина і сказав: «Ни хочу я вашої виликої плати: далі боротєся з природою я ни в силах!»

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка. ФАРТУШОК

Купався один пан в купальні і там забув трусики. Прийшов він додому, скинув пінжак і брюки. Дивиться, а він голий, без трусиків. А він мав звичай дома все літо ходить голий, в одних трусиках. Жінка побачила і каже: «А де ж твої трусики?» «Та забув в купальні.» «Ну возьми Лідочкин фартушок, підпирижись ним». Він взяв той фартушок, підпиризавсь, закрив своє грішне тіло. А на тому фартушку були вишиті слова: «Рости на утешєніє маменькі».

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка.

МАДАМ І МАДМУАЗЕЛЬ

Одного разу на жіноче зборище забралась одна баришня, вона була трохи придуркувата. Там жінки називали одна одну «мадам», а баришню називали «мадмуазель». Вона ни хотіла, щоб її так називали, їй хотілось, щоб її називали «мадам», а ни знала, яка причина цьому. З собранія вона вийшла на прохолоду в садок, там вона побачила одного парнягу — сидів на лавці. Вона підійшла до його і пита: «Скажи пожалуста, почему всіх женщин називають «мадам», а мене називають «мадмуазель»? Я хочу, щоб і мене звали «мадам». «Це діло я можу поправить. Ідем, сядем на травку.» Сіли вони на траву, він, ни довго думавши, повалив її і вимахав. Та тоді й каже: «Ну, тепер і ти «мадам».

Вона тоді знов увійшла на те зборище. Жінки почали називать її «мадмуазель». А баришня і каже: «Ви ни називайте мене «мадмуазель», тепер і я «мадам». «А, так ти уже замужня! Поздравляем тебе з законним браком!» «Нет, я ни виходила заміж, а в саду мене вимахав Петька раком».

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка.

НЕ БРАКОМ, А РАКОМ

На женському собранії була тіко одна баришня, а всі останні були женщины. Женщин там називали «мадам», а баришню називали «мадмуазель». Баришні ни нравилось, що її так називають. Вона спитала у одного кавалера: «Почему это всех женщин називають «мадам», а меня «мадмуазель», а я так не хочу.» А він каже: «Ідем в сад, я это дело поправлю». Пішли вони в сад, кавалер нагнув її і чириз задницю вимахав і сказав їй: «Тепер і ви «мадам». Вирнулась вона в собраніє, її знов називають «мадмуазель». А вона каже: «Нет, тепер я «мадам». «Значіть, ви обручілись законним браком?» «Нет, в саду с Володей раком».

*Записав 19/05 1946 р. Яковлевича 21 р.,
с. Кондратовка, од Руденко Вячеслава*

НІЧНИЙ ГОРЩОК.

Одна бариня найняла собі нову прислугу. Дівчина була хоч і моторна, а нидогадлива, бо в деревні вона нічого такого не робила, що припадало робити тут у панів. Наступив вечір, бариня й каже: «Ти, Дуняша, постелі постель і тогда поставиш под кровать генерала». Дуняша послала постіль, взяла с комода статую генерала Кутузова і хотіла поставити під кровать. Совала, совала, а він ни підходе, дуже високий. Дуняша пішла до барині і каже: «Бариня, что делать, генерал під кровать нипідходе». «Не может бить, где ти его взяла?» «Та я взяла того, шо на комоді стояв». «Ах, какая ж ти недогадливая, возьми он там в коридоре, в уголочку стоить».

Записав од Сергій Олени Олексійовни с. Кондратовка

ОКО ВІДІТ

Одного разу Пушкіна пригласил на свальбу богатий купець. Під кінець свальби всі гості, які там гуляли, принесли молодим подарки — хто шо придумав: хто матерії на плаття, а хто на костюм і т. д.

Приніс і Пушкін подарок: фаянсовий красивий ночний горщик з кришкою. На дні в тому горщику намальоване око і надпись: «Око відить, да зуб неймет». Він поставив його на стіл — там, де і всі клали свої подарки.

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка

СЛУХ І ДУХ

Одного разу Пушкін був у якогось вильможного пана в гостях. Після закуски всі хазяева вийшли на балкон, а Пушкін остався в комнаті, читав якусь книгу. На балконі занімались хто

чим. Хто на гітарі бринькав, хто співав, хто читав. А Пушкін тим часом заліз в закритий диван і лижить там, ни ворухитись.

Хозяєва увійшли в хату, кинулись — Пушкіна нима. Вони сюда, туди нима ніде. Думали, шо він вийшов надвір. Ждали-ждали, нима. Хазяїн тоді й каже: «Шо за причина, куда він дівався: ні слуху, ні духу — як у воду канув!»

Пушкін тоді в дівані перднув і почав вилазить з того дівана і промовив: «От вам єсть слух і дух».

Записав од Козлова Егор. Дан., с. Кондратовка

ТРИ ЗВІЗДИ

Одного разу Пушкін сидів на балконі з трьома баришнями. Баришні почали до його приставать, щоб він нидумавше сказав їм шо-небудь у рифму. З початку він одмогався, а далі і каже: «Ну ладно, слухайте, да не обижайтесь:

На небе видни три звезди —
Сатурн, Нептун і Венера,
А на балконе — три пизди
Огромного размера.

Записав од Руденко В. Я., с. Кондратовка.

З ДОСАДИ

Одного разу художник Репін зайшов в ресторан пообідать. Сів за стол, а обід іще не готовий був. Йому надоїло сидіть біз діла і з досади на скатирті намалював кучу гівна, і так іскусно получилась, наче як жива! Обіду дождидать ни став, піднявсь і пішов.

Трохи згодом в ристоран зайшов богатий купец. Він подивився на ту картину і пита у хазяїна ресторана: «Хто ж намалював цю картину?» «Та я ни бачив, хто малював, тут сидів художник Репін». «Продай міні цю картину.» «Ні, не продам!»

Купець самоправно забрав ту скатирть, вийняв 500 руб гроший, положив на стіл, завирнувся і пішов. Хазяїн ресторана остався доволен і подумав: «От дуринь, за скатирть з кучою гівна заплатив такі гроші, а шо б він дав, якбе була ни намальована, а куча настоящего гівна». Ото він взяв другу скатирть, заслав стіл і навирнув на ту скатирть вилику кучу. Подививсь на неї і подумав: за цю картину довжні тисячу карбованців дати.

Зайшов у ресторан полицмейстр, як глянув на стіл, а там куча гівна і воня, бо ще буля свіжа, ни захолола. Полицмейстр зарипитував, потребував хазяїна. Хазяїн ристорана миттю явився на зов. Полицмейстр надавав йому по морді і оштрафував його на 300 карбованців.

Записав од Ілляшенко Ів. Ег., с. Кондратовка.

ПРИЧИНА ПРОСТА

Ішли два професора мимо кабака. Там взялась п'яна старушка задублина. У неї голова була біла, сіда, а коло манди волос темний. Професора остановились і почали між собою розсуджати: «Почему ето так, голова седая, а там волос тьомний?» Один каже: «Да ето потому, что там для волоса больше питанія, а на голове мало соков».

На цю пору ішов мимо них мужик. Почувше їх розмову, спитав: «На шо ви тут дивитесь? І чого ви спорите?» «А вот посмотри, почему ето так, что у старухі голова седая, а манда темная?» Мужик і каже: «Та тут причина сама проста. З волосям чоловік родиться, а манда оброста на 15 году од роду, так шо манда на 15 років молодша од старухи».

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка

ПЕРЕНЕСЕТЕ!

Одна гімназистка в школі писала під диктовку. І їй припало в кінці сторінки писати слова парикмахер, так що кінець слова «хер» приходилось пириносити на нову строчку. Вона сомнівалась, чи можна пириносити, чи ні. А далі рішила спитати в учителя. «Васілій Іванович, що, можна «хер» перенести?» «А скільки вам лет?» — спитав учитель. «Мне 16 лет». «Свободно перенесете.»

Записав од Ілляшенко Ів. Яг. С. Кондратовка 19/10 1944 р.

РОТИКИ

В одній гімназії на екзаменах піп по закону божому спитав одну гімназистку:

— Сколькo у тебе ротіков?

— Два.

— А где оні?

Вона показала на рот і між ноги.

— А какой із ніх старше? — спитав він.

— Вот етот, — показала гімназистка на манду.

— А почему? — спитав піп.

— Да потому что он з бородкою.

Далі піп спитав у другої гімназистки:

— Сколькo у тебе ротіков?

— Два, — одвітила вона.

— А где же оні? — спитав піп. Вона показала рот і на манду.

— А какой же із ніх старше? — спитав піп. Вона показала на рот.

— А почему? — спитав піп.

— Да потому что у него уже зуби прорезались.

Піп тоді спитав третю гімназистку:

— Сколькo у тебе ротіков?

— Два.

- А где оні? — спитав піп. Вона показала.
- А какой із ніх старше?— спитав піп.
- Вот етот, — показала вона на манду.
- А почему? — спитав піп.
- Да потому что он целую ноч соску сосал.

Записав од Руденко Вяч. Як., с. Кондратовка.

РОТИК

Один лікарь кілька років до самої старості працював в больниці по дитячим хворобам. І він так привик до такої праці, шо йому і в сні снились діти і на яву ни раз мерещились пирид очима.

Потім пиривили його в генікологічний відділ. Там йому довилось лічить женщин і заглядать їм в манду. Одного разу він лічив женщину. Закотив їй спідницю, кинувсь до манди і по привичці думав, шо то дитячий рот та й каже: «Роззяв, деточка, ротік скажі: А-а-а!»

Записав од Ілляшенко Івана Ягоров., с. Кондратовка.

НАПНАЛАСЬ НА СУК

Одна женщина прийшла в больницю полічится, у неї живіт заболів. Лікарь спитав у неї: «А після чого він у тебе заболів?» «Та я напналась на сук і опісля того заболів».

Лікарь обглядив її кругом, а потім сказав: «Ни криви, молодайка, душою. Коли ти напналась на сук, так тепер дожидай чириз 9 місяців сукину доч або сукиного сина.»

Записав од Вельма Л. Н., с. Кондратовка.

ВРОЩОТІ

Вивіз на ярмарок дядько гуси. Коли підходить пані така пишна: «Скільки стоїть цей гусь?» «Один раз,» — каже дядько. Пані згодилась. Зайшли вони в одні суточки, а там так було понасирано, пані лягать незгодилася. Дядько прослав кобиняк і ліг. А вона зверху. Він виїбав її, яко зумів. Вона й каже: «Давай гусь». А дядько каже: «Завіщо, хіба я вас їбав? Ви мене. Дай ще раз, та й годі». Зайшли вони в другі суточки — там було трохи чистіше. Пані згодилась лягти. Дядько виїбав добре. Пані й каже: «Давай гусь». А дядько каже: «Завіщо? Ви мене раз виїбали і я вас раз — і врощоті!»

Записав від Сисуна Івана, 19 років. Прилуччина, 1929.

РОЩИТАЛАСЬ

Одна жінщина ухитрялась нашармака. Одного разу вона купила в магазині ботинки, а гроший нехватило. Вона тоді каже приказчикові: «Ідем со мною ко мне, я дома доплачу». Він довірився, согласивсь, пішов з нею. Вона його соблазнила і злагодила з ним. Він побував на її і запачкався в уголь. Він зліз з неї, а у його сорочка на животі чорна. Він спитав у неї: «Что это значить?» «Ізвіняюсь, ето я расчїтивалась за уголь».

*Записав од Руденко Оликсахи Павловни,
21/10 1947 р., с. Кондратовка.*

БОЛЬШОЕ, КРАСНОЕ, ДЛИННОЕ

Одна баринька раненько пішла на базарь, а нянька з дітьми осталась дома. Хазяїн проснувся, йому дуже захотілось. Він підлабузнівся до няньки. Повалив її на кровать і вимахав. Дівчинка, років 5, підгляділа, як він з няньки злазив.

Баринька прийшла з базарю, принісла курицю, зарізала і почала патрять. Розчинила курицю і витягла з неї потроха. Дівчинка підійшла до матері і почала питать: «Ето что?» «Печенка». «А ето?» «Пупок.» «А ето что?» «Ето сердечко.» «Какое ж оно маленькое, а папа витащіл із няні большое, красное, длинное».

Записав од Руденко В. Я., с. Кондратовка.

ВИШНІ

Один мужик на базарі украв селезня і сховав його в матню. Потім підійшов до однієї торговки випить пива. У торговки під полкою стояла миска з вишнями. Селезень висунув з матні голову і почав хватать вишні. Торговка побачила і сплиснула руками і каже: «Зроду ни чула й ни бачила, щоб хуй був з ротом і їв вишиі».

*Записав 16/05 1946 р.
од Руденко Вячеслава Яковлевича, 21 року,
село Кондратовка.*

БУБЛИКИ

Одна женщина почула, що у Панькового Івана виликий довгий хуй. Вона тоді почала коло його завильувать. Ото вони зладили, вона каже: «Я так нидам, у тебе дуже довгий». «Я надіну на його бубликів, щоб ни на весь задвинуть». «Як шо так, то я согласна».

Він надів на кляпа три бублики. Вона лягла. Ото він почав її шморгать. Їй захотілось, щоб він глибше задвигав. Та й каже: «Ти, Иван, один бублик скинь». Він скинув. Трохи згодом вона знов каже: «Ти, Иван, скинь другий бублик». Він скинув другий. Чириз минуту вона знов каже: «Скинь третій бублик». Він скинув. Під кінець її стало забирать, вона тоді каже: «Скидай всі».

А він тоді каже: «Та доки я буду скидять — уже нема, у мене ни пікарня».

*Записав 11/04 1946 р.
од Соколова Захара Огейовича, 45 р.
с. Кондратовка.*

УВІЙШОВ

Один піп, вдівець, був дуже старий, у його член був довгий, а уже ни твердо стояв, гнучкий був. Одного разу він зладив з одною старухою. Поліз він на неї і почав задвигать. Член його загнувся пополам і він його запхнув зогнутим пополам, а кінець уткнувся йому в сраку. Піп тоді спитав бабу: «Ну шо, він тобі увійшов?» «Увійшов.» «І міні увійшов!»

*Записав 11/04 1946 р.
од Соколова Захара Огейовича, 45 р.,
с. Кондратовка.*

ЗА ЧОГО МОНАХ ЗАХОДИВ

Прийшов монах до лікаря, каже:

— Я слабий у середині.

— Треба вашу мочу побачить.

Той налив з себе у генорала, а наймичка не знала та й випила. Лікар побачив, схопився за голову та:

— Що ж це ти наробила?

— Нічого...

Узяла й налила з себе... От лікарь попробував мочу й каже:

— Ви, отче, вагітні...

— Ой, лелечко, і казав же я отому каторжному гумену не шморгать мене в с..., бо заходю... Він не слухав, а тепер-ба!

*Житомирський у., від Ів. А. Бондаренка,
записав у 1897 р. В.Г. Кравченко.*

І МАТЬ ВАШУ

Це діло було в одному селі на Кацапщині. Була в їх церква в честь мучеників Маковеева. Ото ж, пип починає править:

— Как не било не неба, не землі, тогда стоялі большія плетні.

А наш брат, українець, стоїть з боку та й каже:

— А в що ж кілля били?

Як почув це пип:

— Я ж веьд вам говоріл, чтоб в церкві не било ні одного хахла. Сейчас же вигнать его вон!

Вигнали, починає він знов:

— Святиє священномученікі, семь братьев Макаевев, і мать вашу, і мать вашу...

А хахол стоїть з боку да й каже:

— Що, може пр...бу?

— А чтоб тебя гром скапонул, козліная ти борода! Дурак ти, осьол ти! Я ж вам говоріл, чтоб ні одного хахла здесь не било. Ну, сегодня кончается.

Оттак і досі вони не кончили служби божої.

с. Тужівці Іченського р-ну, 1928 року.

ЯСНО ВИМОВЛЯ

Один чоловік багато ззів квасолі. У його в животі сперлись гази. Тирпїть не можно було, кишки роздирало. Пішов він у больницу. Там йому лікарь заложив в сраку 2 пальці, він запирдів. Згук пирдіжа получився похожий на слово протопоп.

Одного разу він зустрівся з протопопом і ни зняв шапки пирид ним. Протопоп і каже: «Шож ти, раб божий, не сказав „здрастуй”. Ти знаїш хто я. Я ни простий батюшка, а протопоп». А мужик і каже: «А! Тепер і я буду знать. Моя срака ясно вимовля: «Протопоп».

*Записав од Ільяшенко Івана Ягор.
с. Кондратовка, 19/11 1944 р.*

ХОРОШИЙ СТРУМЕНТ

Один молодий паринь грав на мандоліне. Ішов мимо піп і остановився послухать музику, а потім каже: «Люблю я музику. Хороший музикальний струмент мандоліна». «Да, батюшка, вона хороша, тіко названіє її ни хороше». «Почему ни хороше?» «Та по-нашому получаїться однаково: шо сказать пиздоліна, шо мандоліна». «Да, ето так, но тут різниця в том, что слово пизда — новое, современное слово, а манда — ето древнее слово. С географії відно: там єсть названіє проліва «баб'ємандерський пролів» і єсть названіє перешейка так саме».

*Записав од Ілляшенко Івана Ягор.
с. Кондратовка, 21/11, 1944 р.*

В КОРНЕ ПРІСЕКАЄМ

Одна бариня була в монастирі. Там вона завила розмову з одним монахом «А как ви живьоте без женцін? Почему ви не женітесь?» «Строго воспрещается по закону». «А как ви посту-паєте, когда очень захочется?» «В корне прісекаєм». «А как же тогда пісять?» «Для етого ми оставляєм вершка 4 ілі 5».

*Записав од Ілляшенко Івана Ягоровича, 56 р.,
с. Кондратовка.*

НАЇВСЯ!?

Іде піп, а серед вулиці грається хлопчик з великим животом. Піп і здивувався, що такий малий і має таке пузо (хоч сам він мав теж здорове). Підходе до хлопчика та й тиче йому пальцем у живіт:

— Що в тебе тут?

— Каса, — відповідає хлопчик.

— Наївся?— питає піп.

— Наївся!— каже хлопець, дивлячись на попа, й тиче знизу в гору в живіт:

— Со в тебе тут?

Піп розсердивсь, що таке мале й зве його «ти», та й зперсердя:

— Гівно!

А хлопчик йому:

— Наївся?!

ВАРЕНИК

Одна салдатка дуже захотіла, вона заманула на себе хлопця, годів чотирнадцят, і дала йому попробувать вареника вшерсті. Скоро опісля того дома наварили вареників. Він попробував і каже: «Ни добрі ваші вареники, міні тьотка Оксана давала вареника в шерсті, так дуже смачний!»

*Записав 16/10, 1945 р.
од Соколова Захара Огейовича, 45 років
с. Кондратовка.*

АБЕЦЦО

Одна женщина лізла по драбині на горище а хлопчик стояв на зимлі і дивився вгору. Він побачив у матирі марфушку і спитав: «Мамо, шо це у тебе проміж ніг?» «Та це абеццо». На другий день хлопчик спитав у матирі: «Мамо, шо ти сьогодні будиш варить?» «Та зварю, синок, абеццо». «Я нихочу, ни вари, воно в шерсті».

*Записав 16/10 1945 р. од Соколова З. С.,
с. Кондратовка.*

ЗАЙЧИК ПРИНІС

Два хлопчики грались на улиці. Один каже другому: «Петька! А у нас лялька є, вчора вечиром зайчик приніс, у капусті найшов.» «Хто тобі сказав?» «Тетка Оринка». «Бреше вона! Мій батько лялек сам робе, і вони з матирі вилазють».

Записав од Разуменко В. С. с. Кондратовка.

ЦЮЦЮРКА

Дівчинка і хлопчик років по три од роду грались на улиці. Хлопчик побачив, шо в дівчинки нема такої цюцюрки, як у його і пита: «Ніна, де ти свою пісю потіяя?» «Нет, у меня так і бийо і у мами так.»

Записав 11/06, 1947 од Руденко О. П., с. Кондратовка

НАКАЗАНІЄ

Хлопчик, годів 5, ускочив у хату, здихався і каже: «Мамо, наш кіт напав на сусідову кішку і хоче її ззісте, уп'явся в неї кигтями, схопив зубами за шиворот і очі заплющив. А вона возе його, хоче вирватися. Витріщила очі — аж огонь з них свірка, і нявчить ни своїм голосом». «Та то він, синок, наказує її за шкоду, а їсти він її нибуде». «Мамо, а я позавчера бачив у смородині: дядьків Питро наказував нашу Оленку — так ни так: повалив її на траву животом до верху, сперся на неї і колишиться; покраснів, витріщив очі і сопе. А вона заплющила очі, лижить мовчки тіко ногами сова і задницю випина, ніяк з — під його ни вирвится.» «Того наказанія, синок, їй мало. Ось, як я до неїдобирь — по своєму накажу!»

Записав од Соколова А. Г., с. Кондратовка.

ЧОРНІ ЯЙЦЯ

В школі на уроку зоології учительниця роз'ясняла учиникам, які бувають кури, і як вони нисуть яйця. Учиник по фамілії Іванов ни слухав, балувався.

Ото вона толкувала їм, шо у таких-то курей білі яйця, а у таких-то жовте, а у таких-то сірі, а у генгутських чорние. А Іванов ни слухав, балувався. Учительниця тоді крикнула: «Іванов, не шалі! Ти прослушал, у кого чорние яйця», «У негров чорние яйця, Марія Платоновна!»

*Записав 20/12. 1946 р.
од Руденко Вячеслава Яковича, 21 року
с. Кондратовка.*

СТРАУС

Офіцер пояснює солдатам про страуса: «Страус живеть в Африці, маєт яйцевидну форму, коротке пір'я, длинні ноги і т. д. Іванов, поясніть, что такое страус?»

Іванов почина: «Страус живе в Африці, має таке коротке пір'я, що й яйця видно...»

В СУДІ

— Іван Ковбаса!

— Я!

— Ну, розкажіте, что ви знаєте по поводу насильствія гражданкі вашого села.

— Все, все знаю.-

— Ну вот, розкажіте.

— Запріг я своєю кобильчину в виз, та й поїхав в ліс. Приїхав, вибрав собі деревину, яку міні треба, та й почав рубать. Рубаю, рубаю, та і знов рубаю...

— Ну, да слухай, мужічок, нам єтого не нужно.

— Так як же не нужно, коли воно так було. Пидрубав я з одного боку, почав з другого. Рубаю, рубаю, та і знов рубаю.

— Ну, да уж срубил, что лі?

— Да де ж там, в чортового батька! Дак ото ж кажу. Довго я так рубаю та й рубаю, коли чую: трісь, трісь, трісь, бух! Упало. Хоть воно і не так я швидко зрубав, та хай буде вже так. Знайшов я лозинку, одміряв собі аршин на лозинці. Одміряв, скільки треба, та й почав рубать. Одрубав. А як почав накачувать. І зидціля зайду, і видтиля зайду — не бере. Ну, такі з горем пополам накотив. Запріг я свою кобильчину: н-н-о, но-о! Не везе. Зайшов я на другий бик: но, но, но!— кричу — не бере.

— Ну да слухай, мужичок, пусть повезла. Ти нам рассказывай факт.

— Да оце ж я й бачив. Ну, да хай уже повезла, хоч і не так скоро. Виїхав я з лісу. Було темно. Іду та й іду. Коли бачу, блищить, я ще ближче — блищить. Коли бачу — с...ка.

— Ну, да что ти, мужічок, так виражаєся?!..

— Ну, я іду — блищить, я ще ближче — блищить. Коли бачу — с...ка.

— Ну, да что ти, в самом деле. Ти говори, что ти видел.

— Ну, да що ж вони робили, нігде правди діть, — є...ся.

— Да разве так можно? Ти поймі, что здесь суд, здесь женщины. Можна виразіться: ілі совокуплялися, ілі іначе как.

— Так же, так. Вони сперва совокуплялися, а тоді вже почали є...тись.

Анекдот, село Гужівці, 1928.

НЕ ТУДИ ТА ТУДИ

То був такий чоловік та жінка, пішов чоловік, напився п'яний, прийшов додому і почав із жінки глумиться: «Не туди..., та туди...», — каже.

Та жінка устала вранці та біжить до пана, та й плаче:

— Пане й голубчику, що мені робить? Та не має сукин син за жону, та має за собаку:— «Не туди..., та... туди!» А пан і каже:

— Призвать його, сукиного сина! Що він так шморгає?!

Призвали його, а він і каже:

— Що ж, пане, я був п'яний та й упрямий. У п... слизько, а в сраці близько, так у припорцію прийшлося, так наше діло зійшлося...

1889. с. Адамовки Чигиринського у., от Процюка

ЯК ЦЕ БУЛО

Суддя: Подсудимий, скажіть, як це було? Підсудний: Та як же воно було? Сиділи ото ми під вербами, а вона мене цап за х...я, а я її за п...

Суддя: Прошу не виражатися, ну сказали б «за член», чи що?

Підсудний: Ну так це вона мене за член, а я її за п...ду та й...

Суддя (розсердився): Та й що ж ви, совокупились, чи що?

Підсудний: Та ото ж ми совокуплялись, совокуплялись, поки й не виїблись.

Суддя (баче, що з цим не збалакаєш. Звертається до матарі дівчини): Ну що ви, мамаша, поставіте якісь факти?

Та які ж вже факти, як факт засунуто?

1929.

БАБА НА СУДІ

Потрапила баба на суд. Суддя їй каже: Піднімісь і говори!

— Та що ви, господь з вами, відповідає баба. Я й перед своїм чоловіком ніколи не піднімала, а то при людях!

1929.

А ПОДИВІТЬСЯ, ЧИ ТАМ МОГО ТЕЛЯТИ НЕМАЄ

У одного дядька бучімто зайшло десь теля. Пішов він його шукати. Проходив по городу допізна — теляти не знайшов, додому повертатися далеко. Зайшов дядько в городський сад і ліг під кущем. Аж ось згодом підходить парочка: офіцер з якоюсь повією, і не бачили того дядька, сіли по той бік кущів. Що там вони вже робили — один дядько про то знає, але офіцер узяв, розклав повію, заглядає між ноги і говорить: «Ах, якіє прекрасніє віди, какаья прелесть — і то, і то я віжу!...» А дядько до нього з-за куща: А подивітьсся, пожалуста, чи мого теляти немає...?!

Ех, той офіцер тоді як лемнув звідтіль...

Рожко.

ПРОМІЖ НІГ ПРОЛИЛОСЬ

Один паринь жив в городі, там він трохи отисався, часто бував в кіно і в театри ходив часто. Приїхала до його з села знакома дівчина, захотілось їй провідать свого ухажора. Дождавшись вечира, він повів її в театр на опиру. Взяв білет собі на гальорку, а їй в нижні ряди, щоб сиділа неподалеку од артистів. Купив їй бутилку ситра на всякий случай, може пить захоче, так щоб було чим утолити жажду. Прозвонили начала действія, він посадив її на указане в білеті місце і приказав: «Ти ж тут сиди смирно, міста ни покидай і поглядай на мене я тобі буду показувать, куда треба дивится й до чого прислухатся.» Сам він пішов наверх, став на галерці. Вона усілась як бариня, а бутилку ситра, щоб ничаяно ни повилить і ни розбить, поставила її проміж ніг і міцно здавила її ногами.

Почалась опира, виступили артисти всі рознаряжині, як квітки. Вона обернулась, подивилась на гальорку і пркричала: «Ванька, шо це воно буде?» «Сиди, Маруся, мовчки, дивись прямо та слухай» — крикнув їй Ванька. Почали артисти танцювать.

Маруся глянула на галерку і крикнула: «Ванька, ти бачиш, як отой барчик викаблучує, шо в зеленому жупані?» «Сиди, Маруся, дивись мовчки». Один артист там, як полагалось по програмі, почав душити другого із-за ревності. І той витріщив очі, хрипляво кричав: «Розбой! Хто вірує в Бога, рятуйте!» Маруся як зарипитувала: «Ванька, скорій біжи сюда оборони, а то задуше.» «Успокойся, дурочка, замовчи, то він нарощне, душить він ни буде». Ниспіла вона успокоятся, як тут знов беда: бутилка сітра між ногами зогрілась, пробку вирвало і сітро фонтаном полилось з бутилки вгору. Вона як зарипитує: «Ванька, шо міні робить, у мене проміж ніг полилось?» «Скоріш заткни великим пальцем і придави потугше».

Прості зритилі всі риготали, а паньові смутилися і потребували од адміністрації театру, щоб їх вивили геть з поміщення.

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка.

СКЛІЩИЛИСЬ

Один молодой чоловік вечиром сидів на лавці з баришнею. На ній був білий фартух з широким білим поясом, в котрому були довгі кінці. Вона близенько до його притулилась. Один кінець пояса вітром задуло кавалеру на коліна до матні. А у нього матня була розстебнута. Він побачив шо біліє та подумав, шо то підштаники біліють. Та мирщі запахнув той кінець пояса в матню і застібнув брюки. Коли почали вставать з тиї лавки, а кінець пояса з фартуха скліщив їх, нипуска од неї одійти, він тоді напнувсь, а пояс почав потехеньку вилазити з матні. Баришня засоромилась. А він каже: «Ни смущайся, Катя, хай буде звичайним явищем, а ни умисним, бо ми ж ни по собачому скліщились».

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка.

ЛИСАВЕТА

Одна селянська дівчина пішла в город і там найнялась до одного купця в прислуги. За нею почав ухажувати городський паринь. На якийсь празник паринь повів її в кінотеатр. Поки ще кино не починалось, він пійшов з нею пройтись по саду. Підвів її до буфету і питає: «Чого тобі купити, шоколадних канфет чи печеня?» «Нихочу, хіба ними наїсись?» «А чого б ти хотіла ззісте?» «Купи кіло білого хліба». Він купив і знов спитав: «А до хліба чого тобі купити, ковбаси чи може жарини риби хочиш?» «Ні, купи краще цибулі». Він купив їй три цибулини, чуть ни в кулак завбільшки. Зайшли в глуху алею, посідали на лавочку. Вона почала уминати той хліб з цибулею. Як скінчила вона трапезу, паринь почав з нею любезничати. То прижимав її до себе, то цілував, то за груди мацав. Пожартував він з нею филин п'ять, а потім спитав: «Скажи, Лисовета, що ти зараз чувствуєш?» «Срать хочиться!»

*Записав од Руденко А. П.,
с. Кондратовка, 19/11, 1944 р.*

ШОБ ТИ ПОДАВИЛАСЬ!

Один гидротехник пішов гуляти з баришнею — аферисткою, у котрої на руках була собачка. У техніка в кармані було мало копійок. Проходили вони мимо лавки, вона потребувала з його купити пирожне. Він взяв одно — вона ззіла. Потребувала друге. Він взяв друге, вона ззіла. Потребувала третє — і третє ззіла.

Техник поцупав карман, а він уже пустий. А баришня схопила четверте пирожне. Техник вирвав у неї з рук те пирожне і воно пириломилось. Він став оддавати його обратно кондітеру. А кондітер ни бере: «Ломаного я не возьму, ето брак. Платі деньгі». «У меня нет денег». «То меня не касается, хоть займі, а расплатісь!»

Піднявся шум, спор. На розбор діла позвали міліцію. Техник бросив те пирожне баришні і сказав: «Їж, щоб ти подавилась, блядюга!» А сам завирнувся і подався додому.

Записав од Руденко В. Як., с. Кондратовка.

ЧОГО ПОСПІШАЛА

Одна молодиця поїхала в город до чоловіка провідать його, він там був на воєнні службі. Побула вона у його 3 дні і вирнула додому. Сусідки питають її: «Ну, шож ти, Лисовега, так мало гостювала, че погано гостили?» «Та ні, там міні гарно було, він мене дуже нипускав». «Так за чим же остановка? І жила б подовше». «Та я б іще жила, та чириз те поспішили додому, шо там висратся нігде».

Записав од Сергік Олени Олексійовни, с. Кондратовка.

ЧИМ ВОНА СЛУЖЕ

Одна женщина похвалилась своєю дочкою: «Ох, моя дочка Кулинка гарно жеве. Ходе чисто, як бариня — в шовках та в тюлях. У неї золоті серги і перстні золоті». «А чим же вона там служе?» — спитали сусіда. «Та вона там в блядях».

*Записав 11/04, 1946 р.
од Соколова Захара Огейовича, 45 р.,
с. Кондратовка Біловського району.*

ЖУК І ПАВУК

Лізли по полю жук і павук. А тут гроза надвигається. А ж гульк, баба лежить розпласталася. Павук і каже жукові: «Ти як привик у г.. ні ритися, лізь у нижню дірку, а я полізу у верхню — шо серед павутини (волосся).

Позалазили вони. Коли це йде салдат, а тут баба лежить, заголилась. Він оглянувся кругом — немає ніде нікого, і почав їбать ту бабу. Ви..б і пішов собі далі.

Згодом повилазили з обох дірок жук і павук і балакають. Павук каже: «До мене цю ніч якийсь звір ліз, я далі сховавсь, а він за мною. А тоді не добрався до мене та обригав мене всього». А жук говорить: «А до мене теж добиравсь: стукав, стукав, а я не впустив».

То же, коли салдат бабу шморгав, так яйця бились об с...ку.

Х...Й І ЛАПТИ

Зустрілися раз х...й і пара лаптів. Ну, як там воно тепер, як повстрічаються — курнут, балачки про те, як живеться. Так і в наших х...я та лаптів зайшла балачка про житя-буття. Лапті й кажуть:

— Ми, як ще були молодшими, так були гарні, стояли на полочці в лавці й поглядали на всіх, хто заходив у лавку. А як попались до цього гемонського хазяїна, так він нас цілий день по грязюці таскає. А на ніч поставить, просуше і тоді палкою грязь обіб'є, і знову у грязюці...

— Та ви все-таки од природи звикли, що вас «тіпають». А ось як мені живеться: носить мене мій хазяїн вниз головою, б'є мною якись-то два стовби (ноги). А вечір прийде, він мене стромляє в таку жарку, брудну яму, що я довго там не видержую й зараз ригаю...

ЖІНКА І ПАРУС

— Яка різниця між жінкою та парусом?

— Щоб нап'яти паруса, треба поставити мачту, а жінці знімають парус, а потім ставлять мачту.

— Чому жінки люблять товарний поїзд?

— Тому, що він довгий, товстий і червоний та довго стоїть.

БІЛЯ ЯЄЦЬ

Два чоловіка зайшли в буфет і потребували чого-небудь пошамать. Буфетчик їм сказав: «Єсть тіко холодна закуска: яйця і жарина курятина. Порція курятини стоїть 30 коп. І кожне яйце стоїть 30 коп., вибирайте любе.»

«Подай нам десяток яєць!» Буфетчик подав їм на тарільці десяток яєць і дві чайних ложички та солянку соли.

Поїли вони ті яйця, ложички положили на тарілку і одсунули в сторону, а ложичек ни витирли. Буфетчик прийшов за посудом, подививсь на ложички та й каже: «Господа, надо ложкі после єди витірать, а то метал после яйця бистро портітся.» Один мужик спохвативсь та мирщі руку в кешеню і витяг звідти миталичну столову ложку і каже: «А я, дурний, ни знав, купив на базарі миталичну ложку і положив її в кешеню в штани, і вони лижали як раз біля яєць».

Тоді вже він в штани не положив, а ткнув її за пазуху.

Записав од Руденко В. С, с. Кондратовка.

ШО ЦЕ ЗА ПТИЦЯ.

Одна женщина побачила, як ниподалеко од села пролітів самольот. Вона спитала у одного колхозника: «Шо це за птиця політила і чим вона питаїтся?» А він каже: «О! То така птиця, шо питаїтся тіко бабською мандою. Як побаче бабу, так спуститя вниз і пошне довбать, і ото довбе, поки достане до мозгів, а потім полить.»

Одного разу ішла вона з поля додому, дивитя — литить самольот. Вона тоді нагнулась, одтобурчила задницю, плахїття закинула на голову і стоїть. А колхозник той сидів під копою, побачив цю комедію та мирщі до неї і ну чириз задницю довбать. А вона тоді каже: «Довби, довби глибше, до мозгів ни достаниш».

*Записав 11/04, 1946 р. од Соколова Захара, 45 р.,
с. Кондратовка.*

ДІЛО НЕ В ДОВЖИНІ ОДЕЖІ

Одна жінка одного робочого зайшла в магазин купити собі теплу одижину. Вона спитала лавошника: «Єсть у вас тепла одежа?» «Єсть. Яких вам угодно? Єсть ватні, єсть міхові, єсть довгі, єсть короткі». «Покажіть, я подивлюсь». Лавошник достав полудоху, показав їй і каже: «Можеть, ви возмете доху? А вона зроду дохи не носила і, похоже, ни бачила їх і подумала зовсім на друге. Їй вообразилось, шо він дав їй намік, шо та одижина довжиною тіко до хуя, той каже: «Нет, то буде дуже коротка, міні нужно по ко... Мов, по коліна. Лавошник догадався, осміхнувся і почав їй розтолковувать, шо тут діло ни в довжині одежі.

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка.

ДВА ПІДКИДИША

В Ленінграді, на Преображенській вулиці, дом №7, хазяїн дому вийшов рано утром, так приблизно годині о 9. (ну, да по городському це рано). Коли бачить — під його будинком щось лежить замотане. Підійшов і дивиться, коли два підкидиша: хлопчик і дівчинка. Хлопцю було 22 роки, а дівчині 19.

Цей анекдот з'явивсь у нас 1924-25 рр. Розказують його дорослі хлопці-парубки. Тепер відживає.

*Записано в с. Гужівці на Ніжинщині 1928 року
від Скаодуба Василя, 19 років.*

ВУЗЬКИ ШТАНИ

На вулицю прийшов парубок міський. Ну, звичайно, в міський одежі і задаецця. Сільський парубок подивився на нього скося, да й каже до нього:

— Що ж, ти думаїш, що як ти в вузьких штанях, то великої пізди ковток?

НА УЛИЦІ

Де ви, дівчата, були? У нас дуже весило було: Хвидько як хватив Горпину за спину та як поверне, а вона як пердне, тото сміху було!

Записав од Ковачевої М. Ів., с. Кондратовка

ЛЯГУШКА НА КОНЕЦ

Один солдат з армії приїхав додому на дві ниділі в отпуск. Він був син простого колхозника, малограмотний. Одним словом, був ни інтелегентний, а деревенський паринь, ни розвигтий. В армії він получив штук 3 мидалі і якийсь ордин.

Коли зявивсь він додому, то всі дівчата і баришні звирнули на його увагу. Одна учительниця вчипилась за його, почала за ним ухажувать.

Одного разу пішли вони в проходку по лугу. Ідуть вони ниспіша. Він їй ни слова, і вона мовчить, вижида, поки він почне шо-небудь розказувать. Проходили вони мало часу мовчки, дивляться — на зустріч їм стриба жаба. Вона тоді й каже: «Вот тебе на конец і лягушка!» А він їй каже: «Хай вона тобі краще в манду влізе!»

Записав од Руденко Вяч. Як., с. Кондратовка.

«НЕ ЗАВИДУЙ НАМ, ТОВАРИШ»

Один здорово ранений солдат лижав в больниці. Він од боли корчивсь і стогнав, і сам собі бормотав: «Господи, та чого мене не вбили на смерть, щоб я ни мучився! Господи, нашо ж ти мене создав мужчиною. Краще б я родився з пиздою. Я горя би знав. Жив би дома спокійно.»

А санитарка почула тай каже: «Низавидуй нам, товариш. Тепер і жєнщини випала гірка доля, біз чоловіків жигь дуже

тяжко. Потерпи, товариш, поки рана загоїться, а тоді тобі буде саме краще жити. На одного мужика сім жінок буде. Будеш, як півень, над курьми командувати. А жінки тепер жаліють, чого вони ні з хуєм родились, бо тепер жінкам нічим буде вдоволюватися».

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка

БОЛЬНИШНА ПРИКАЗКА

Шанкір і бобони, стаються в колони, а ти, трипер, чого випер? Рівняйтесь, генерал сифіліс іде!

*Записав од фершала Ілляшенко Івана Егор.,
с. Кондратовка.*

ІШОВ СОЛДАТ З ФРОНТУ

Ішов солдат з фронту і зайшов у село оддихнути і просить поїсте. Зайшов у одну хату а там одна старуха лижала на печі. Старусі було около 80 років. Солдат попрохав у неї поїсте. Вона дала йому пообідати, на лавці лижало полотно. Солдат те полотно під мишку і направився з хати. Бабуся закричала: «Служивий, що ти робиш, куди ти несеш, що ж я буду казати, як наші з роботи прийдуть?» «Скажиш, що солдат забрав, я вечіром принесу обратно». «Та ти, служивий, скажи хоч, як тебе звать, а то наші питають, хто взяв, а я ні буду знати». «Звать меня, бабуся, хуй.» Солдат пішов, а бабуся все міркувала, як їй полотно визволить, до кого піти пожалуватися. Настав вечір, прийшли з роботи нивістка і дочка, а солдата з полотном німа. А старуха лижить на печі і вздыха: «Міні ні спится, все хуй сниться, а його німа». Нивістка з дочкою подумали, що вона з ума спятилась або сонна верзе що попало.

У тому селі квартирував полк солдат. Старуха на други день пішла шукати того солдата. Хто ні зустріється з нею, вона пи-

тала: «Чи ти ни бачив, тут ни проходив хуй з полотном?» Хто казав, шо ни бачив, а инші зовсім ни звиртали на її уваги. Покладали, шо вона нисамовита. А вона ни примітила його в лице, а ходила, познавала по шенелі, а шенелі у всіх однакові. Так ні с чим і вирнулась додому. Прийшла додому і з досадою сказала: «Пропало наше полотно вмісті з хуєм!»

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка.

ЧЕРВОНОАРМІЄЦЬ

Жив собі дід да баба да були у них син і дочка. Дід пішов на ярмарок, а баба, син і дочка осталися дома. Саме тоді розпустили червоноармійців по домівках. Одному солдату да схотілося є...ся. Він тоді зайшов до тієї баби і питає:

— Баба, чи не можна у вас поквартірувать?

Баба й каже:

— Да, можна.

Він тоді повертів дірку у лаві і каже на сина:

— Стромляй х..й, а то уб'ю! (Баба на печі лежала).

Він тоді застромив, а солдат положив дочку догори на сина і почав дочку є...ть.

Баба побачила з печі, та й каже:

— От малдацька шила, проштромила дочку й шина і ще й лави піваршина.

ГОСТИНЕЦЬ

Один салдат прийшов з армії і приніс в гостинець шанкира і бобони. Жінка, получивше од чоловіка шанкира, стала йому казать: «Люди своїм жінкам посилки слали з усяким добром, і хто прийшов уже додому, приволік з собою цілу гору всякого барахла, а ти там тіко з шлюхами волочився та приніс міні шанкиру та бобони».

Мате, його старушка, лижала на пичі і, почувше таку розмову, подумала собі: «От, Боже милостивий, яки тепер діти стали, ни почитають свою матір, все жінці, а міні хоча б маленького бобончика дав».

Записав од Руденко А. П., с. Кондратовка

А ЯК ПОКАЮТЬСЯ...

Озірковський москаль приходив сьогодні в больницу і там він казав, шо в цьому році літа нибуде, все літо буде холодно. Бог кара людей за те, шо всі баби блудничають, а як покаються, так буде тепло.

Записав од Руденко А. П. с. Кондратовка 15/05, 1945 р.

А КРОПИВУ ЗАБУВ?

У одної жінчини уродилась дуже виридлива дитина. Вона з нею довго панькалась. Бувало, дасть йому їсте чого-небудь, а воно виридує, ни хоче, бросає на піл, а требує того, чого йому хочится: дай сала, дай смитани. А як нидасть того, чого воно просе або чого воно хоче, тоді воно пада на долівку, кричить, дриба ногами, мота руками. Вона нираз пробувала врозумить його похорошому, вговарювала його, шо так робить гріх, Бог накаже, і шо з тебе люди будуть сміятся — ні, ни помагало нічого. Уже вона ни раз питалась ісправить його ляком. Як пошне виридувать, так вона йому толкує: «Пиристань, замовчи, а то зараз прийдуть старці і в торбу забирають», або скаже: «Пиристань, замовчи, а то вовк почує, зараз же прийде і тебе ззість». Дитина ни слухала матирі, своє продовжала.

Одного разу зайшов до неї прохожий старик. Побачив він таку комедію і каже: «Плохий у тебе синок, шож ти думаїш з ним робить? «Та я вже й сама ни знаю — я його уже й по честі про-

сила, уговарювала, щоб так ни робив, і страхом питалась усмирити, іноді по сраці його пошльопаїш — нічого ни помагайтєся». Старик тоді й каже: «Да, бувають вроджені капризи — такі, шо їм нічим нидокажиш, а всеж-таки які-небудь міри треба примінить — страхом їх усмирять вредно — буде вліять на нерви, всякого пустяка буде боятєся, як виросте. Усмиряти бізтолковим боем теж вредно — вгарячах можно його скалічить на всю жисть: розлютуєтєся чоловік, ни разбирайтєся по чому попаде, може й око сопсувати дитині або палиць пириб'є. По голові бити — може на мозги повліять, ідіотом буде. По сраці бити — теж ни рекомендуйтєся — може повліять на полову систему, з малих літ може познакомитєся з анонізмом і може розвить його на стіко, шо повлія на мозги і буде ідіотом. Саме краще усмирять їх похорошому, добрим словом і ласкою, тіко це треба ни тоді робить, як у його уже укорінився каприз, укорінилось зло, а по хорошому з ним поступать з пилушок і продовжать так, поки воно стане розбіратьєся, шо можно, а чого ни можно, і шо гарно, а шо погано. А тепер уже, як я бачу, пізно з ним воювать. Спробуй один способ, я тобі скажу. Як нипоможе, тоді вже діло гибле». «Научіть, будьтє ласкаві, а то він мене замучив». «Так от, слухай. Як він коли дуже завиридує, буде требувать того, чого у тебе нима і взять його ніде, так ти возьми гарненький дубчик і приготов пучек кропиви і тоді добре похвиськай його тим дубчиком по плічах і по задниці, щоб аж смуги на тілі показались, а потім спусти штанці і добре нажалить кропивою сраку і інші міста. А як і після цього почне виридувать, так ти йому скажи: ану пиристань, а то зараз принесу кропиви, ти хіба забув? А як і це нипоможе, тоді вже таким йому і погибать. Бувають вроджені вори і бандити, шо їх нішо ни може ісправить.»

Старик той у неї пообідав і пішов. На другий день хлопчик розкопризничав, почав требувать того, чого зроду в хаті нибудло. Вона з ним і так, і сяк, хотіла уладить по-хорошому, так куда там — і приступу нима, як збісився. Вона тоді взяла гарненький дубчик, похвиськала його, так шо аж п'явки по тілу знати було, а потім спустила йому штани та кропивою по задниці і де попало.

Після того він довго кричав, плакав, ногами дригав і руками кивав, а далі заснув і довго спав. З тих пір — як руками одня-

ло. Як шовковий став. Бувало затіє капризничать, а вона йому скаже: а кропиву забув? Він тоді й затихне.

Записав од Серік Олени Олекс., с. Кондратовка.

ТА БУДЕ УЖЕ ПІЗНО

За 4 роки війни моложаві баби рідко яка витирпіла, ни по-пробувала поспать з яким-небудь прохожим солдатом, а деякі волочились і з німцями. Такі жінки, у котрих був живий чоловік і вона получала од його листи, так ті согрішали при злучаї з салдатами, котрі у неї квартирували, і вроді як вони согрішали по нужді за яке-небудь барахло. А такі женщины, котрі получали звістку од воїнської часті, шо чоловік убитий, або котра дуже довго ни мала од його слуху, так такі женщины приймали до себе приймаків пожилих або інвалідів войны. А тепер приходять демобілізовані салдати, про яких довго ни було чутки або і ті, шо їх пощитали убитими, а вони оказались живими, так вони приймаків виганяють. А деякі салдати з самолюбія у свою хату ни йдуть, як почують, шо у їх жінки є приймак: мов, ти мене ни ждала і за свого чоловіка ни признавала. Такі мужики пристають до вдов, у котрих мужики погибли на войні. Є чимало таких злучаїв, шо жінка ни мала приймака, а чоловік прийде в своє сило і почує од людей, шо його жінка согрішила з ким-небудь. Тоді він жінку свою браса і иде до другої, хоч та і далеко хуже своєї першої жінки. Своя по нужді согрішила який раз або два, а та, до якої пристає, волочилась с ким попало всі 4 роки войны. І ото він, дуринь, міня свою жінку на яку-небудь волоцюгу, браса своїх дітей, а того й ни подума, шо й сам був ни біз гріха, за роки війни ни раз може согрішив.

За войну мужики дуже розпаганились і возгордились, шо тепер, мов, нас мало, а жінок багато: 7 душ на одного. І тепер мужики пошти шо кожин, хоч і в одні хаті з жінкою жеве, а як яка вдова закличе його до себе, то він там поп'янствує ніч і остається спать з нею. А на другий раз закличе друга, і там теж саме — вип'є і виспитьсся з нею.

Тепер голова сільради, як кажуть, катаїться, як сир у маслі, щодня п'яний і спить, с ким йому захочится...

Забули люди Бога і не хочуть згадати про його. Послухали б вони, чого Бог потребує од людей чириз пророків Ісаю та Іеремія і інших. Бог хоче, щоб люди виповняли заповіді його і служили йому і славили тіко його, а щоб не поклонялись самоделковим Богам, дирив'яним, сребряним та золотим, і щоб читили Суботи, і грозив всіх знистожить, хто ни признає живого Бога Саваофа.

Чотири роки війни люди страждали, тирпіли вилику нужду і на мислях молили Бога, щоб скоріш закінчилась війна. Тепер же война закінчилась. Поприходило багато демобілізованих додому, і вони заміст того, щоб подякувать Бога за те, шо сохранив його жизнь і вирнув її чоловіка живим, здоровим, затівають гульбища, п'ють, гуляють, танцюють, співають, лаються, і бува доходе до драки. Гонють самогон і хлищуть його, як воду. А про Бога вони й не згадують, і ни подумают, шо всякі кари і всякі бедствия приходють по волі Бога за наші гріхи. Хай уже комуністи одвирнулись од Бога і думают, шо його зовсім нима. А всі останні православні християни ниначе і вірують в Бога і в розмові згадують про його, а на ділі ніяк ни бояться Бога: п'ють, гуляють, блудничают, ворують, обманують одно другого, брешуть, убивают людей із-за наживи за яке-небудь барахло.

Бог наказав людей войною, а як ни покаються і ни обернутя до Бога, то Бог пошле іще гірше наказаніє за їх упорство і непослушаніє. По всьому уже видно, шо скоро буде кінець світу — все, шо сказано в писанії збувайтся.

Скоро прийде Христос і строго осуде ничистивих одступників од Бога, тоді вони згадають про Бога, та буде уже пізно...

Записав од Бардакова Вас. Павл. с. Кондратовка

ЗМІСТ

Від упорядника	
Політичний фольклор	
Соромицький фольклор	

УСНА ПОЛІТИЧНА І ЕРОТИЧНА
ТВОРЧІСТЬ
(У ЗАПИСАХ 1920—1940 РР.)

*Пісні, перекази, прислів'я
приказки, прикмети*

*Упорядкування, публікація
Євгена Пащенко*

Підписано до друку 24.11.2017 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 18,81.
Наклад .... прим.

ФО-П Маслаков Руслан Олексійович
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №4726 від 29.05.2014 р.
Тел. (095) 699-25-20, (098) 366-48-27.
E-mail: osvita2005@gmail.com, www.rambook.com.ua

ВД «Освіта України»™
Видавничий дім «Освіта України» запрошує авторів до співпраці
з випуску видань, що стосуються питань управління,
модернізації, інноваційних процесів, технологій, методичних
і методологічних аспектів освіти та навчального процесу
у вищих навчальних закладах.
Надаємо всі види видавничих та поліграфічних послуг.